

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Van oud op nieuw

BOVENSTAANDE TITEL GEEFT dit keer bij de jaarwisseling de omstandigheden, waaronder de Vereniging verkeert, wel zeer kernachtig weer.

Het juist volbrachte jaar was voor de Vereniging tegen de Kwakzalverij niet onverdeeld gunstig; het overlijden van onze zo gewaardeerde secretaris, de oud-commissaris van politie, de heer H. Dijkstra betekende een zware slag.

Het pas aangebroken 1966 brengt een Vereniging ter bestrijding van de Kwakzalverij met een programma, aangepast aan de gemoderniseerde doelstelling.

Naast voortzetting van de reeds 85 jaren bestaande activiteiten zal worden gestreefd naar:

1. **Verandering in de opzet van het Staatsbestel** in die zin, dat er een eigen Ministerie van Volksgezondheid wordt beoogd met een apart apparaat, belast met het toezicht op de uitvoering van de bestaande wettelijke bepalingen en het vorm geven aan eventueel nieuw in te voeren voorschriften.
De motivering inzake de noodzaak van een dergelijke wijziging is in het artikel: **Beleidsaspecten**, waarvan men het eerste deel elders in dit nummer kan aantreffen, uitvoerig uiteengezet.
2. **Onderbrenging van de studierichting Psychologie bij de medische faculteit.** Door deze verandering wordt de mogelijkheid geopend aan het kader van de geneeskundige zorg een nieuw specialisme toe te voegen en bovendien de, in deze tak van dienst werkzaam niet meer onder het begrip: onbevoegden te doen vallen.
3. **Dagvaarding van een getuige-deskundige bij elke strafzaak** wegens wetsovertreding op dit terrein.
De verdediger liet steeds een aantal getuigen à décharge hun — voor de verdachte gunstige — ver-

klaringen afleggen. De rechter werd daardoor veelal zeer geïmponeerd. Het ontbreken van een deskundig tegenwicht maakte, dat de — zittende zo goed als de staande — magistraat geen alzijdige voorlichting verkreeg met als gevolg daarvan een verwrongen beeld van de zaak, waarover recht moest worden gesproken.

4. **Verbetering in de opleiding** van aanstaande werk(st)ers in de sector van de gezondheidszorg, te weten studenten in de medicijnen, in de pharmacie, de diergeneeskunde en aan de juridische faculteit zo goed als leerlingen voor de paramedische beroepen.
Bij al deze opleidingen wordt slechts zeer summier — in elk geval ten enen male onvoldoende — aandacht besteed aan het belangrijke onderdeel kwakzalverij en zijn bestrijding.
5. **Samenstellen van een leerboek** over wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoenien. Het ontbreken van een dergelijk boek moet worden gezien als een ernstige leemte, die in het belang van de volksgezondheid alsnog moet worden opgevuld. Bij de Vereniging bestaat dan ook het plan dit vacuum zo mogelijk op te heffen.
6. **Samenbundeling van krachten**, belanghebbend bij een juiste bestrijding van de kwakzalverij. Tot dusverre heeft op dit terrein — naast de Vereniging tegen de Kwakzalverij — alleen de Ned. Mij. tot bev. der Tandheelkunde gerichte activiteit ontplooid.
Doordat, dank zij de reorganisatie, de Kon. Ned. Mij. tot bev. der Pharmacie, die tot bev. der Geneeskunst, die voor Diergeneeskunde en eerder genoemde Ned. Mij. tot bev. der Tandheelkunde officieel mede bij de werkzaamheden van onze Vereniging zijn betrokken, is met deze samenbundeling reeds een gelukkig begin gemaakt. Getracht

moet worden deze nog verder uit te breiden door regelmatig contact tot stand te brengen met de hiervoor i naanmerking komende instanties, zoals de Geneeskundigen en Justitiële Overheid, de Hoogleeraren in de Sociale Geneeskunde enz.

7. **Publiceren in pers, via radio en televisie.**

Voorlichting van het publiek door deze media komt gelukkig de laatste jaren meer en meer in zwang, al is dan helaas niet iedere berichtgeving of uitzending erop berekend de Volksgezondheid een dienst te bewijzen. Wel moet worden bedacht, dat een publicatie over dit onderwerp nog maar slechts af en toe geschiedt en dan nog louter op initiatief van een — op een bepaald ogenblik en om een bepaalde reden in dit probleem geïnteresseerde — reporter. Ons streven dient erop te worden gericht naast regelmatige

vervolg op pag 2

Beleidsaspecten

IN HET EERSTE nummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij, dat in 1966 verschijnt, vragen wij de aandacht van de lezer voor het eerste deel van het belangrijke artikel van de hand van de voorzitter, de heer A.P.N. de Groot. Het is getiteld „Beleidsaspecten” en is geschreven naar aanleiding van het feit, dat de Commissie onbevoegde uitoefening der Geneeskunst (de commissie-Peters) thans met haar werkzaamheden is begonnen. Het tweede deel van dit artikel wordt in het februari-nummer afgedrukt, het derde deel, „Ons voorstel tot verbetering”, volgt in maart. Het belangrijkste gedeelte van de rede, die de staatssecretaris dr. A. J. H. Bartels uitsprak bij de installatie van de commissie op 9 december l.l. vindt men op bladzijde 2 van dit nummer

VAN OUD OP NIEUW

vervolg van pag 1

publicaties in ons eigen Maandblad ook de eerstgenoemde vorm van berichtgeving te stimuleren en tevens daaraan op eigen initiatief deel te nemen.

8. Het houden van voordrachten en lezingen werd reeds lang in beperkte mate en meestal op aanvraag van belangstellenden door de Vereniging verzorgd. Ook aan dit onderdeel van de werkzaamheden zal meer aandacht moeten worden besteed. Het aantal sprekers zal bij uitbreiding van het aantal te geven spreekbeurten moeten worden verhoogd.

Bovendien moet worden getracht met deze mondelinge propaganda een groter deel van het land — zo mogelijk het gehele land — te bereiken. In figurlijke zin wel te verstaan.

9. Het buitenlandse contact, tot nu toe beperkt tot een enkel geval, moet stelselmatig worden uitgebreid en geïntensiveerd door voeling op te nemen met meerdere daar gevestigde personen en verenigingen, die eenzelfde doel als wij nastreven.

Bovenstaand ambitieuze programma heeft, wil het met succes worden bekroond, aller medewerking nodig. Het bestuur doet daarom een dringend beroep op alle leden en verdere belangstellenden hun steentje ertoe bij te dragen.

STELT NAAR VERMOGEN TIJD BESCHIKBAAR voor het vervullen van een functie in een van onze nieuwe commissies dan wel voor het houden van lezingen. Bij al deze activiteiten kunt U rekenen op onvoorwaardelijke

HET BESTUUR DOET EEN DRINGEND BEROEP OP UW ALLER MEDEWERKING!

LEDEN, WERFT LEDEN zij het parool. Voor geen onzer moet het moeilijk zijn een nieuw lid aan te brengen. De Vereniging is daarbij ten zeerste gebaat, het bestuur heel dankbaar voor deze vorm van steun.

STUURT KNIPSELS uit bladen en periodieken. Meerdere leden deden dit de laatste jaren reeds regelmatig, waarvoor het bestuur hen zeer erkentelijk is omdat hierdoor het archief is verrijkt met vele artikelen over kwakzalverij,

steun, hulp en voorlichting door het bestuur.

MAAKT MET Z'N ALLEN MOGELIJK dat de Vereniging ter bestrijding van de Kwakzalverij op goede en zo doelmatig mogelijke wijze het haar gestelde doel zo dicht mogelijk zal kunnen benaderen.

Het bestuur wil tenslotte met dit alles voor ogen gaarne besluiten met de wens, dat 1966 alle leden en overige belangstellenden veel goeds mogen brengen.

„Regering heeft haar standpunt nog niet vastgelegd”

OP 9 DECEMBER J.L. installeerde de staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid de Commissie onbevoegde uitoefening der Geneeskunst, naar de voorzitter J. Peters ook wel de commissie-Peters genoemd. De redactie van het Maandblad tegen de Kwakzalverij acht het van belang een paar aspecten van zijn rede, die slechts zeer beknopt in de dagbladders werd vermeld, hier weer te geven.

In het begin van zijn rede zei dr. A. J. H. Bartels, dat de regering zich er niet langer bij kan neerleggen dat de wet van 1865 die een eind wilde maken aan de „onbevoegde uitoefening der geneeskunst” niet aan haar doel beantwoordt en het uit de wet voortvloeiende verbod dagelijks wordt overtreden. „Op ruime schaal”, aldus de heer Bartels, die vervolgens in zijn toespraak naging hoe men zich in het verleden al met het vraagstuk heeft bezig gehouden. Door het instellen van een kritisch wetenschappelijk onderzoek zou, aldus de staatssecretaris, geen oplossing van het vraagstuk kunnen worden gevonden. Hij maakte verder melding van de instelling van een interdepartementale, mitsdien ambtelijke werkgroep, de zogenaamde werkgroep-Muntendam, die zou moeten onderzoeken, welke waarborgen voor de

volksgezondheid dienden te worden geschapen, indien, ik zeg met nadruk, aldus dr. Bartels, indien, zou worden overgegaan tot invoering van een stelsel van beperkte „Kurierfreihheit”.

Hieronder laten wij, onverkort, het slot van de toespraak van de Staatssecretaris volgen, waarvan wij de lektuur in het bijzonder aanbevelen in samenhang met het belangrijke artikel „Beleidsaspecten”, waarvan men in dit nummer op bladzijde 3 het eerste deel kan aantreffen (II en III volgen respectievelijk in februari en in maart).

„NA VAN HET rapport van deze werkgroep dat in wezen niet veel afwijkt van het rapport van de Staatscommissie van 1917 kennis te hebben genomen, meende de Regering op grond van bepaalde overwegingen die ik hier buiten beschouwing zou willen laten, te moeten overgaan tot instelling van een officiële, niet-ambtelijke zo breed mogelijk samengestelde Commissie, die het vraagstuk nogmaals in al zijn verschillende aspecten zou bestuderen en de regering van advies zou dienen inzake door haar op dit terrein te nemen maatregelen.

Aan dit voornemen is uitvoering gegeven door instelling van Uw Commissie in de samenstelling zoals zij thans voor mij zit en met de opdracht welke haar is verleend.

Mijnheer de voorzitter, mijne heren, op dit punt aangevend zou ik omtrent het probleem dat Uw Commissie zal bezig houden nog enige opmerkingen willen maken.

Ik zou voorop willen stellen dat bij de beschouwing van het vraagstuk, centraal behoort te worden gesteld, het heil van de patiënt, van de zieke mens, die genees-, heel- of verloskundige raad of bijstand behoeft en die zich daartoe wendt tot degenen van wie hij verwacht dat deze hem zal kunnen verlenen.

De wetgever van 1865 heeft deze drang gekanaliseerd, in die voege dat hij het verlenen van genees-, heel-

of verloskundige raad of bijstand heeft voorbehouden aan hen die tot het verlenen van deze raad of bijstand waren opgeleid en de bevoegdheid daartoe hadden verkregen. Desondanks vindt onbevoegde uitoefening van de geneeskunst dagelijks op ruime schaal plaats. Onwillekeurig stelt men zich dan ook de vraag welke de oorzaken hiervan kunnen zijn.

Naar het mij wil voorkomen is voor dit verschijnsel niet één bepaalde oorzaak aan te wijzen, maar spelen meerdere factoren hierbij een rol. Daarvan zou ik er echter één willen noemen. Het wordt belichaamd in een standpunt dat men vaker hoort verkondigen en dat in zijn meest extreme vorm luidt: de mensheid vrij te laten behandeling te zoeken daar, waar zij zulks wenst en leniging of genezing van kwalen meent te kunnen vinden.

Diametraal hiertegenover staat de opvatting dat het monopolie van de arts gehandhaafd moet worden, omdat de wetgever de mens tegen zichzelf dient te beschermen.

De vraag is nu of het voor de overheid aanvaardbaar is met het eerstgenoemde standpunt, dat blijkbaar in brede kringen leeft, rekening te houden, dat wil zeggen, of zij haar taak, de mens tegen zichzelf te beschermen kan volbrengen door hem toch een zekere vrijheid te laten behandeling te zoeken daar, waar hij zulks wenst.

Ik wil hier ter voorkoming van misverstand aan toevoegen, dat de regering haar standpunt in deze materie nog niet heeft bepaald en ik zou nogmaals met nadruk willen verklaren dat bij de beschouwing van het onderhavige probleem, het belang van de patiënt op de voorgrond dient te staan.

Ik heb hierbij niet alleen het oog op gevallen van misleiding, op misbruik van vertrouwen, op het aannemen van valse hoedanigheden, op speculatie, op de onwetendheid van het publiek, kortom op machinaties van malafide elementen, doch evenzeer en niet in het minst op die gevallen, waarin de genezer geheel te goeder trouw is en in de overtuiging verkeert degenen die zich tot hem wendt, te kunnen helpen.

Tegen de achtergrond van al hetgeen ik hier te berde heb gebracht is de opdracht aan Uw Commissie geformuleerd.

Ik ben mij er ten volle van bewust dat een zware taak op Uw schouders rust.

„In het volle besef evenwel dat U het geschetste vraagstuk met de nodige wijsheid zult trachten tot een oplossing te brengen verklaar ik deze Commissie voor geïnstalleerd, aldus besloot de staatssecretaris, dr. A. J. H. Bartels zijn installatierede.

BELEIDSASPECTEN

1. ONZE VISIE

BIJ DE OFFICIËLE installatie van de Commissie onbevoegde uitoefening der Geneeskunst stelde de staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid terecht met nadruk, dat bij de beschouwing van het onderhavige probleem het belang van de patiënt op de voorgrond dient te staan.

Zijn mededeling echter, dat de regering op grond van bepaalde overwegingen, welke de bewindsman buiten beschouwing wilde laten, heeft gemeend tot het instellen van deze — niet-ambtelijke, zo breed mogelijk opgezette — Commissie te moeten overgaan, is wel zeer onbevredigend. In de eerste plaats doet de onduidelijkheid, waarmee de wezenlijke motivering wordt omgeven, onwezenlijk aan. Ten tweede is de stelling, dat de Commissie zo breed mogelijk zou zijn opgezet, onjuist, omdat één van de belangrijkste componenten, de Vereniging tegen de Kwakzalverij, is buitengesloten. Voor het overige bleef de staatssecretaris wel zeer vaag, met name waar het betreft de vraag welke de oorzaken kunnen zijn van het ontstaan van de chaotische toestand. Hij accentueerde slechts één van de factoren, n.l. die waarvan de meest extreme vorm luidt, dat de mensheid moet worden vrij gelaten behandeling te zoeken waar zij zulks wenst.

De alles overheersende, belangrijkste factoren liet hij onuitsproken.

Opdracht

IN HET VOLGENDE zullen wij daarom juist op deze laatste meer in het bijzonder de nadruk moeten leggen.

Met de — door de bewindsman speciaal naar voren geschoven — factor stemt niet overeen de opdracht aan de Commissie om te onderzoeken of het aanvaardbaar zou zijn onbevoegden te vergunnen op beperkte schaal en onder bepaalde voorwaarden geneeskundige raad en bijstand te verlenen. Bij dit laatste toch is een vrijheid van keuze illusoir hoogstens wordt deze een weinige verruimd door toevoeging van een paar honderd „genezers” aan de duizenden terecht gekwalificeerden. Van vrijlaten van keuze zou pas sprake kunnen zijn als de Wet op de uitoefening der Geneeskunst radicaal zou worden ingetrokken.

Deze discrepantie kan slechts worden verklaard door een beleidsaspect, waarbij andere drijfveren die van de zuivere behartiging van de gezondheidszorg vertroebelen.

Buiten de deur

2. DOOR DOELBEWUST DE Vereniging tegen de Kwakzalverij buiten de deur te houden belet de staatssecretaris deze haar zienswijze inzake het ontstaan van de chaos in de boezem van de Commissie te verdedigen en daar een constructief plan ter verbetering aan de orde te stellen. Tegen haar bedoeling in wordt de Vereniging door dit beleid gedwongen haar zienswijze in het openbaar te brengen in plaats van dit binnenskamers af te kunnen doen.

Ook voor dit beleidsaspect moeten andere beweegredenen dan die, welke zijn afgestemd op een optimale behar-

tiging van de gezondheidszorg, de doorslag hebben gegeven.

Prematuur

3. MET DE STELLING van de staatssecretaris, dat deze Wet niet aan zijn doel heeft beantwoord kan accoord worden gegaan. Zijn conclusie echter, dat daarom moet worden nagegaan in hoeverre het verantwoord zou zijn onbevoegden een zekere bevoegdheid te verlenen, moet als prematuur worden aangemerkt en als een

groot gevaar voor de volksgezondheid. Deze conclusie toch vraagt om de wenselijkheid de klok niet alleen een eeuw terug te zetten, maar zelfs — door het doelbewust binnen halen van het paard van Troje — tot diep in de middeleeuwen.

Een dergelijke conclusie had pas mogen worden getrokken nadat eerst zou zijn vastgesteld, dat de logische weg om uit de impasse te geraken niet tot het beoogde doel zou kunnen leiden.

Lapmiddel

4. NIET DE REDACTIE van deze — weliswaar oude, maar nog geenszins verouderde — Wet is schuldig aan het falen, maar het ontbreken — en wel van stonde af aan — van een adaequaat handhaven van haar bepalingen. Dit laatste behoeft herziening. Elke andere oplossing moet — uit een oogpunt van welbegrepen gezondheidszorg — worden gezien als een lapmiddel. Bovendien moet men zich afvragen welk een nut het uitvaardigen van een Wet kan hebben als aan de uitvoering ervan niet doeltreffend de hand wordt gehouden.

(Vervolg in het februarinummer)

DE WETSOVERTREDERS

IN DE GENEESKUNDIGE GIDS schreef de beherend redacteur, de arts J. A. Putto, kort voor zijn overlijden nog het volgende commentaar onder de titel „Onbevoegd uitoefenen geneeskunde”:

Op blz. 426 van de Geneeskundige Gids (aangehaald in het oktobernummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij - red.) wees ik op het afkeurenswaardige van het benoemen van een vertegenwoordiger van de onbevoegden (Ned. Werkgroep van Praktiserende Genezers) in de door Staatssecretaris dr. Bartels ingestelde commissie en het missen van een vertegenwoordiger van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

In Medisch Contact van 10 september 1965 publiceert de voorzitter van de Ver. tegen de Kwakzalverij de argumentatie van de staatssecretaris bij het afwijzen van een verzoek, een lid aan te wijzen. Hierin staat o.m. dat hij tot zijn afwijzing besloot „gezien de duidelijke stellingname van uw organisatie tegen het verlenen van genees-

kundige raad en bijstand door hen, die niet zijn toegelaten tot de uitoefening der geneeskunst”.

Terecht wees collega De Groot, aldus vervolgt dokter Putto, op het ook door mij gesignaleerde aanwijzen van een vertegenwoordiger van de N.W.P. In het naschrift van de redactie staat: „Wij kunnen ons de verbazing van de inzender indenken. De door de staatssecretaris aangelegde norm is ons in deze niet geheel duidelijk”.

Het is mij zelfs bijzonder duidelijk: de staatssecretaris heeft hiermee willen aanduiden, dat de politieke heren toch wel prijs erop zouden stellen, dat verschillende onbevoegden, die praktiseren, dus overtreden, bevoegd zouden worden verklaard, eventueel onder bepaalde voorwaarden.

Het is wel tekenend, dat een bewindsman het niet aandurft, een vertegenwoordiger van bovengenoemde organisatie een plaats in een dergelijke commissie aan te bieden. Wat zullen andere wetsovertreders gnuiven, besloot de heer Putto.

Belgische kwakzalver zwaar gestraft

CAROLUS VLEUGELS, DIE ook wel onder de naam van professor Wings publieke seances houdt in België, is onlangs te Brugge zwaar gestraft wegens onwettige uitoefening van de geneeskunst. De Nieuwe Gazet vertelt over hem: De man kent op zijn duim de geplogenheden van Belgische rechtbanken en ook hun strengheid. Reeds viermaal werd hij veroordeeld. Toch begint hij telkens opnieuw. Nu werd hij ter verantwoording geroepen voor de Boetstrafelijke Rechtbank te Brugge, voorgezeten door rechter Soenen. Carolus Vleugels vertoef al 45 dagen in de gevangenis. Daar zorgde de Orde van de Geneesheren voor.

Zijn cliënten dienden geen klacht in. Zij zijn de „genezer” dankbaar. dit bleek ter zitting. Een man drukte hem bemoedigend de hand en ook in de zaal betuigden verschillende belangstellenden hun medevoelen.

Een onder hen was opzettelijk uit Hamburg teruggekeerd om het proces bij te wonen.

Mr. J. Schramme, verdediger van Vleugels overhandigde een lijvige stapel brieven aan de rechtbank.

Het waren stuk voor stuk dankbetuigingen. Dit alles kon de voorzitter Soenen en de andere rechters niet vermurwen. Zij pasten gewoon de wet toe en veroordeelden Carolus Vleugels tot 2 maanden gevangenisstraf.

Inmiddels spant een groepje in België zich ijverig in om deze wetgeving te doen aanpassen. Er zal een petitie worden ingediend in het parlement met 100.000 handtekeningen, waarvan er reeds meer dan 30.000 werden verzameld.

Hiermee zou men willen bereiken dat in België dezelfde toestand geschapen wordt zoals in Duitsland.

En ook in Nederland bestaat die toestand, meent, geheel ten onrechte, De Nieuwe Gazet, die er nog aan toevoegt, dat Vleugels over een „dergelijke toelatingskaart” voor ons land zou beschikken. Dat is natuurlijk volstrekt onmogelijk; ook voor de Nederlandse wet is deze Carolus Vleugels, alias professor Wings, iemand die onbevoegd de geneeskunst uitoefent oftewel een kwakzalver.

Geen televisiereclame voor geneesmiddelen

HET BESTUUR VAN de Nephropharm, de vereniging van fabrikanten van pharmaceutische produkten, is gekant tegen televisiereclame voor geneesmiddelen. Het meent dat door deze manier van reclame het onnodig gebruik van geneesmiddelen zou kunnen toenemen, wat niet in het belang van de volksgezondheid wordt geacht. Het bestuur heeft zijn leden geadviseerd straks geen gebruik te gaan maken van dit nieuwe reclame-medium. Dit heeft de voorzitter van de Nephropharm, ir. J. Nieukerke, meegedeeld, lezen wij in De Tijd. Dit standpunt is in overeenstemming met het standpunt van een discussiegroep van deskundigen buiten de farmaceutische industrie om, die hieraan een studie heeft gewijd. De resultaten daarvan zijn op een bijeenkomst van de Nephropharm bekend gemaakt door de voorzitter, de heer J. de Jong, arts in Amsterdam.

De voorzitter van Nephropharm wilde rekening houden met de mogelijkheid dat individuele leden van zijn vereniging, door praktische overwegingen daartoe gedwongen, later dit advies van het bestuur naast zich zullen neerleggen en toch reclame voor geneesmiddelen over de televisie zullen gaan maken. In dat geval zullen „de al stringente regels” (aldus de voorzitter van Nephropharm! - red. Maandblad) op het aanprijzen van geneesmiddelen voor het grote publiek vermoedelijk nog stringenter worden, zo kondigde de voorzitter aan.

De heer De Jong zei dat de studiegroep het ook van groot belang had gevonden dat het publiek op een goede wijze leert omgaan met geneesmiddelen. Hij noemde hiervoor de door dr. Dukes opgestelde vuistregels, die onder meer zeggen de bij het geneesmiddel behorende gebruiksaanwijzing goed te lezen, het door elkaar gebruiken van geneesmiddelen zonder de dokter te raadplegen na te laten, zonder uitdrukkelijke toestemming van de arts geen enkel geneesmiddel in te nemen gedurende zwangerschap of borstvoeding en de na de behandeling overgebleven medicijnen te vernietigen.

Slangehuid knabbelen tegen reuma

Artis krijgt geregeld vragen binnen, die op kwakzalverij betrekking hebben. Daarop gaat men in de Amsterdamse dieren tuin uiteraard niet in. In de loop van de tijd heeft men echter wel een paar wonderlijke vragen moeten aanhoren.

Zo kreeg men onlangs in Artis het verzoek om een slangehuid. Nuttiging ervan zou uitstekend moeten helpen tegen reumatiek. Hetzelfde geldt voor van kameelhaar vervaardigde kniestukjes. Soms komt men in Artis vragen om zeewater, wat een goed middel tegen eczeem heet te zijn. Ook het drinken van zeewater moet wonderen kunnen verrichten. Evenals trouwens het uitslurpen van een gedurende een bepaald aantal dagen bebroed kippeï. Van de ontlasting van een tijger kan men... „thee” zetten, die tegen een

of anderer kwaal zou moeten helpen als men sommige mensen mag geloven.

Het zijn echter niet alleen verzoeken op dit gebied die men in Artis krijgt te verwerken. Men vraagt ook kameel- en wisentehaar om er tapijten van te maken. Veren van verschillende soorten vogels — bij voorkeur van de condors — worden gebruikt om er muziekinstrumenten — onder meer het spinet — mee te repareren; kunstschilders vragen fraai gekleurde veren om als model te dienen. Olijfantsharen heten geluk te brengen, vooral wanneer er een is aangebracht in ring of armband. De dikhuiden beschikken echter niet over een dikke vacht. De meeste haren bevinden zich op de kop en aan de staart en het kost heel wat moeite om er een te pakken te krijgen.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buitter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgzondheid te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 januari 1881

Stuifmeel als voedingsmiddel

door prof. dr. C. den Hartog

WAARSCHIJNLIJK IS HET na het ontstaan van de mens wat zijn voeding betreft zo geweest dat hij alles geprobeerd heeft te eten wat eetbaar was en behield wat hem goed bekwam en door harde ervaring leerde te onderscheiden wat slecht voor hem was. Waarschijnlijk zal hij dus alles wat groeide en leefde geprobeerd hebben te eten. Hieruit zijn vele „beliefs” ontstaan, die vaak op eigen waarneming berusten en inhielden dat bepaalde voedingsmiddelen slecht en andere weer bijzonder goed voor hem waren. Duidelijk is dat talrijke vergissingen zijn begaan die nu nog voortleven.

Gelukkig is het wetenschappelijk onderzoek zo ver gevorderd om te kunnen nagaan wat juist en onjuist is en om te kunnen ontmaskeren, dat, wat in deze tijd met veel tam-tam tegen hoge prijs aan de voedingsmarkt komt en als voedsel met speciale eigenschappen wordt aangeprezen.

Aan voedsel mag de eis gesteld worden dat het in redelijke hoeveelheden gegeten kan worden en een zekere calorische waarde heeft en niet in theelepeltjes behoeft te worden toegediend.

Er is iets nieuws op de markt gekomen, dat men als menselijk voedsel wil aanduiden, lach niet lezer: **stuifmeel** en nog wel als de schenker van jeugdkracht.

Twee brochures liggen voor me: „Pan-Abee” en „Apjouvence”, de een zonder documentatie, de ander met een uitvoerige analyselijst van de samenstelling van stuifmeel: vitamines, aminozuren, hormonen, oligo-elementen en een aantal chemische stoffen waarvan geen enkele werkzaamheid in het lichaam bekend is.

De mystiek ligt er in beide brochures dik op. Zie de wondere werking van stuifmeel in de natuur!

Is stuifmeel mystieker dan wat iedere dag in onze eigen cellen gebeurt? Is het ei of de groente niet een wonder op zichzelf? Uit de chemische samenstelling van stuifmeel is niets wonderbaarlijkers af te leiden dan uit het ei, het vlees, de groente, of uit een goede combinatie van onze dagelijkse voedingsmiddelen. Nergens wordt enig wetenschappelijk onderzoek aangehaald of er naar verwezen. Uit de analyse blijkt nergens dat er in stuifmeel iets zit dat niet met de normale voeding en in hogere mate dan in de aangegeven dosering wordt verkregen.

Stuifmeel is noch geneesmiddel, noch voedingsmiddel en ik ben er van overtuigd, dat als proefpersonen een indifferente stof zouden nemen in de gedachte dat het stuifmeel was, hiermede een zelfde effect zou worden bereikt. Laat men de proef eens nemen!

C. DEN HARTOG.

Wondercosmetica

DAT DE KWAKZALVERIJ ook het terrein van de cosmetica is binnengedrongen is een welbekend feit. Het verschijnsel is zelfs niet nieuw, al hebben de handige jongens, die de kwakzalverij beoefenen er wel nieuwe klinkende namen voor gevonden. In Amerika, waar een enorme industrie van cosmetica bestaat, heeft ook het

cosmetisch boerenbedrog een grote omvang aangenomen. De Amerikaanse Food and Drug Administration, die ambtshalve aan de kwakzalverij paal en perk poogt te stellen — vorig jaar hebben wij in ons Maandblad melding gemaakt van de elektronische hokuspokus waartegen men optreedt — heeft onlangs met klem gewaarschuid tegen de „wondercosmetica”. Deze

Dat stuifmeel toch!

DE HONINGHANDEL HOLLAND N.V. hebben we al enige malen op het matje gehad om zijn kwasi wetenschappelijke reclame voor Royal Jelly en Prosanahoning.

Nu weer bezorgt de firma huis-aan-huis een folder: „Stuifmeel als schenker van jeugdkracht”, waarin op de manier van een standwerker in bijenproducten en nevenartikelen het produkt „Provana volwaardig stuifmeel” wordt aangeprezen als: activerend, regenererend, vitaliserend.

Hoopvol voor zwakke broeders en zusters is bovendien de inhoud van dit pamflet.

„Een zeer nauwkeurige wetenschappelijke winningsmethode staat borg voor een superieur stuifmeelprodukt, dat zijn weerga op de gehele wereld niet kent.”

„Het heeft een gunstige invloed op de slijmvliezen van maag en ingewanden, in het bijzonder op de dikke darm, is in staat grote vermoeidheid, apathie, neerslachtigheid, geestelijke onproductiviteit en geheugenzwakte snel te overwinnen.

brengt een natuurlijke, diepe en ontspannende slaap teweeg.

beïnvloedt de spijsvertering gunstig, geeft positieve resultaten bij mannen en vrouwen in de overgangsjaren.”

Wij dachten hiermee een panacée in handen te hebben gekregen en vroegen deswege de mening van Prof. Dr. C. den Hartog, de Directeur van het Voorlichtingsbureau voor de voeding.

Het geëerde publiek moet door diens inzicht wel een desillusie rijker zijn geworden en de natuurgenezers in hun arsenaal een superieur produkt ter genezing van goedgelovigen armer.

wondercosmetica worden op zeer vrijmoedige wijze geadverteerd, natuurlijk met de nodige „wetenschappelijke bewijzen” en schoonheidsinstituten pogen deze middelen met hun grote winstmarge aan de vrouw brengen. „De eeuwige jeugd” uit het potje of het flesje is nu eenmaal een fata morgana, welke beloften de vervaardigers en verkopers ook mogen doen.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is kwakzalverij

BELEIDSASPECTEN (vervolg)

door A. P. N. DE GROOT

IN HET JANUARINUMMER van ons Maandblad publiceerden wij het eerste deel van het artikel van de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, de heer A. P. N. de Groot, over beleidsaspecten. In dit eerste deel belichtte hij de visie van de Vereniging tegen de Kwakzalverij op de onlangs geïnstalleerde Commissie onbevoegd uitoefenen der Geneeskunst. Hij betoogde daarin o.m., dat niet de redactie van de Wet op de Uitoefening der Geneeskunst van 1865 oorzaak is van haar falen, maar het ontbreken van een adequaat handhaven van haar bepalingen.

II. ONZE BEWIJSVOERING

1. OM EEN JUUST beeld van de situatie te krijgen moet worden teruggegaan tot het jaar 1865, waarin Thorbecke door zijn Wet op de uitoefening der Geneeskunst het begrip kwakzalverij (is wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis) heeft geschapen.

In de inleiding tot hun — nog steeds befaamde — boekje: „de Kwakzalverij met geneesmiddelen en de middelen om haar te bestrijden” schreven de gebroeders Bruinsma — de latere stichters van de Vereniging tegen de Kwakzalverij — reeds in 1878:

„Lezer, daar bestaan in Nederland Wetten, waarvan het doel is te zorgen, dat niet Jan en alleman de geneeskunst uitoefent of geneesmiddelen bereidt en verkoopt, doch slechts door den Staat bevoegd verklaarde personen zich hiermede bezighouden.

Die Wetten moesten de uitoefening der geneeskunst tot bevoegde handen beperken”.

Na een aantal ergerlijke gevallen van advertenties voor z.g.n. „geheimmiddelen” te hebben opgesomd gaan de schrijvers voort:

„Wordt hier geen geneeskunst of artsnijbereidkunst uitgeoefend? Of zijn de personen, die dit met groote letters adverteren, tot uitoefening van beide bevoegd?”

Zoo neen, dan zou dit zijn op groote schaal en in erge mate een sinds jaren voortgezette overtreding van een Rijkswet, zonder voorbeeld in de geschiedenis. Dan zouden op schandelijke wijze wetsbepalingen, die ingevoerd zijn tot bescherming van de gezondheid der burgers, onuitgevoerd zijn gelaten. Dan zouden de inspecteurs, adjunct-inspecteurs en geneeskundige raden van ons Geneeskundig Staatstoezicht schuldig zijn aan overtreding van het eerste artikel, waaraan zij zich te houden hebben: de handhaving der Wetten en verordeningen, in het belang der Volksgezondheid vastgesteld.

Veeg teken

2. IN DEN JARE 1965 verscheen een — bijkans 300 bladzijden groot — Gedenkboek: „Een eeuw Staatstoezicht op de Volksgezondheid”. Met geen woord wordt daarin gerept over al dan niet handhaven van de Wet op de uitoefening der geneeskunst. Dit ontbreken is een veeg teken en moet tot de conclusie leiden, dat de cri de coeur van de gebroeders Bruinsma ook na een eeuw nog steeds

onverminderd van kracht is gebleven en dat de Overheid in al die honderd jaren in verzuim is gebleven in dezen zijn plicht te doen.

3. Slechts éénmaal werd in al die tijd — niet uit eigen initiatief, doch gedwongen door een adres aan H.M. de Koningin — door de regering een Staatscommissie ingesteld om „te onderzoeken hoe de wettelijke bepalingen betreffende uitoefening der geneeskunst zouden moeten luiden indien de bevoegdheid tot het uitoefenen van die kunst niet meer afhankelijk werd gesteld van het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd arts-examen”.

In feite dus niets nieuws onder de zon, al mag dan de opdracht aan de huidige niet-ambtelijke Commissie; te onderzoeken of het aanvaardbaar zou zijn onbevoegden te vergunnen enz. laatstgenoemde iets meer armslag geven. Het juridische gedeelte van de toenmalige Commissie kwam spoedig — en wel in positieve zin — klaar met haar conclusie. Het oordeel van het medische gedeelte echter luidde — na serieus, deskundig, onderzoek van een groot aantal klanten van een twintigtal onbevoegden — volkomen vernietigend. Wie meent, dat de toenmalige bewindslieden uit deze gang van zaken lering hebben getrokken, de hand in eigen boezem staken en eigen tekortkomingen probeerden doeltreffend ongedaan te maken, heeft het mis. Voor hen was in 1917 met het kennismaken van de inhoud van

het rapport van deze Staatscommissie de kous af.

4. EEN POGING VAN één van de ambtenaren van het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid om in latere jaren enige verbetering in de onhoudbare toestand te krijgen leed schipbreuk mede omdat door hem — onwetend en te goeder trouw — de hiërarchische weg niet op de geëigende wijze bleek te zijn bewandeld. Ook hieruit moge blijken, dat niet behoorlijk handhaven van de Wet op de uitoefening der geneeskunst door de hoogste bewindslieden of niet werd onderkend ofwel met de mantel der liefde werd bedekt.

Funest gevolg

5. Dit had tot funest gevolg, dat op den duur ook functionarissen — met name van politie en justitie, — dus van een ander Ministerie, — weinig animo meer bleven opbrengen bij de opsporing en berechting gewetensvoller te werk te gaan.

Wat ervan te denken als een rechercheur — alvorens uitvoering te geven aan de opdracht proces-verbaal op te maken tegen een tandtechniker, die onbevoegd de tandheelkunst uitoefende — opmerkt: „Waarom is dat nu nodig, die mensen moeten toch ook leven?”

Welke indruk maakt het wanneer voor het kantongerecht in een strafzaak tegen een onbevoegde — onder wiens „behandeling” een oude vrouw was dood gegaan — als getuige-deskundige de veterinaire Inspecteur van de Volksgezondheid wordt gedagvaard?

Bij ons documentatie-materiaal bevinden zich wel meer van dergelijke, hoogst vreemde, voorbeelden.

Prof. Tenhaeff

6. AL DE BOVENSTAANDE factoren werkten ertoe mede de kwakzalverij vrij spel te geven. Vooral de zogeheten paranormale „genezers” maakten hiervan een gretig misbruik. Dat onbevoegd uitoefenen der geneeskunst een zeer ongewenste vlucht kon nemen werd nog in hoge mate in de hand gewerkt door de stimulerende activiteiten van diegenen, die zich groepen voelden de onbevoegden in hun kwalijk bedrijf een flinke steun in de rug te geven. In dit opzicht is wel zeer funest geweest de invloed, die de bijzonder(e) hoogleraar in de parapsychologie, Prof. Dr. W. H. C. Tenhaeff, heeft uitgeoefend. Deze niet-medicus hield jaren achtereen met zijn pupil, de helderziende Gerard Groiset, voordrachten voor een gevarieerd pu-

vervolg op pag 3

RAGE VAN HET GERSTEBROOD IS VOORBIJ

WE BAKKEN WEKELIJKS nog 3500 gerstebroden, verklaarde de bedrijfsleider van bakkerij M. van Linschoten en Zonen te Rotterdam aan „De Schiedammer” Tijdens de rage van vorig jaar waren het er 25.000 per week.

De „uitvinder” van het produkt is de machinebankwerker Cornelis (in de wandeling Knelis) den Braber uit Aarlanderveen. Hij zocht naar een middel tegen kanker en naar iets om de nadelige invloeden van aardstralen op de mens tegen te gaan.

„Mijn grootvader is aan kanker gestorven, mijn vader ook. Zij aten tarwebrood. Varkens krijgen geen tarwe, maar onder meer gerst. En die dieren krijgen geen kanker”, aldus de redenering van de heer Den Braber. Na maandenlang experimenteren slaagde hij erin om samen met de Aarlanderveense bakker Teun van Leeuwen een goed eetbaar brood van gerstpelmeel (het z.g. gestaal) te bereiden. Geregeld gaat de heer Van Leeuwen nog naar Rotterdam om toe te zien op de produktie van de gerstebroden bij Van Linschoten en Zonen.

Bij Van Linschoten oordeelt men nogal nuchter over het gerstebrood: „Mocht het niet waar zijn dat het gerstebrood een geneeskrachtige werking heeft of gezonder is dan tarwebrood, dan is het in ieder geval toch

een welkome afwisseling met de andere broodsoorten”.

Dr. J. Gerbrandy, chef-internist van het ziekenhuis Dijkzicht te Rotterdam was indertijd bevreesd dat de mensen het brood als medicijn voor alle mogelijke kwalen zouden beschouwen. De Schiedammer vermeldt nog dat de voorzitter van de Vereniging tot bestrijding van de Kwakzalverij (het blad gebruikt reeds de nieuwe naam van onze vereniging), de heer A. P. N. de Groot, onlangs heeft gezegd, dat hij niet had gehoord, dat er mensen waren, die hun medicijnen voor het gerstebrood lieten staan. Hij ziet het als een vrij onschuldige zaak.

Waar zijn ze gebleven?

EEN VAN DE wonderkreten van onze tijd is het woord hormonen. Het Rijksinstituut voor Geneesmiddelenonderzoek te Leiden onderzocht een bruine ampul „Hormo-Manoon” van het Maison de Beauté, Koninginneweg 60 te Amsterdam. Maar ach — dat werd geen succes blijkens het gepubliceerde rapport:

„De ingezonden ampul bevatte een lijvige vloeistof. Ze bleek te bestaan uit een slijm van arabische gom met een droogrest van 23.4 pct. Hormonen konden niet worden aangetoond.”

Lezingen tegen de kwakzalverij

TE RUINEN HIELD de schoolarts, dokter Aalberse uit Sleen voor de hervormde zusterkring een lezing over „Kwakzalverij”. Hij belichtte de werkwijze van personen, die als onbevoegden de geneeskunst uitoefenen en de door hen aangewende middelen. De dokter illustreerde zijn lezing met verschillende ervaringen uit zijn vroegere praktijk. Onder meer zijn ervaring als zendingsarts in de tropen. De bedenklijke zijde van de illegale geneeskunde werd vooral naar voren gebracht.

Te Giethoorn hield, lezen we in de Meppeler Courant, de heer Lambrechts uit Vledder een causerie voor de Gietterse Plattelandsjongeren met als titel: „Geheimzinnige zaken, nuchter bekeken”.

Soms zijn telepathie en hypnose je reinste boerenbedrog, zo stelde de heer Lambrechts vast en hij haalde verschillende voorbeelden aan, waaruit bleek, dat men vaak bij de neus wordt genomen.

Als men niet wil kan geen hypnotiseur iemand zijn wil opleggen, zei de heer Lambrechts. Een waarschuwend geluid liet hij horen ten aanzien van het al te veel geloof hechten aan de macht van magnetiseurs met betrekking tot het genezen van bepaalde ziekten. Aan de hand van een voorbeeld werd duidelijk gemaakt, dat men de dokter niet de rug toe moet keren voor een magnetiseur.

BELEIDSASPECTEN vervolg van pag 2

blik van leken, die hem uit hoofde van zijn doctors-titel voor een raschte dokter versleten. In deze voordrachten werd vooral naast een filmvertoning van de „wonderbaarlijke” resultaten door de onbevoegde zogenaamd behaald, het „succes” gedemonstreerd met behulp van een aantal verbeterde(?) dan wel genezen(?) klanten.

De autoriteit van de wetenschappelijke titel maakte op het — niet ter zake kundige — publiek een dusdanige indruk, dat ook weinig-kritische uitlatingen er als koek ingingen en halve waarheden dan wel blote veronderstellingen als een orakel werden aanvaard.

Aan zulk soort activiteiten is het toe te schrijven, dat het inzicht van de gewone man in een richting werd gedrongen, die beslist niet in het belang van de (geestelijke) volksgezondheid moet worden geacht.

HET „ZWEVERIGE” VAN de voordrachten vond een uitstekende

voedingsbodem in de magische inslag van de doorsnee Nederlander. Met het gevolg, dat duizenden — waaronder talloze intellectuelen — „overtuigd” raakten van de waarde van het door magnetiseurs gepresteerde. Er vormde zich een legioen van volgelingen, die door het aureool om hun hooggeleerde voorganger, in vele kringen au sérieux werden genomen.

Mede gedreven door het succes ten overstaan van leken, verstoutte de professor zich samen met zijn pupil diens „genezers”-gaven te demonstreren voor enkele afdelingen van de Kon. Ned. Mij. tot bev. der Geneeskunst. In een vergadering van de gecombineerde afdelingen Haarlem en Kennemerland werd dit optreden van het tweetal een volslagen mislukking: de film bleek alderminst overtuigend, de demonstratie met klanten werd voor deze deskundige toehoorders een fiasco.

Opmerkelijk is, dat zijn hooggeleerde de laatste jaren bij herhaling en met klem heeft betoogd zich van de para-

normale „geneeskunst” te distancieren. Deze kentering in zijn opvattingen moge verheugend zijn, ze komt veel te laat om al het onheil, door hem gesticht, teniet te doen. Dit klemt te meer omdat hij verder geen enkele poging onderneemt zijn volgelingen te overtuigen van zijn eertijdse dwalingen.

III. ONZE CONCLUSIE

UIT AL HET voorgaande moge blijken hoezeer het ontstaan van de chaotische toestand op dit onderdeel van de Volksgezondheid is te wijten aan:

1. niet handhaven van de Wet door de Overheid;
2. ondoelmatig optreden bij opsporing en berechting;
3. onvoldoende-kritisch voorlichten van het publiek met daaruit volgend — indirect — aanzetten tot overtreding door een aantal leiders van de onbevoegden.

A. P. N. DE GROOT.
(Slot in het maartnummer)

In een valstrik

(Ingezonden)

HOE IS DE stand Mieke? schrijft de heer A. P. N. de Groot in het decembernummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij.

De stand is beroerd, kan men rustig antwoorden.

In het feit, dat artsen in een Commissie verenigd zijn met wonder-genezers, ligt al een erkenning van de laatsten.

In tegenstelling met collega de Groot acht ik het gelukkig, dat de staatssecretaris hem als felle tegenstander van genoemde genezers buiten deze commissie heeft gelaten; ook daaruit blijkt trouwens duidelijk wat komen gaat. En collega de Groot kan zijn zo zeer gewaardeerde strijd voortzetten zonder direct betrokken te zijn geweest bij de bevoegdverklaring van onbevoegden.

Het hoofdbestuur der Maatschappij Ter Bevordering der Geneeskunst is, serviel als altijd tegenover de regering, in een valstrik gelopen evenals de Maatschappij voor Tandheelkunde indertijd in de tandtechniker-kwestie.

Hilversum J. R. JANSMA

Profetische blik

IN DE TELEGRAAF verscheen van de hand van de heer J. G. H. Heijer te Amsterdam een ingezonden stukje, waarin de schrijver naging wat er nu terecht was gekomen van de voorspellingen voor 1965 van iemand die zich „het boertje van Breda” noemde:

Hij „zag” voor 1965 „een reusachtige sneeuwval, misschien zelfs van een meter”. En die winter zou tot omstreeks 5 maart duren. Vervolgens zouden twee grote Afrikaanse regeringsleiders om het leven komen, ook Moise Tsjombe (dit zag hij zelfs zeer duidelijk); grote vormen van strijd tussen noordelijken en zuidelijken in de V.S. met kans op afscheiding; scheuring in de gelederen van de r.k. kerk en als klap op de vuurpijl: de zomer in ons land zou mooi en warm, maar droog worden. Hij heeft ook iets goed geraden: de 91-jarige Churchill zou sterven

VISSERSBALSEM

IN VIVEC, HET Belgische orgaan ter „Informatie en verdediging van de consument”, vergelijkbaar met het orgaan van de Ned. Consumentenbond, lazen wij een artikel over de z.g. „Vissersbalsem”. Die werd in België in de handel gebracht als wondermiddel tegen spataders, zwellingen, spierpijn enz. Wanneer men drie postzegels naar de „Laboratoria Unilab, Leopoldplein 10 te Antwerpen” zond ontving men een brochure, waarin alle gevallen werden opgesomd van wonderbare genezingen door de vissersbalsem, „vervaardigd onder de controle van een Franse apotheker”.

In feite was de vissersbalsem geïmporteerd door een firma, die daartoe niet de in België benodigde machti-

ging had gekregen. Voor 500 F (35 gulden) kreeg men twee potjes zalf, waarvan de handelswaarde slechts enkele franken bedroeg. Het spreekt vanzelf dat van enig rekening houden met de voorschriften voor de behandeling van geneesmiddelen geen sprake was. De zakenman, die de vissersbalsem in de handel bracht, werd door de correctionele rechtbank te Antwerpen veroordeeld tot 50 gulden boeten en 3000 Frank schadevergoeding voor de civiele partij. De Franse oplichter, die het spul vervaardigt, is nog altijd vrij, aldus Vivec.

Op het bovengenoemde adres Leopoldlaan 10 te Antwerpen is ook het „Internationaal anti-tabakinstituut” gevestigd, dat anti-tabakpillen verkoopt en waarover reeds eerder in ons Maandblad is geschreven.

INDEX 1965

De cijfers hebben betrekking op de nummers van de maandbladen

Anti-kankermiddelen	11	Kwakzalverij bij dieren	12
(zie ook Naessens)		Lasijzer, staafjes	2
Anti-reumatiek	4, 7/8	Ledenvergadering	
Anti-tabakcentrum	5	(agenda)	4, 10
Baken, Anti-Reumatiek	4	(verslag)	5, 6, 12
Balans, De —, maandblad	4	Luchtcladers	9
Bestuursleden	1, 12	Maasbach, John	1, 7/8, 9
Biorit-apparaat	4	Magie	1, 4
Caqliostro	7/8	Magnetiseur	11
Celtherapie van Niehans	5	(televisie)	
Charlatan, het woord —	5	Mai Mai bazaar	4
Commissie onbevoegde genezers	1, 4, 9, 10, 12	Majafrä	2
(commissie—Peters)		(A. Frankenhuis)	
Contactlenzen	1	Medische tips	5
Croiset, Gerard	1, 4, 7/8, 12	Mullenders, pastoor J.	4, 7/8, 11
Diergeneesmiddelen	3	Muntendam, prof. dr. P.	1, 6
Dijkstra, H. †	3	Naessens, Gaston	3, 6, 7/8, 11
Drogisten	7/8, 9, 11	Natuurgenezers	1, 2
Duivelsbezweerder	9	(samenwerking arts —)	
Elektronica	2, 9	Natuurgenezers	11
Financiën vereniging	5	(televisieuitzending)	
Franse strijd tegen kwakzalverij	5, 6, 7/8	Ned. Werkgroep Prakt. Genezers ...	7/8, 12
Gebedsgenezers	1, 7/8, 9, 10	Nijnatten, Mr. G. C. M. van	11
Geneesmiddelenindustrie	1, 7/8	Ondergoed	7/8
Geneesmiddelenverbruik	7/8, 12	Paragnosten	1, 5
Getuige-deskundigen	1	(zie ook Croiset)	
Glashouwer, ds.	7/8	Paranormale geneeskunst	11, 12
Groot, A. P. N. de —	1, 9, 10, 12	Paranormalegenezers	7/8, 11
Haarlems Dagblad	3	Parapsychologie	7/8
Haargroeiemiddeljes	5	Polderman, arts R.	2
Helderzienden	1, 5, 7/8	Rammenasbast	10
Hoe is de stand, Mieke?	12	Rechtspraak	1, 2
Hoekendijk, familie —	10	Reorganisatie vereniging	4, 5, 6, 10, 12
Hollander, Jacob	3, 5	Reumatiek	4, 7/8
Huishoudelijk reglement	4, 10	Rhine, prof.	6
(concept)		Samuels, dr. J.	7/8
Hypnose	10	Slingergenezers	7/8, 9
Jaarverslag	6	Statuten	4, 10
Jacobson, mr. J. D.	9	(concept)	
Jenever als geneesmiddel	2	Strafzaken	1, 2
Josmah	5	Tandheelkundige	3
Kalmeringsmiddel	7/8	Thermolite	3
Kerstroos, familie van —	12	Tuchtrecht	2, 3
(Hellaborus Viridus)		Vaal, dr. O. M. de	11
Knap, Henri A. A. R.	2, 12	Vingertoppen, lezen met —	6
Kruidendokter	11	Vrijman, Jan	7/8
(voor televisie)		(film Op de bodem van de hemel)	
Kruidenhandelaar	5	Wertheim, prof. dr. W. F.	6
(Zaandam)		Wonderpillen	2
Kwakzalver	11	Zieleherders waarschuwen	7/8
(grafmonument)		Zonnebrandolie	7/8
Kwakzalver	5	Zorab, G.	7/8, 9
(Katwijk)			

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buijer, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

BELEIDSASPECTEN (slot)

door A. P. N. DE GROOT

EEN APART MINISTERIE van Volksgezondheid, ziedaar de oplossing, aldus het pleidooi van de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. En in dat ministerie een aparte dienst die zich bezig houdt met de bestrijding van de kwakzalverij, maar dan nu eens goed en grondig. Dit zijn de hoofdzaken van het laatste artikel in de serie Beleidsaspecten, waarvan wij nr. 1 in het januari-nummer publiceerden en nr. 2 (Onze Bewijsvoering, namelijk van het ontbreken van een adequaat handhaven van de bepalingen van de wet op de Uitoefening der Geneeskunst van 1865) in het februari-nummer.

IV. ONS VOORSTEL TER VERBETERING.

NA DE UITEENZETTINGEN IN onze vorige artikelen rest een concreet plan te brengen om op logische wijze een betere gezondheidszorg te benaderen.

Sinds 1865 is het onderdeel Volksgezondheid steeds ondergebracht geweest bij een Ministerie, waaraan als hoofdtaak een andere tak van dienst van de Staatszorg was toevertrouwd. Bij de politieke leiding is de gezondheidszorg dan ook nimmer als zelfstandige dienst uit de verf gekomen, noch behartigd door een voor dit onderdeel gekwalificeerde Minister.

Hoewel in het verleden enige malen stemmen zijn opgegaan hierin verbetering te brengen, is het er nimmer toe gekomen een apart Ministerie van Volksgezondheid te creëren.

Het eigenlijke ambtelijke gedeelte van het apparaat deed steeds voortreffelijk werk, maar liet — door onvoldoende inzicht in deze materie en door een ondoelmatige samenstelling — veelal verstek gaan op het punt van handhaving van de verschillende wetten op dit terrein.

ONDER DEZE OMSTANDIGHEDEN kan naar onze mening slechts een herziening van de opbouw soelaas bieden. Wij zien de mogelijkheden als volgt:

Een apart Ministerie van Volksgezondheid met aan het hoofd een, als medicus gekwalificeerde, Minister. Mocht bij deze constellatie behoefte bestaan aan een staatssecretaris dan ware voor deze functie b.v. een apotheker aan te trekken.

Het bestaande ambtelijke apparaat kan — onder aanvoering van een Directeur-Generaal (eveneens een medicus zoals de laatste jaren reeds het geval is geweest) — onverminderd blijven gehandhaafd met dien verstande, dat er een diensttak — in horizontale dan wel verticale lijn — aan wordt toegevoegd. Deze tak van dienst dient te worden belast met de opsporing enz. zoals reeds uitvoerig uiteengezet. Ze zal moeten staan on-

der leiding van een terzake goed ingevoerde medicus onder wiens verantwoordelijkheid een aantal deskundigen (arts, pharmaceut, dierenarts, jurist, Rijksrechercheurs en andere consulenten) te werk worden gesteld.

Daar de activiteiten in het kader van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid vallen onder verschillen-

de Hoofdinspecties (Geneeskundige-, Pharmaceutische-, Diergeneeskundige-, zowel als die van de Geestelijke Volksgezondheid en van de Voedselhygiëne) moet er een vorm gevonden worden dit geheel op de juiste wijze in te passen om een systematisch en gericht schema voor de werkzaamheden te verkrijgen.

Het belang van deze aanvulling springt in het oog als wordt overwogen, dat hierdoor niet alleen de uitvoering van voorschriften wordt verbeterd, maar bovendien nog een landelijke uniformiteit in dezen is verzekerd. Tot dusverre toch hapert aan dit laatste alles omdat het toezicht en de uitvoering berust bij een groot aantal onafhankelijk van elkaar werkende instanties, die elk voor zich naar eigen inzicht de zaken benaderen.

De dringende noodzakelijkheid van een soortgelijke opzet, die tot sublimeren van dit onderdeel van de Volksgezondheid zal leiden, is tijdens jarenlange ervaring op dit onontgonnen terrein wel zeer duidelijk naar voren gekomen.

Nadere bestudering van de uiteengezette feiten en conclusies is naar onze mening onontbeerlijk voor het verkrijgen van een helder inzicht in de beleidsaspecten met betrekking tot het oplossen van de onderhavige chaotische toestand.

A. P. N. DE GROOT.

CONTRIBUTIE

1966

De penningmeester van onze vereniging, de heer L. Brest te Amsterdam, ziet gaarne — mocht U uw contributie over 1966 nog niet hebben voldaan — uw bijdrage tegemoet op postgiro-no. 32237, of gemeentegiro Amsterdam K 1672.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is kwakzalverij

COMMENTAAR OVERBODIG

DE STAATSSECRETARIS VAN Sociale Zaken en Volksgezondheid, Dr. A. J. H. Bartels, beëindigde zijn installatie-rede voor de niet-ambtelijke commissie onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst, na nogmaals met nadruk te hebben verklaard, dat bij de beschouwing van het onderhavige probleem, het belang van de patient op de voorgrond dient te staan — als volgt. (Men zie ook pag. 2 van het Maandblad tegen de Kwakzalverij van jan. 1966):

„Ik heb hierbij niet alleen het oog op gevallen van misleiding, op misbruik van vertrouwen, op het aannemen van valse hoedanigheden, op speculatie, op de onwetendheid van het publiek, kortom op machinaties van malafide elementen, doch evenzeer en niet in het minst op die gevallen, waarin de genezer geheel te goeder trouw is en in de overtuiging verkeert degeen, die zich tot hem wendt, te kunnen helpen.

Tegen de achtergrond van al hetgeen ik hier te berde heb gebracht is de opdracht aan uw commissie geformuleerd. Ik ben mij er ten volle van bewust, dat een zware taak op uw schouders rust. In het volle besef evenwel, dat u het geschetste vraagstuk met de nodige wijsheid zult trachten tot een oplossing te brengen, verklaar ik deze commissie voor geïnstalleerd”.

Ter illustratie van de intrinsieke waarde van deze woorden moge het ons veroorloofd zijn de commissie een interessant gedeelte voor te leggen van de feestrede, ter gelegenheid van het 75-jarig jubileum van de Vereniging tegen de Kwakzalverij op 21 januari 1956 gehouden door Prof. Dr. L. B. W. Jongkees.

„Wat wij tegenwoordig als kwakzalverbestrijders het meest hebben te bestrijden: de dogmatische zekerheid van lieden, die geheel te goeder trouw zijn. Ik ben in het leerzaam bezit van een paranormaal begaafd, ver familielid en ik wil u deelgenoot maken van mijn kennis omtrent de gave van deze man, die, ik durf het u te verzekeren, geheel te goeder trouw is en niet zo dom, met een gedegen algemene ontwikkeling.

Toen deze ingenieur ongeveer 40 jaar was, werd zijn vrouw midden in de nacht wakker met hevige hartkloppingen en een gevoel van sterke onrust en angst. Haar man legde toen zijn hand op haar hartstreek om het bonzen te constateren en ziet: als bij toverslag werd zijn echt-

vriendin rustiger, de angst verdween en de hartkloppingen hielden langzamerhand op.

Enige dagen later kwam dit verhaal een nicht van de vrouw ter ore, die aan hoofdpijn leed. Ook bij haar legde de wonderdoener in spe de hand op het zieke deel en met vreugde werd geconstateerd, dat de pijn als het ware direct in de koele hand trok. Toen had zich de overtuiging vastgezet bij mijn neef en sindsdien deed hij zijn wonderwerk, zonder reclame en ophef gelukkig, zonder ervoor betaald te worden. Het feit, dat een buurjongetje bijna te laat voor een appendicitis geopereerd werd, heeft zijn eenmaal gevestigd vertrouwen nauwelijks geschokt en

hij is gestorven in het blij besef een zegen voor vele zieke mensen te zijn geweest.

Een bedrieger? Welneen. Een zegen voor vele zieke mensen? Misschien leek het hem en vele van zijn „patiënten” zo, maar een hoogst gevaarlijk man zeker. Veel gevaarlijker dan de vele omgebrachte heksen en tovenaars”.

Commentaar onzerzijds zou de kracht van dit briljante betoog tegen de „gevallen waarin de genezer geheel te goeder trouw is en in de overtuiging verkeert degeen, die zich tot hem wendt, te kunnen helpen”, slechts afzwakken.

A. P. N. DE GROOT.

MET EEN INJECTIESPUIT DE BOER OP

OP 1 JANUARI VAN het vorige jaar trad de Antibioticawet in werking. Hierdoor werd de import, de handel en het gebruik van bepaalde diergeneesmiddelen aan controle onderworpen. Het komt er op neer dat die diergeneesmiddelen alleen nog maar als geneesmiddel en door tussenkomen van de veerarts kunnen worden gebruikt.

De wet was hard nodig. Niet alleen overigens voor de antibiotica, die werden „gevoerd”. Ook de hormoonpreparaten speelden een rol en de zogenaamde thyreostatica, die de schildklierwerking afremmen, de stofwisseling van het dier beïnvloeden en daarmee ook de kwaliteit van vlees of eieren.

De willekeurige toepassing van dergelijke preparaten nam de laatste jaren hand over hand toe. Het gevolg van een riskante nawerking voor de menselijke consument van zo verkregen vlees of eieren was niet denkbeeldig. Kwakzalvers gingen de boer op met pillen, die de kalveren in een record-tempo vet maakten. Pluimveehouders lieten pilletjes in de nekken van hun kippen zetten, waardoor deze veel eieren legden — echter met een veel lagere voedingswaarde. Zoals ook het eiwitgehalte van het vlees van de met pillen gemeste kalveren veel geringer was dan normaal.

Slinkse wegen

MAAR HELEMAAL GEDAAN is het met deze praktijken, ondanks de nieuwe wet nog niet weet de Haagse Courant te vertellen. Het schijnt dat

er nog steeds lieden de boer op gaan met de injectiespuit in de tas. Er is door belanghebbende in een zo goedkoop mogelijke mesterij gezocht naar slinkse wegen om aan de wet te ontkomen. Zo worden er nu synthetische stoffen toegepast die ongeveer dezelfde werking hebben als de verboden hormoonpreparaten.

Bij de Veeartsenijkundige Dienst zei men dat er momenteel een onderzoek naar gebruik van deze stoffen wordt ingesteld. „Het onderzoek zal uitwijzen dat misbruik slechts bij uitzondering plaatsvindt”, weet men daar nu al geruststellend te zeggen.

Mestkalveren gaan na de toediening van de preparaten meer eten. De verdenking is geuit dat daarom sommige handelaren in mestvoer zo welwillend zijn de dieren injecties toe te dienen. Een veevoerfabriek: „Waar dat ook gebeurt, bij ons beslist niet.”

Het is geruststellend dat de zaak ondanks al dit optimisme serieus wordt onderzocht. Ook al gebeurt dit met een geruisloosheid die nauw samenhangt met het belang van kalfsvlees als exportartikel. Om deze laatste reden en voor de binnenlandse consument zal het resultaat van het onderzoek naar men mag verwachten t.z.t. uitvoerig bekend worden gemaakt.

Verheugend zou het zijn als men een controlesysteem wist te bedenken om het vlees zelf in de slachthuizen te testen. Dat is moeilijk, want vlees is snel bederfelijke waar, die men niet een paar dagen kan laten liggen in afwachting van bij voorbeeld laboratoriumonderzoek op eiwitgehalte.

Voor hoestende biggen en voor tobbede vrouwen

HET ONDERZOEK VAN het Rijksinstituut voor Geneesmiddelenonderzoek te Leiden gaat gestaag voort. Er zullen drie jaar mee heen gaan alvorens men geheel bij is. Een nieuw geneesmiddel echter wordt binnen vijf maanden onderzocht. Tot nog toe zijn van de 80 nieuwe geneesmiddelen drie specialité's geweigerd. Intussen leert een recent verslag van het Rijksinstituut dat ook al heel wat kwakzalversmiddelen zijn onderzocht. Daarover vertelt Willem van Aemstel in De Volkskrant het een en ander.

Uit den vreemde

ER ZIJN WONDERMIDDELEN bij, die (als het waar is, wat er op de etiketten staat) van over de grens komen: uit Duitsland, Pakistan, Tangan-jika, tot uit het land der Bedoeïnen toe.

Er is geen ziekte of kwaaltje, of de duistere alchemisten hebben er wel een middelje tegen. Ze hebben kruiden, die ooit de kalief van Bagdad van zijn leverkwaal zouden hebben afgeholpen, maar ook poeders voor de hoestende biggen van een boer in Burgerbrug.

Onder de onderzochte wondermid-delen troffen de onderzoekers drie abortiva aan. De leveranciers van deze afdrijvingsmiddelen zijn een kruidendokter uit Rotterdam, een Indo-europeaanse vrouw en een drogist uit Zaandam. Het is verboden waar. Daarom is het ook alleen maar klandestien verkrijgbaar. Die contrabande wordt geleverd door lieden, die geen (medische of farmaceutische) bevoegdheid hebben, maar ook geen geweten. Hun mooie verhaaltjes, waarmee ze die middelen aanprijzen, zijn bovendien even dwaas en onwaar als het fabeltje van de ooievaar.

Wat hebben de kwakzalvers al zo te bieden? Het is heel wat. Voor lijders aan eczeem hebben ze smeerseltjes, die niets anders blijken te zijn dan wat teerzalf, een poeder die een slaapmiddel bevat en hoogstens het hinderlijke jeukgevoel wat verdooft, en een drankje dat is samengesteld uit keukenzout, glauberzout en nog meer ingrediënten, die na eeuwenlang gebruik hun deugdelijkheid nog niet hebben bewezen. Voor mensen die tobben met psoriasis (een huidziekte die gekenmerkt wordt door jeukende rode, schilferende plekken) hebben ze een poeder gemaakt uit zwavel, ijzer en nog wat. Voor de makers is het een winstgevend produkt; voor gebruikers een volkomen waardeloos medicijn.

Waardeloos middel

ERGER IS HET gesteld met de waardeloze middelen, die suikerzieken aangeprezen krijgen. Vele argeloge gebruikers zullen zich daardoor laten weerhouden van een bezoek aan een dokter, die tijdige, levensreddende hulp zou kunnen bieden. Een Utrechts kruidenhuis is de leverancier.

Een arts ontdekte bij een patiënt poeders tegen vallende ziekte en zond die voor onderzoek naar Leiden. Ze bleken een oud kwakzalversmiddel te bevatten vermengd met absorberende kool (norit). (Door deze toevoeging zal het middel waarschijnlijk niet eens in het lichaam worden opgenomen). Even ondeugdelijk zijn ook de tabletten (eveneens tegen vallende ziekte) die een Utrechts wonderdokter in de handel brengt.

Een andere kwakzalver levert korels tegen kinkhoest; weer een andere poeders tegen hoestende biggen. En zo zijn er ook nog dubieuze drogisten en louche verzendhuizen, die dergelijke ondeugdelijke artsenij op de markt brengen voor prijzen van 25 en 30 gulden per doosje of flesje. Er zit er een in Leeuwarden, die poeders en tabletten maakt voor mensen die buikklachten hebben. Zijn brouwseltjes bestaan uit melksuiker, tarwezetmeel, plantenpoeder (dat onder de microscoop nauwelijks kon worden thuisgebracht), kinabast, een laxermiddel, wat talk, een beetje van dit en van dat — en dat alles gepresenteerd met een pepermuntmaakje. Wie nog geen buikpijn heeft, zou het er van kunnen krijgen.

Tegen kanker

TREURIG IS HET gesteld met de praktijken van een (onbekende) leverancier van poeders tegen borstkanker. Er zit niets anders in dan melksuiker. Een volkomen werkloos middel, maar toch gevaarlijk. Na het (vruchteloos) gebruik zou een patiënte weleens te laat kunnen komen voor een tijdige ingreep.

Aan de orde van de dag is het gebruik van vermageringspillen. Ze zijn verkrijgbaar in tabletten en poeders. Er zitten soms — onder andere — wekaminin in; opwekkende middelen die, ook voor doping worden gebruikt. Ook zijn er aftreksels van kruiden bij, die een laxerende werking hebben. (Maar daarvoor zijn bij de apotheker en de dokter wel betere en goedkopere middelen te krijgen).

Dan zijn er nog de dr. M...-druppels ter bevordering van de menstruatie. Tobbede vrouwen dienen te weten, dat dit middel een aftreksel bevat

van kinabast en valerianawortel. Die druppels kunnen de menstruatie evenmin bevorderen als matigen. Waardeloos zijn ze, evenals de kruidnagelolie en kaneelolie, die een andere kwakzalver de vrouwen te slikken geeft.

"Levenskracht"

„Levenskracht“ heten de kruiden, die afkomstig zijn van Zonnatura, de producent van de „moderne natuurzuivere“ Reformvoeding te Soestdijk. Volgens de deskundigen moeten de leveranciers van de zogenaamde Reformvoeding oppassen, dat ze niet afglijden naar de kwakzalverij. In de Levenskracht-poeders zitten veel kruiden, waarvan het praktisch nut aanvechtbaar is. Alle stoffen, die in de folder worden vermeld, zitten er in (behalve vitamine C). Nochtans hebben deze poeders in geen enkel opzicht een heilzamer werking, dan welke normale goede voedingsmiddelen ook. Ze zijn dus een onnodige dure bron van levenskracht.

En andermaal Croiset

NADAT OVER PARAGNOST Gerard Croiset al een boek in Amerika is verschenen is een Amerikaanse televisieploeg in het begin van februari naar ons land gekomen om opnamen van de heer Croiset te maken. Deze werden gemaakt in Enschede, waar de paragnost vroeger woonde. Deze documentaire zou tevens wetenschappelijke doeleinden moeten dienen. Parapsychologische experimenten worden gedaan aan universiteiten in de volgende steden: Praag, Freiburg im Breisgau, Utrecht, Londen en Durham. Zo zijn er door de Amerikaanse televisieploeg opnamen gemaakt van een z.g. voorschouw, waarvan de sceance in Freiburg zou worden gehouden.

In een aantal bladen troffen wij een reportage over Croiset aan van de hand van John Ubbink. Het artikel besloeg maar liefst een hele pagina. Wij plukken er dit uit (uit Leids Dagblad van 14 februari): „Gerard Croiset wordt dagelijks bedolven onder een stroom van brieven en telefoon-tjes uit alle delen der wereld. Bovendien consulteren tachtig tot honderd personen dagelijks de heer Croiset, die op het moment dat wij zijn ruime woning aan de Willem de Zwijgerstraat in Utrecht betreden het ziekbed hield en die, met een hoofddoek, een prop watten tegen zijn rechteroor, plukken springerig dun haar van onder de doek en een bril wel wat leek op een oude heks“.

Aardkastjes zijn niet aftrekbaar voor de belastingen!

ENIGE JAREN GELEDEN hebben wij in de kolommen van ons Maandblad melding gemaakt van een merkwaardig arrest van het Gerechtshof te Leeuwarden. Dit arrest was door een van de redacteurs van het Tijdschrift voor sociale Geneeskunde, mr. C. J. Goudsmit aan een kritische beschouwing onderworpen, welke beschouwing wij destijds hebben overgenomen. Het Hof te Leeuwarden bepaalde namelijk dat het aanschaffen van een aardstralenkastje mocht worden aangemerkt als kosten terzake van ziekte die als buitengewone last bij de vaststelling van het belastbaar inkomen mocht worden afgetrokken! Het gerechtshof te 's-Gravenhage heeft thans echter een arrest gewezen, waaruit blijkt dat zo'n waardeloos kastje niet in aftrek mag worden gebracht. Onverschillig of de koper er in gelooft of niet. Het Hof vindt het geen normale uitgave voor het geval van ziekte en het acht de curatieve werking er van waardeloos.

Wij veroorloven ons hieronder de brief van mr. C. J. Goudsmit onder de titel „Kwakzalverij en Inkomstenbelasting” in het Tijdschrift voor Sociale Geneeskunde van 3 december 1965 (pag. 858) over te nemen.

Het is al een aantal jaren geleden, schrijft mr. Goudsmit, dat ik in het Tijdschrift voor sociale Geneeskunde (1957, pag. 571) mijn bevreemding heb uitgesproken over een arrest van het Gerechtshof te Leeuwarden, waarbij werd beslist, dat de kosten van het aanschaffen van een aardstralenkastje als kosten terzake van ziekte mochten worden aangemerkt en daarom als buitengewone last bij de vaststelling als kosten terzake van ziekte mochten worden afgetrokken. Met name betreunde ik deze uitspraak omdat aan potentiële kopers van aardstralenkastjes daarmee op min of meer officiële wijze te verstaan werd gegeven dat deze vorm van kwakzalverij meer was dan schijn.

Het Gerechtshof te Leeuwarden stelde zich op het standpunt, dat uitsluitend de vraag relevant was of de koper van het kastje kon denken, dat dit „meubel” geneeskrachtige werking

had. De vraag of dit laatste al dan niet het geval is, achtte het Gerechtshof zonder betekenis.

De enkelvoudige kamer van het Gerechtshof te 's-Gravenhage heeft op 15 december 1964 van een andere — naar mijn mening gezondere — opvatting doen blijken. Het arrest is te vinden in de verzameling Nederlandse Belastingrechtspraak 1965, nr. 272.

De overwegingen waarop de uitspraak rust waren vooreerst, dat als buitengewone lasten niet alle uitgaven zijn aan te merken, welke als gevolg van of in verband met een ziekte door een belastingplichtige worden gedaan,

ZEEUWS ZALFJE

OVER EEN ZALFJE, dat geschiedenis is geworden, vertelde het Dagblad De Stem het een en ander. Een verslaggever was op bezoek gegaan bij mevrouw A. P. de Waal-de Keever, een 72-jarige, afkomstig uit Ossensisse en thans verblijf houdend in het bejaardentehuis St. Antonius te Groenendijk-Kloosterzande. Vroeger bereidde mevrouw De Waal een zalf tegen eczeem. Een „welriekende zalf” zo wordt ons verzekerd.

Mevrouw De Waal oefent haar „praktijk” nu niet meer uit. Een jaar of twee, voor zij haar intrek nam in het bejaardentehuis — en dat is nu bijna twee en een half jaar geleden — stopte zij ermee. Onverbiddelijk. „Ik heb veel mensen geholpen. Maar dankbaarheid was er in lang niet alle gevallen”, vertelt zij. Bovendien werd van zekere medische zijde bezwaar gemaakt tegen haar praktijk. Op verzoek van de burgemeester van Vogelwaard is zij toen opgehouden met de vervaardiging van haar zalfjes. „Het recept is vernietigd. Ik wilde het geen van mijn kinderen geven. Ik wil van de hele zaak niets meer weten, zegt mevrouw De Waal met grote beslistheid. Zij spreekt dan ook niet dan „zeer ongaarne” over vroeger.

Haar zalfje is voor de medische wereld in de zuidwest-hoek van Nederland, aldus de verslaggever van Dagblad De Stem, veelvuldig en uitgebreid onderwerp van gesprek geweest. Er

doch slechts zodanige uitgaven als in de gegeven omstandigheden plegen te worden gedaan en redelijkerwijs als normaal kunnen worden beschouwd, hetgeen in casu naar 's Hofs oordeel niet het geval is. Bovendien werd overwogen, dat de curatieve werking van de kastjes als waardeloos moet worden aangemerkt.

De tweede overweging acht ik sterker dan de eerste. Waardeloze kastjes mogen — wat ook de opvatting van een koper van zodanige kastjes mogen zijn — ook naar mijn mening niet als kosten van ziekte worden beschouwd.

De lezer zal begrijpen, besluit mr. Goudsmit, dat ik mij na de mij door Leeuwarden bereide teleurstelling over het Haagse arrest ten zeerste heb verheugd.

waren dokters, die voor de kwaliteit van het zalfje door het vuur gingen en er waren er, die er hun hand beslist niet voor in het vuur durfden steken.

Bij een dokter uit Breda, mevrouw De Waal noemt liever geen namen, was er geen enkele twijfel over de gezonde werking van de zalf. Hij bood mevrouw De Waal — „een jaar of dertig geleden” — aan, het recept te kopen. Mevrouw De Waal zou elke week een vergoeding krijgen. „En niet zomaar een habbekrats”.

Mevrouw De Waal weigerde. Zij had het recept overgenomen van haar moeder. Die had het weer van haar moeder. „Ik geloof, dat het recept heel lang geleden werd samengesteld. Het was een echt familiestuk. Mijn moeder heeft de zalf overigens nimmer vervaardigd of gebruikt. Ik deed het wel. Maar alleen in bijzondere gevallen en ten behoeve van vrienden. En dan niet nadat de betreffende dokter zijn fiat aan een behandeling door mij had gegeven”, aldus haar relaas.

„Ik heb altijd geprobeerd, zo min mogelijk opzien te baren”, vertelde mevrouw De Waal de verslaggever, na gewag te hebben gemaakt van goede resultaten van het anti-eczeemzalfje. „Ik zit helemaal niet verlegen om belangstelling of wat dan ook. Ik hielp de mensen, om ze van de narigheid te verlossen. De dankbaarheid was in vele gevallen zo goed als nihil”. Daarom gaf zij er, een jaar of wat geleden, de brui aan.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

De dogmatische zekerheid

MEJ. MR. J. J. T. TEN BROECKE HOEKSTRA, pleitbezorgster van de VVD in zaken de Volksgezondheid betreffende, heeft zich in een openbare vergadering van de vaste commissie in de Tweede Kamer verheugd getoond, dat de niet-ambtelijke commissie onbevoegde uitoefening der geneeskunst (de commissie-Peters) er is, „want dit betekent misschien een stapje verder op de lange weg, die zal leiden tot een vergunningsstelsel voor onbevoegden, op beperkte schaal geneeskundige bijstand te verlenen”.

In haar desbetreffende betoog werd verder opgemerkt: „Ik zou gaarne vernemen hoeveel vertegenwoordigers van de organisaties van paranormaal begaafden — ik bedoel die, welke met een Tuchtraad werken — in de commissie zitting hebben”. En verder nog: „Het gaat niet om kwakzalvers. De zogenaamde paranormale genezers zijn veel beter”.

Deze uitlatingen geven ons de volgende opmerkingen in de pen:

Ad 1. Waaruit wordt door spreekster de zekerheid gehaald, dat de lange weg zal leiden tot een vergunningsstelsel?

De niet-ambtelijke commissie is pas enige maanden geleden zijn werkzaamheden begonnen en nog op geen stukken na toe aan een conclusie. Een parlementariër — en zeker als deze een juridische status heeft hoog te houden — moet o.i. de eerste zijn te beseffen zich in dergelijke omstandigheden te onthouden van een vooruitlopen op de uitspraak van deze commissie.

LEDENVERGADERING

op zaterdag 30 april 1966 te 14.00 uur
in het American Hotel te Amsterdam.

AGENDA:

1. Opening door de voorzitter.
2. Notulen van de Ledenvergadering van 27 november 1965.
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Jaarverslag over 1965 van de waarnemend secretaris.
5. Rekening en verantwoording over 1965 van de penningmeester.
6. Verslag kascommissie over het financieel beheer in 1965.
7. Voorstel tot décharge van de penningmeester.
8. **LEZING VAN DE HEER HENRI KNAP**, getiteld:
OP HET HELLENDE VLAK
9. Rondvraag.
10. Sluiting door de voorzitter.

Ad 2. Wanneer in officiële besprekingen geschermd wordt met t u c h t r a a d moet de innerlijke waarde van een dergelijk instituut allereerst onomstotelijk vaststaan. Spreekster moet — als lezeres van ons Maandblad — gedacht worden de onwaarde van de door haar met verve naar voren gebrachte tuchtraad van een groep paranormaal begaafden te kennen. Mocht dit niet het geval blijken te zijn, dan zij hiervoor verwezen naar het hoofdartikel in het Maandblad tegen de Kwakzalverij van november 1961.

Ad 3. Wat wordt door Haar Wel-edelgestrenge verstaan onder het begrip: kwakzalverij, dat zij meent te mogen stellen, dat zogenaamde paranormale genezers veel beter zijn?

In welk opzicht veel beter dan wie of wat en welke bewijzen kunnen hiervoor te berde worden gebracht?

De definitie, die van Dale geeft van het begrip kwakzalverij luidt: onbevoegde uitoefening der geneeskunst. Dat doen de „genezers” zonder meer.

De moderne opvatting van dit begrip is, dat het omvat wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis. En aan dit laatste bezondigen de „genezers” zich in hoge mate.

Naar onze mening dient een lid van de Tweede Kamer — als zodanig in openbare discussie tredend — er angstvallig zorg voor te dragen in zijn uitingen een strenge scheiding in acht te nemen tussen eigen wensdromen en de werkzaamheden in openbare functie. Dogmatische zekerheden mogen in zo'n geval nimmer nuchter gefundeerde, op exact wetenschappelijke gronden gebaseerde, feitenkennis verdoezelen.

A. P. N. DE GROOT.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is kwakzalverij

„Beleidsaspecten” trok sterk de aandacht

VEEL AANDACHT IS er in de dagbladpers geschonken aan de reeks artikelen „Beleidsaspecten” van de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. „Kwakzalverij heeft in ons land vrij spel”, zette het Utrechts Nieuwsblad boven een artikel, waarin vrij uitvoerig het februari-nummer van ons Maandblad werd geciteerd. Het Dagblad Trouw besteedde er bijna een halve kolom aan, onder het hoofd: „Kwakzalverij schuld van overheid”. De bladen van het z.g. Rotterdammerkwartet gaven eveneens een resumé

van het artikel van dokter De Groot en voegden er het berichtje aan toe, dat men ook in ons februari-nummer kon vinden over het cosmetische middel „Hormonamoon”, dat „een eeuwige jeugd” zou schenken. Ook vermeldde men de waarschuwing tegen stuifmeel, die „als schenker van jeugdkracht” wordt aangeprezen.

Streng optreden tegen kwakzalverij gewenst, aldus vatte het Dagblad voor Noord-Limburg de inhoud van het artikel van de heer De Groot samen. De-venter Dagblad en het Dagblad van het

Oosten (Almelo) gaven er een bericht van: „Overheid doet te weinig tegen kwakzalverij”. De Maas- en Roerbode uit Roermond tenslotte zette boven een uittreksel „Overheid moet optreden tegen de „kwakzalverij”.

Van het door het ANP verspreide uittreksel heeft ook Het Binnenhof, Den Haag, een ruim gebruik gemaakt. Het had er een grote kop boven gezet: „Kwakzalverij heeft in Nederland vrij spel”, door dr. A. de Groot.

Angst en beven voor wettelijke status van „genezers”

HET HAAGSE WEEKBLAD De Posthoorn, dat huis aan huis in den Haag wordt verspreid, besteedt vrij geregeld aandacht aan bepaalde aspecten van de kwakzalverij. Onlangs heeft men in de rubriek „Voor de vrouw” nog eens de hele zaak van de instelling van de niet-ambtelijke commissie over het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst (de commissie-Peters) uit de doeken gedaan.

„Het schijnt”, aldus het blad, „dat de benoeming van de commissie (...) een voorbode zal moeten zijn van een wettelijke regeling van de paranormale geneeskunst en dat de para-normale genezers dus ook een soort wettelijke status zullen krijgen”.

En dan vervolgt De Posthoorn: Eerlijk gezegd zien we dat met angst en beven tegemoet, want het zal uiterst lastig zijn om een waterdichte omschrijving te vinden van wat onder para-normale geneeskunst moet worden volstaan en uit te maken, wie deze para-normale geneeskunst zullen mogen uitoefenen”.

De schrijver van het artikel, die zegt „Wij hebben nooit enig geloof gehecht aan de hokus-pokuskunsten van magnetiseurs, belezers, handopleggers of hoe zij meer genoemd mogen worden”, merkt op, dat er mensen zijn die overtuigd zijn dat zij over zeer bijzondere gaven beschikken en dat zij zieken kunnen genezen. „Maar er schuilt ook heel veel kaf onder het koren; er zijn heel wat magnetiseurs, die de goedgelovigheid gebruiken om mens en met lichamelijke klachten zoveel mogelijk geld uit de zak te kloppen”.

Honderd jaar heeft, aldus de schrijver in De Posthoorn, de overheid de bevoegdheid om de medische praktijk

uit te oefenen alleen toegekend aan hen, die hun artsdiploma hebben behaald. „Als niet alleen meer kennis en bekwaamheid criteria zijn, maar ook een zekere bevoegdheid wordt toegekend aan mensen, die een bijzondere, persoonlijke, ondefinieerbare gave zouden bezitten dan vragen we ons angstig af, of niet verscheidene zieken in hun handen zullen vallen en misschien reddeloos verloren zijn, terwijl zij, als zij meer vertrouwen hadden gesteld in de officiële medische wetenschap, misschien nog genezing hadden kunnen vinden”.

In een recent nummer gaf De Posthoorn ook een uitvoerig uittreksel van het artikel van onze voorzitter in het februari-nummer van ons Maandblad, samen met de waarschuwingen tegen stuifmeel en wondercosmetica en niet te vergeten tegen het hormoonloze hormoonpreparaat van een Amsterdams schoonheidsinstituut.

Gevaarlijke kwakzalver vroeg ereloon

DE 29-JARIGE JAN Chéry uit Merksem is onlangs door de boetstraffelijke rechtbank te Antwerpen veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar, waarvan achttien maanden voorwaardelijk en een geldboete van 1000 fr. Bovendien moet hij aan twee benadeelden samen nog ruim 33.000 franks schadevergoeding betalen.

Chéry gaf zich vier jaar lang uit als arts. Hij kent de hele Larousse Médicale op zijn duimpje, roemde zijn verdediger.) Zo werd hij een dertigjarige lijdster aan lateraal sclerose te Antwerpen, die door de dokters was opgegeven, gehaald. Hij noemde zich dokter Wéry uit Brussel en schreef de jonge vrouw eerst hete baden met zeewier voor. De zieke vrouw kon de baden echter niet verdragen en leed nadien ontzettende pijnen. „Dokter” Wéry gaf toen inspuitingen, maar die waren wel prijzig: 1735 frank per inspuiting (ongeveer 125 gulden). In het geheel gaf hij acht inspuitingen, hetgeen de vader van de jonge vrouw op zo'n duizend gulden kwam te staan. Toen de vader de dokter poogde op te bellen voor een volgende afspraak bleek het opgegeven Brusselse telefoonnummer niet te bestaan. De vader vatte argwaan. Toen enige dagen later Chéry het huis betrad sprongen rechercheurs te voorschijn en rekenden de gevaarlijke kwakzalver in. Bij een huiszoeking vond men een volledige doktersuitrusting en een ware apotheek. In de tas van de „dokter” trof men een... slagersmes aan.

Bij het onderzoek kwam vast te staan dat hij een zekere vrouw Ingels voor rheumapijn had behandeld. Hij noemde zich toen dr. Calebaut. Hij gaf twee inspuitingen die 250 gulden per stuk kostten. Als „ereloon” rekende „dr. Calebaut” daarnaast nog eens 250 gulden per bezoek. Ook kwam aan het licht, dat hij een vijftienjarige jongen had behandeld, die aan een maagbloeding leed. De jongen overleed korte tijd later. Het is niet met zekerheid uitgemaakt of de behandeling van Chéry hier schuldig aan was.

Procureur Six sprak over „schandalige practijken”; hij achtte Chéry niet alleen schuldig aan het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst maar ook aan wat in de Belgische strafrechtpractijk „valse naamdracht” heet en aan oplichterij.

Wat staat er toch in de **STERREN?**

HEEL WAT DAG- en weekbladen publiceren geregeld horoscopen, die, naar men mag aannemen, zich in een drukke lezerskring mogen verheugen.

De manie van de horoscopie is al tot de huwelijksadvertenties doorgedrongen: „Weegschaal (35 jaar) zoekt een aantrekkelijke Kreeft met eigen woning...” Hoewel, wij moeten toegeven, dat men deze aanduidingen in Duitse huwelijks- en kennismakingsadvertenties heel wat veelvuldiger aantreft dan te onzent.

Een enkel blad laat de horoscoop in een wat humoristische trant schrijven, om duidelijk te maken, dat men het niet al te serieus moet opvatten (zou het helpen?); de Brusselse Soir waarschuwt boven het rubriekje, dat men het alleen maar publiceert „om u te vermaken”. Het kleurenbijvoegsel van De Telegraaf had onlangs een artikel gewijd aan vier astrologen, die horoscopen schrijven, namelijk ir. C. J. Snijders, Jac. J. Mieremet (een naam, die men wel eens eerder in de kolommen van ons maandblad heeft ontmoet), de veel reclame makende Jack F. Chandu en H. Cosman.

Ook werkgemeenschap

De heer Cosman is voorzitter van de stichting Werkgemeenschap van Astrologen, die in 1947 is opgericht en de voortzetting is van het voormalige Nederlands Astrologisch Genootschap. Dat er z e v e n oprichtersleden zijn en een landelijke raad van t w a a l f is niet toevallig, legde de heer Cosman uit. „Er is sprake van twee grote wetmatigheden, de z.g. Wet van 12 of Wet van het Object en de Wet van 7 of Wet van het Subject”. De heer Cosman taxeerde, dat er in Nederland tussen de 5 à 6.000 amateurastrologen zijn. De Werkgemeenschap telt ongeveer 200 vaste leden; een kleine duizend zijn geïnteresseerd. Het aantal academisch gevormden is de laatste jaren groeiende. Elk jaar volgen honderd cursisten een schriftelijke cursus in astrologie, opgezet in samenwerking met het Pelman Instituut te Leiden.

Ir. C. J. Snijders, die vele jaren de leiding heeft gehad van een laboratorium van de AKU te Arnhem, is thans 78; hij is tien jaar lang voorzitter van het Nederlands Astrologisch Genootschap geweest, maar de laatste tijd

maakt hij weinig horoscopen meer „Ik ben bang geworden voor de verantwoordelijkheid”. „Ook bij een serieuze vraag staat het antwoord in de sterren” aldus ir. Snijders.

OVER DE HEER Jac. J. Mieremet lezen we:

„Astrologie en Uw Toekomst”, is de titel van het maandblad dat sinds '37 verschijnt onder de algemene leiding van Jac. J. Mieremet (60), psycholoog-astroloog. Onder pseudoniem verleent de heer Mieremet astrologische medewerking aan nog verschillende andere tijdschriften.

„U moet goed begrijpen, dat de meeste uitgevers daar zakelijk belang bij hebben. En wat de waarde van dergelijke adviezen betreft, daar sta ik precies zo tegenover als een apotheker staat tegenover de verkoop van verpakte geneesmiddelen door de drogist.

MIEREMET TREKT DE HOROSCOOP

Als er werkelijk wat aan de hand is, ga je naar de dokter.”

De heer Mieremet heeft het rustige, zelfverzekerde optreden van de gezeten fabrikant die tevreden is over zijn produkt.

„Ik hecht persoonlijk wel degelijk enige waarde aan die dag- en maandhoroscopen in de bladen. Mits men de dingen maar niet al te letterlijk opvat en het is natuurlijk volkomen fout zich er aan te verslaven. Als ik merk, dat iemand mij over alles gaat raadplegen, als de eigen verantwoordelijkheid in het gedrang komt, houd ik op met adviseren.

Ik vind psychologie en astrologie een meesterlijke combinatie, maar er kunnen natuurlijk rampen mee veroorzaakt worden. De mensen beseffen soms de draagwijdte van hun woorden niet.

Die man in Ermelo die het einde van de wereld voorspelde, zaaide paniek. De mensen kwamen in tranen bij me, volkomen overstuurd.

Karretje in 't zand

Ja, ze komen wel vaak pas om advies, als ze radeloos zijn, maar dan zit in de regel het karretje al ver in het zand en hoe krijg je het er dan weer uit? De astrologie kan niet veel meer doen dan de verkeersregels aangeven, zeggen in deze tijd gaat het mis, in die tijd beter.

Mijn adviezen betreffen innerlijke conflicten, beroepskeuze, huwelijksproblemen en personeelsbeleid. Ik trek minstens een uur uit voor de mondelinge behandeling. Dan heb ik eerst al de horoscoop getrokken. Bij elkaar heb ik wel drie uur nodig. De kosten bedragen f 150,— tot f 200,— per consult. Veel directeurs van grote bedrijven komen bij me voor een apart rapport en geboorte-horoscoop van hun personeel. Natuurlijk buiten medeweten van het psychologisch adviesbureau van hun bedrijf. Ook de mensen zelf weten van niets, die zie ik niet eens. Veel doktoren en geestelijken consulteren mij ook in geval van twijfel. Als een mens zich niet gedraagt volgens zijn karakter zoals dat uit zijn horoscoop blijkt, wat ik dan doe? Dan leg ik die horoscoop op zij en word psycholoog. Ik probeer er achter te komen waar de ontsparing heeft plaatsgehad. Vaak moeten we dan een heel eind teruggaan, maar vinden we de moeilijkheid eenmaal, dan keert zich de persoonlijkheid soms om, als een blad aan een boom.”

Prospectus van Chandu

„CHANDU WERD OP 8 juni 1925 in Batavia (Indië) geboren. Reeds op jeugdige leeftijd bleek zijn paranormale begaafdheid en hij leerde door toepassing van Yoga deze gaven verder te ontwikkelen”. Zo begint een korte levensbeschrijving van Jack F. Chandu, psychodiagnost, in de prospectus waarin hij zijn veelzijdige activiteiten uiteenzet, onder vermelding van honoraria die uiteenlopen van f 7,50 voor mondelinge consultatie (1e probleem) tot f 150,— voor zeer gedetailleerde analyse. Wetenschappelijke astrologie, astrologische prognosen en astro-psychologische analyses zijn slechts enkele van de vele facetten van dit werk. Ofschoon de heer Chandu, die onder eigen naam de horoscoop schrijft in een van de Nederlandse weekbladen niet te zwaar tilt aan deze vorm van astrologie, ziet hij in de psychologische aanmoediging ervan toch een waardevol aspect.

Zijn grote interesse gaat uit naar de bestudering van de magie en haar beoefenaren.

Nog een uitspraak van Chandu: „De moderne richting in de astrologie baseert zich op de vrije wil van de mens”.

"Wondermiddel" bleek sterk radio-actief

EEN BUISJE, dat twee dames twintig jaar geleden van een kwakzalver kochten als een middel tegen alle mogelijke kwalen, variërend van reumatiek tot aambeien, blijkt radio-actief te zijn. Deze ontstellende ontdekking heeft de Maastrichtse keuringsdienst voor waren gedaan na een eerste vluchtig onderzoek van het door de dames aangeboden buisje.

De directeur van de keuringsdienst, dipl. ing. J. Damen, vertelde aan de Maastrichtse correspondent van Het Binnenhof dat de radio-activiteit van 't buisje zelfs zo intensief is, dat ze met de bescheiden apparatuur van de dienst niet kon worden gemeten. De meting geschiedde daarna op het isopen-laboratorium van een ziekenhuis.

De verkoper, waarvan men de identiteit heeft achterhaald, is waarschijnlijk reeds overleden. Men neemt aan dat hij ook de vervaardiger van het buisje met de gevaarlijke inhoud is geweest.

Of het buisje inderdaad schadelijke gevolgen heeft veroorzaakt is een vraag waarop het verdere onderzoek een antwoord moet geven. De heer Damen noemde het een bijna ongelooflijke zaak. Terwijl overal ter wereld iedere radio-actieve stof ten nauwste wordt gecontroleerd en zorgvuldig wordt bewaard, zodat ze niet in handen van onbevoegden kan geraken, liepen in Maastricht twee dames twintig jaar rond met een radio-actief buisje, zonder dat iemand er weet van had.

Indien mocht blijken dat het buisje inderdaad nadelige gevolgen heeft veroorzaakt, dan zal het onderzoek worden uitgebreid over een periode van twintig jaar. Men neemt namelijk aan, dat de verkoper-vervaardiger meer dan een exemplaar heeft verkocht. Waar zijn die exemplaren dan gebleven? Eventuele andere bezitters van dergelijk materiaal wordt verzocht dit ter beschikking van de onderzoekers te stellen.

ENIGE TIJD, NADAT deze berichten waren gepubliceerd in de dagblad-

NOG ALTIJD HEKSENZALFJES

ONLANGS HEEFT DE oud-hoogleraar in de perswetenschap en massapsychologie, prof. dr. K. Baschwitz zijn tachtigste verjaardag gevierd. Hij is toen in het Internationaal Cultureel Centrum te Amsterdam gehuldigd. Prof. Baschwitz heeft zich o.a. ook bezig gehouden met de heksenwaan en de heksenprocessen in het verleden en hij heeft daarover gepubliceerd. Op de receptie was dan ook een bekende Duitse strijder tegen de hekserij, de Hamburgse oud-onderwijzer Johann Kruse. Aan de Haagse Courant vertelde Kruse, die met prof. Baschwitz jarenlang contact heeft onderhouden over heksenvervolgingen, dat er op het ogenblik nog steeds in

vrijwel alle West-Duitse dorpen vrouwen van hekserij worden verdacht. In een stad als Hamburg kan men nog zaken kopen als heksenalfjes en olifanten-luizen. De heer Kruse voegde hier nog aan toe dat de rechtbank van Hannover nog geen maand geleden, de heksenjager Bruno Treder tot zes weken gevangenisstraf heeft veroordeeld omdat hij ten koste van oude vrouwtjes in verschillende dorpen praktijk uitoefende. De heer Kruse zei er echter van overtuigd te zijn, dat het enige tijd geleden verschenen boek „Hexen und Hexenprozesse" van prof. dr. Baschwitz in de Duits Bondsrepubliek zeer veel mensen van hun bijgeloof heeft bevrijd.

pers zijn de eerste resultaten bekend geworden van het verdere onderzoek. Het bleek toen wel hoe misdadig het was om dergelijke buisjes in de handel te brengen. Ze werden reeds rond 1931 in Eindhoven of omgeving vervaardigd. Bij het onderzoek in de laboratoria van het Rijksinstituut voor volksgezondheid te Bilthoven bleek de stralingsdosis 20 micro-curie te bedragen. De stralingswaarde van 20 micro-curie is zeer moeilijk in algemeen begrijpelijke waarden uit te drukken. Het Instituut vergelijkt het daarom met een dames-armbandhorloge met radium-cijfers, dat een actieve straling van 0.1 tot 0.2 micro-curie afgeeft; een soortgelijk herenpolshorloge straalt met een intensiteit van 0.5 tot 0.6 micro-curie. De straling van het buisje is derhalve 100 tot 200 maal sterker dan een dames-polshorloge en rond twintig maal zo krachtig als het sterkst „stralende" herenhorloge.

De buisjes moesten ter behandeling of voorkoming van kwalen worden meegedragen, zo'n beetje op de wijze als waarop sommige mensen met kastanjes in hun zakken lopen. Maar wat met een kastanje moeilijk gaat kon men met dit buisje doen: het in het water leggen om het bestraalde water nader-

hand te drinken! Ook al weer ter genezing...

Men neemt aan dat veel der, naar naderhand dus is gebleken reeds zo'n 35 jaar geleden vervaardigde buisjes, niet meer bestaan.

Draaien met Croiset

IN HET VORIGE nummer hebben wij het een en ander vermeld uit de uitvoerige reportage die John Ubbink o.a. in De Haagse Courant en het Leids Dagblad wijdde aan Gerard Croiset.

De verslaggever noteerde iets uit het levensverhaal van Croiset, zoals dit „Ik heb ingezien, dat de verheffing van de mens door teamwork tot stand komt". Daarom wendde hij zich in 1946 tot de wetenschap (het contact met prof. Tenhaeff). Over zijn vermogens zegt Croiset: „Je moet het zo zien, dat de persoon Croiset gewoon met de aarde meedraait, maar dat de paragnost Croiset een trager tempo heeft, waardoor de aarde door paragnost heendraait. Wat in Belgrado gebeurt, wordt gezien in Utrecht, omdat Belgrado door Utrecht draait".

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buitter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keerberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

**VIVISECTIE-
PERIKELEN**

OP DE WENSELIJKHEID tot het vaststellen van een „Wet op de dierproeven” heeft zich een interdepartementale werkgroep beraden. In haar rapport wordt gepleit voor een verbod tot vivisectie (= het nemen van anatomische- en physiologische proeven op levende dieren) met de restrictie, dat er een mogelijkheid wordt open gelaten om ten behoeve van de gezondheid van mens en dier aan „de wetenschap”, „het onderwijs” en zelf..... „de industrie” een ontheffing van het verbod te verlenen.

Met de grondgedachte, nl. het belang van proefdieren, kan de Vereniging tegen de kwakzalverij van harte en volkomen instemmen. De mogelijkheid „de industrie” als zodanig geboden een ontheffing te bemachtigen, gaat o.i. in zijn algemeenheid echter te ver en is bovendien naar onze mening overbodig.

Men begrijpe ons goed: Er is geen bezwaar tegen „de industrie” voor bepaalde doeleinden, gericht op het bevorderen van de gezondheid van mens en dier, mede te laten profiteren van de resultaten, verkregen door dierproeven. Wel zijn wij er huiverig voor welke industrie dan ook toe te staan z e l f s t a n d i g dit soort proeven uit te voeren, al dan niet door een eigen research-apparaat.

Met het inschakelen van een erkende research-afdeling in een gericht onderzoek, dat onder verantwoordelijkheid van een wetenschappelijke instelling wordt uitgevoerd, kan worden accoord gegaan indien een modus kan worden gevonden voor een dergelijke samenwerking. Als volgens deze richtlijnen wordt gehandeld kan het begrip „de industrie” geheel vervallen uit de redactie van de nu voorgestelde wet.

vervolg op pag 2

Een onwaarachtige advertentie**„WEGSLAPEN VAN UW
LICHAAMSGEWICHT”**

BIJ DE INGEKOMEN stukken ter vergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij op 30 april l.l. was 'n brief van dokter H. J. Suiding uit Blijham, die een aantal collega's opgaf als lid van de vereniging.

**UIT ONZE JONGSTE
LEDENVERGADERING**

De voorzitter bracht een advertentie ter sprake, die hij had aangetroffen in Vrije Geluiden met als onderwerp „Het wegslapen van uw lichaamsgewicht”. De inhoud van deze advertentie vond hij onwaarachtig. Hij had haar toegezonden aan de Inspecteur voor de volksgezondheid in Noordbrabant in wiens ambtsgebied de adverterende onderneming is gevestigd. De advertentie zal ook ter kennis worden gebracht van de commissie-aanprijzing geneesmiddelen.

Voor nog twee publicaties vroeg de voorzitter de aandacht. In het Nieuwsblad van het Noorden stond op 3 februari een mededeling, dat de heer Croiset had „gezien”, dat de Urker vissersboot, die toen als verdwenen was opgegeven, „drijvende was”. Kunnen we dat verifiëren? Ondanks grondige nasporingen is de vissersboot niet meer gezien. Een teken des tijds noemde de voorzitter het ook, dat in het blad „Allerhande” van Albert Heyn een artikel kon voorkomen over wichelroedelopers en het aantal kinderen. „Waanzin”, aldus de kwalificatie van dokter De Groot.

IN DE CONSUMENTENGIDS van mei komt een artikel voor over de firma Biohorma, gevestigd in 't Harde op de Veluwe. Aan de voorzitter stuurden deze „natuurgenezers” een pakje met hoofdpijnmiddelen en middelen tegen de mannelijke overgang. Wettelijk kan, naar is gebleken,

de farmaceutische inspectie daar niets aan doen. Men mag echter geen proefmonsters sturen. „Het was telefonisch besteld”, verweerde Biohorma zich.

In de Consumentengids van mei echter komt een artikelje voor over vitamine C-rozebottels, die Biohorma ook in de handel brengt. De inhoud van deze kruiden bleek te bestaan uit rozebottelpitten, die geen vitamines bevatten en wat blaadjes. Vitamines bleken er niet in te zitten. Biohorma zegde de Consumentengids toe de mededeling over het voorkomen van vitamines uit de tekst te zullen schrappen. Wanneer? Aldus vroeg zich de voorzitter af, die er aan herinnerde dat de firma Biohorma al twee jaar geleden Nunspeet verliet, maar blijkens de zending, die hij ontving de oude omslagen van de tijd, dat zij daar was gevestigd, nog altijd gebruikt.

De vergadering keurde het jaarverslag en de rekening over 1965 goed. De penningmeester deelde nog mede, dat het maandblad 64.4% van de ontvangsten kost. Omdat de vereniging geen bureau meer heeft en geen rechtskundig adviseur in vaste dienst heeft liet de rekening een batig saldo van ruim 1800 gulden zien.

OP DE IN Américain te Amsterdam gehouden vergadering van de Vereniging tegen de kwakzalverij heeft de voorzitter, de heer A. P. N. de Groot, het overlijden herdacht van mevrouw Hengeveld, die 81 jaar oud te Arnhem is overleden. Mevrouw Hengeveld was vroeger bestuurslid van de vereniging, die zij met hart en ziel diende. Zij heeft, vooral in de eerste jaren, veel gedaan wat lezingen e.d. betreft. Zij ruste in vrede.

Staande heeft de vergadering gedurende enige ogenblikken het verscheiden van mevrouw Hengeveld herdacht.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is kwakzalverij

Reorganisatie van vereniging drukte stempel op 1965

DE REORGANISATIE VAN de Vereniging drukt haar stempel op de werkzaamheden in 1965, aldus lezen wij in het jaarverslag. Mej. drs. P. H. van Marle, en de heren Van Baak, de Haas en Aukema zullen daardoor in den vervolge de landelijke organisaties (n.l. de standsorganisaties) die door hen worden belichaamd, vertegenwoordigen. In twee vakatures in het bestuur werd voorzien en wel door de benoeming van mevrouw J. W. J. Vermeulen en de heer P. L. Stal. Mevrouw Vermeulen bezette de vakante plaats van secretaris.

Een groot verlies leed de vereniging in het begin van het verslagjaar door het overlijden van de punctuele secretaris, de heer H. Dijkstra. Zijn heengaan liet in het bestuur een grote leegte achter. Niet alleen werd zijn rustige bezadigde oordeel gemist, maar bovendien viel het moeilijk een opvolger te vinden. Vrijwel het gehele jaar heeft de voorzitter dan ook het secretariaat waargenomen.

Het aantal leden steeg in het verslagjaar van 890 tot 930; daarentegen daalde het aantal abonnees van 75 tot 35.

vervolg van pag 1

VIVISECTIE- PERIKELEN

Met de interdepartementale werkgroep zijn wij het eens, dat een inspectieapparaat met controlerende en voorlichtende taak noodzakelijk is. Maar naar onze mening behoeft hiervoor geen aparte instantie in het leven te worden geroepen, doch kan een en ander gevoegelijk worden ingepast in het constructieve plan ter verbetering van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, uitvoering uiteengezet in het maartnummer van ons maandblad. Het gaat ook hier toch immers om de gezondheid van mens en dier?

De charlatanerie op het gebied van dierproeven is in feite een integrerend onderdeel van de kwakzalverij in het algemeen, waarin — naast het nemen van anatomische- en physiologische proeven op levende dieren — ook nog de geestelijke vivisectie hoogtij viert.

In de strijd tegen dit, mens en dier ontorende, kwaad dient met gesloten front te worden opgetrokken door overheid en particulier initiatief.

A. P. N. DE GROOT

In het verslagjaar werden zeven bestuursvergaderingen gehouden en drie ledenvergaderingen.

Kwaad der kwakzalverij trekt de aandacht

BIJ VERSCHILLENDE OPLEIDINGEN op paramedisch terrein begint meer belangstelling te komen voor het onderwerp kwakzalverij. Zo verzochten een tweetal leerlingen van een huishoudschool en een leerlingverpleegster inlichtingen ten behoeve van een scriptie, die zij over dit onderwerp moesten verzorgen. Een deelnemer aan de cursus „verplegenden in leidende functies” werd over de kwakzalverij en zijn bestrijding geïnstrueerd door de voorzitter in verband met een scriptie, die hij moest leveren bij zijn docenten. Aan een artsenbezoeker werd een uiteenzetting gegeven over onze inzichten inzake reclame in de kwakzalverij en het gevaar daarvan. Ten behoeve van ons werk zond men aan een tweetal belangstellenden in België een aantal exemplaren van ons maandblad ter verspreiding toe. Omgekeerd werden artikelen in Belgische bladen en in dat land verspreide folders van kwakzalvers aan ons adres gezonden. Een wisselwerking die niet genoeg kan worden gewaardeerd.

Ten bate van een tentoonstelling over rheuma zond onze vereniging specimina over kwakzalverij in de reumatiekbestrijding in.

Vreemd heerschap

DE 21-JARIGE B. P. A. van D. uit Amsterdam, die zich eind januari bij een jong Gronings mevrouwje aandiende als „Dokter d'Anjou van het Academisch Ziekenhuis”, is thans door de Amsterdamse recherche aangehouden wegens oplichting en flesse-trekkerij. D., die geen beroep heeft zou opnieuw als „praktiserend geneesheer” zijn opgetreden.

„Dokter d'Anjou” waarschuwde (lezen wij in het Nieuwsblad van het Noorden) op dinsdag 25 januari van dit jaar een Groningse, bij wie hij had aangebeld, dat zij aan „een gevaarlijke struma” leed. „Komt u morgenmiddag om half vier maar even op de afdeling chirurgie”, zei hij. Ook informeerde hij er naar of mevrouw „de pil” gebruikte. Dat bleek zo te zijn. „Dokter d'Anjou” nam het doosje met pillen mee en verdween.

De pseudo-arts, die iets later door de Groninger recherche werd aangehouden, logeerde in Groningen bij een studente. Hij had kort tevoren met haar kennis gemaakt.

Thans zou Van D. in Amsterdam onder meer een bejaarde dame, die over een zere knie klaagde, hebben behandeld. „Dokter d'Anjou bekeek de knie eens even en incasseerde zes gulden voor de visite. Van D. was aan het adres van de vrouw gekomen, toen haar buurman in een café haar huisarts probeerde te bellen. Van D. luisterde het gesprek af en bood onmiddellijk als „dokter d'Anjou” zijn diensten aan.

De jongeman wordt er door de Amsterdamse recherche voorts van verdacht in verschillende eetgelegenheden consumpties te hebben gebruikt zonder te betalen.

In memoriam mej. E. H. Hengeveld

Op 26 april is te Zwolle op 81-jarige leeftijd van ons heengegaan mej. E. H. Hengeveld, die talloze jaren als kinderarts gevestigd was te Zwolle. Zij was lid van onze vereniging sinds 1918 en was gedurende 40 jaren een van onze actiefste bestuursleden. Tot voor twee jaar kwam zij voor onze vergaderingen nog trouw naar Amsterdam waar zij altijd op de haar eigen, vriendelijke manier zich in het debat tussen de bestuursleden mengde. Zij droeg onze vereniging een warm hart toe en liet geen mogelijkheid voorbij gaan om de strijd tegen de kwakzalverij te steunen. Zo hield zij veelvuldig lezingen over kwakzalverij en de noodzaak om daar strijd tegen te voeren; o.a. was zij vaak spreekster op bijeenkomsten van de Bond voor Plattelandsvrouwen. Zij die haar hebben leren kennen zullen haar vriendschap op hoge prijs hebben gesteld en zullen zich harer nog vaak herinneren.

H. H. FUNKE.

Ook overheid kan lijden aan bewustzijnsvernauwing

EEN ZEER HELDERE en strijdvarende uiteenzetting over de problemen waarvoor de strijd tegen de kwakzalverij zich ziet gesteld, gaf de heer Henri Knap onlangs op de ledenvergadering van de Ver. tegen de Kwakzalverij, te Amsterdam gehouden. „Een knappe causerie”, zo hoorden wij tal van bestuursleden zeggen, na afloop. De heer Knap heeft, als „Dagboekancier” van Het Parool ook in zijn dagelijkse rubriek van dat hoofdstedelijke dagblad, herhaaldelijk doen blijken van zijn afkeer van de praktijken van de onbevoegde „genezers”. Hij treedt voorts geregeld op als spreker tegen de kwakzalverij bij verschillende gelegenheden; als zodanig heeft hij de vereniging grote diensten bewezen.

„Pressure”-groep

DE HEER KNAP begon zijn causerie met te wijzen op de „pressure”-groepen, een van de gevolgen en ook wel eens een van de nadelen van de democratie. Zo'n „pressure”-groep voorziet zich van deskundigen, zij bestookt leden van het parlement, zorgt voor publiciteit. Het gevolg is dat men plotseling stromingen ziet ontstaan, die gaan ijveren voor een zaak, waarvan men zich afvraagt: hoe kan een mens nu daar voor gaan ijveren.

Zulk een „pressure”-groep hebben ook de z.g. paranormale genezers gevormd. Zij beweren dat hun resultaten gecontroleerd worden, maar zij controleren elkander en zij controleren zichzelf. Zij geven zelf op hoeveel „genezingen” zij hebben bereikt en zij bereiken percentages, waarvoor iedere universitaire kliniek zich de handen zou aflikken. De „pressure”-groep, die werkt voor deze para-normale geneeskundigen heeft steun van mensen, waarvan men het niet zou verwachten.

De heer Knap herinnerde aan de uitspraken van mej. mr. Ten Broecke Hoekstra, die wij in het aprilnummer van het maandblad gispten (hoofdartikel op pag. 1). „Op beperkte schaal geneeskundige bijstand verlenen”... Hoe kan dat? Men weet wel waar men begint, maar men weet nooit waar therapie en ziektebeeld eindigen. Zodra men „de man met het moedervlekje, dat maar steeds groter wordt” en „de vrouw met het zware gevoel in de benen”, geneeskundige bijstand laat verlenen is er van beperking geen sprake. Mej. Ten Broecke Hoekstra, aldus de heer Knap: „Houdt U bij de juridische wetenschap en gaat niet knoeien op gebied, waarvan U geen fluit verstand hebt”. Mej. Ten Broecke Hoekstra zal ook heus niet in een vliegtuig gaan zitten, waarvan als bestuurder een onbevoegde is aangewezen, aan wie men een beperkte bevoegdheid heeft toegekend!

Bedenklijk

SPREKENDE OVER DE commissie-Peters (commissie onbevoegde uitoefening der geneeskunst) zei de heer

Knap het een bedenkelijk verschijnsel te vinden in die commissie burgers aan te treffen, die wel aan de wet gehoorzamen en burgers die de wet overtreden met het doel om die wets-overtreding te sanctioneren. Deze sanctie zal gaan ten koste van de volksgezondheid. „Ik ben verbaasd, dat de Maatschappij ter Bevordering der Geneeskunst er in vertegenwoordigd is”. De argumentatie van de staatssecretaris, dat er geen vertegenwoordiger van de Vereniging tegen de Kwakzalverij in opgenomen is, omdat diens standpunt, dat hij een tegenstander is van toekenning van bevoegdheid aan onbevoegden, bekend is, is wonderlijk. Want voorstanders zijn er wel in opgenomen!

Onvolgroeidheid

WAAROM TOCH AL dit schrijven, dit zeuren, dit „drammen”? Wij hebben te doen, aldus de heer Knap, met geestelijke onvolgroeidheid. Men is wel meegegroeid met de civilisatie, maar niet met de cultuur. Wij Nederlanders zijn geen nuchter volk, zoals men wel eens beweert; wij zijn een fanatiek-godsdienstig volk. Er zijn ouders, die religieuze bezwaren hebben hun kinderen een bloedtransfusie te laten geven, zodat die kinderen sterven. „Ik betreur diep dat dit kan”. Bij de Jehova's Getuigen maken ouders dergelijke bezwaren. We behoeven ons er dus niet over te verbazen, dat straks een gepensioneerde wagonwasser van de spoorwegen een „gedeeltelijke bevoegdheid” zou ontvangen. Dat deze commissie-Peters er is, bewijst, dat ook onze overheid kan lijden aan een gevaarlijke bewustzijnsvernauwing. We willen zeker weer terug naar de tijd van het knoeien in het achterkamertje, het strijken en zalven! Als straks de kwak beperkte geneeskundige bijstand zal mogen verlenen zal hij blijkbaar ook op uitkering uit de ziekenfondsen staat kunnen maken!

Te lichte straf

DE HEER KNAP vond ook, dat de zittende magistratuur meer begrip moest hebben voor wat hier op het spel staat. Hij herinnerde aan het geval

van een Apeldoornse kruidendokter die een vrouw met borstcarcinoom had behandeld. De vrouw kwam te overlijden, ofschoon zij bij een tijdige chirurgische ingreep alle kans op genezing had gehad. De rechtbank veroordeelde de kruidendokter tot een vrij geringe vrijheidsstraf, die echter in hoger beroep werd gewijzigd in 1000 gulden boete. En dat terwijl deze kruidendokter verklaarde 160.000 gulden per jaar te verdienen!

Er vallen vele doden ten gevolge van die op „beperkte schaal” verleende geneeskundige bijstand. En dan zijn er nog leden in het parlement, die dat willen wettigen! Deze geestesgesteldheid wordt mede in de hand gewerkt door de bespottelijke astrologische publicaties in de bladen (Men zie ook het artikel in het aprilnummer van het maandblad). Die openen de poort voor de kwakzalverij. Er is een conventie waarbij reclame voor geneesmiddelen aan zekere beperkingen wordt onderworpen, maar waarzeggers en waarzegsters kunnen nog rustig in onze dagbladen adverteren.

„Helder”-zienden

EEN HELDERZIENDE HEEFT in Enschede een kostbaar horloge dat verdwenen was gesignaleerd als te zijn gestolen door die-en-die. In werkelijkheid was het op straat gevonden en door de eerlijke vinder bij de politie gedeponneerd! Een werkster werd op gezag van een waarzegger voor die-vegge uitgemaakt; naderhand werd het „gestolen” voorwerp in huis teruggevonden. Week aan week liet in de oorlog een moeder zich het lot van haar Joodse jongen voorspellen door een helderziende: nu eens zag hij hem in een kamp achter de Oeral, dan weer had hij zijn been gebroken, dan weer werd hij naar een ander kamp overgebracht. Zo trok de waarzegger elke week zijn verdiensten van de wanhopige moeder.

Het gaat er niet om of wij in paranormale genezers geloven, zei de heer Knap, maar het gaat er om of wij, redelijk denkende mensen, het algemeen belang moeten beschermen tegen het onverstand, waarmee de mens zijn eigen ondergang wil. Wij verbieden ook het gebruik van verdovende middelen en leggen het verkeer beperkingen op. Wij mogen dan ook de geneeskundige zorg nimmer onttrekken aan de groep die daarvoor academisch is gevormd.

vervolg op pag 4

HENRI KNAP: Ze kwakken de mensen op indirecte wijze dood

NA DE CAUSERIE, die de heer K n a p op de vergadering van de Vereniging tegen de kwakzalverij hield, vormden enige punten nog het onderwerp van nadere bespreking. Een verslag van de causerie, die de titel droeg „Op het hellende vlak” kan men op bladzijde 3 van dit nummer aantreffen.

De eerste vraag was van ons nieuwe bestuurslid, de heer P. L. Stal, oud-directeur-generaal voor de volksgezondheid. Hij formuleerde zijn vraag ongeveer als volgt: Hoe verklaart U toch, dat bij alle pogingen om kwakzalvers te ontmaskeren de mensen haast nooit bereid zijn getuigenverklaringen af te geven? Getuigen à charge worden vrijwel nooit gehoord.

De heer K n a p : Wat mij veel meer verbaast, is, dat er zo weinig vervolgingen worden ingesteld. Er is weinig animo om als getuige à charge op te treden, omdat de staande magistratuur ongaarne vervolgt, de zittende magistratuur ongaarne vonnist. Trouwens directe dood als gevolg van het optreden van een kwakzalver valt vaak moeilijk te bewijzen. „Ze kwakken de mensen op indirecte wijze dood. Het is een sluipend gift. Je hoort ook nooit iemand zeggen: ik ben naar de kwakzalver geweest, zo min als ze bekennen: ik ben bij de waarzegger geweest. Daar schaamt men zich voor. Men beroemt zich er wèl op: „De kwakzalver heeft mij genezen”. Dat de dokter iemand ook heeft genezen is niets abnormaals — daar verwacht men het van. Wanneer straks door de numerus clausus het artsentekort groter wordt zal, aldus de heer Knap, het aantal kwakzalvers nog toenemen. En op ditzelfde ogenblik gaat men overwegen een zekere bevoegdheid te verlenen! Ongelukkiger kan het niet.

De heer S t a l : Bij de instelling van die commissie heeft men mede overwogen, dat de zaak niet in het rechtsbewustzijn leeft.

De heer K n a p : Dat argument slaat mij met stomheid. Moeten wij weer terug naar het „Gesundes Volksempfinden” van de nazi's?

De voorzitter, de heer A. P. N. de G r o o t : Misschien mag ik mijn opvatting over de mentaliteit van het Nederlandse volk even weergeven. Sinds 1865 is de wet op de uitoefening der geneeskunst nooit gehandhaafd. Daarom is ook nooit iets tot 't rechtsbewustzijn door gedrongen. Er is ook geen behoorlijk apparaat voor de handhaving van die wet. Uitvoering van het eerste artikel is van stonde af aan nagelaten. Als van het begin af aan op elke slak (n.l. van onbevoegde uitoefening der geneeskunst — red.) zout zou zijn gelegd, was het nooit zo ver gekomen. De inhoud van de wet moet wezenlijke inhoud krijgen. Ons bezwaar tegen het regeringsbeleid is, dat er in geen honderd jaar iets is gedaan.

De heer J. M. de H a a s : Het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst is een overtreding. Ware het een misdrijf, zoals in de Ver. Staten, dan zou het in de ogen van het publiek veel erger zijn.

De heer de G r o o t : Als aantoonbaar is, dat de dood van een patiënt het gevolg is van het optreden van een kwakzalver, moet dan niet dood door schuld ten laste worden gelegd?

De heer S t a l : Ik wil nog even terugkeren tot de motieven tot instelling van de commissie-Peters. Nog een motief daartoe was, dat ieder mens vrij moet zijn daar genezing te zoeken, waar hij die denkt te kunnen vinden. Het is overigens wel een wonderlijk argument in een tijd, dat voor alle mogelijke materiële zaken diploma's worden geëist!

De heer de G r o o t : Vrij zijn — en een beperkte bevoegdheid, dat klopt niet. Dan zou men tot een wat men in Duitsland noemt „Kurier-freiheit” moeten komen. Ik herinner mij een frappant voorbeeld. Op een school

breekt een t.b.c.-infectie uit. Er wordt een röntgenologisch onderzoek verordeneerd. Eén vader weigerde. Ik kreeg toen als inspecteur van de volksgezondheid bezoek van een voorganger van het religieuze genootschap waartoe de vader behoorde. Ik heb hem toen gezegd, dat de vader als lid van de Nederlandse volksgemeenschap sociaal-hygiënische plichten had. De voorganger is weer weggegaan, maar ik hoop, dat dit argument toch enige indruk op hem heeft gemaakt. Wij hebben immers geen volledige vrijheid — we moeten ook rekening houden met de belangen van anderen. En dat onderzoek op die school was daarvan een sprekend voorbeeld.

vervolg van pag 3

Causerie Henri Knap

Een „delicate sector” noemde de heer Henri Knap de gezondbidderij. „Het zijn onsmakelijke vertoningen, die met godsdienst niets, met massasuggestie alles te maken hebben. Het is blasfemie te weigeren te geloven, dat God zijn hulp zou weigeren aan de chirurg, maar wel zijn zegen zou geven aan iemand, die in een stadion met schettermuziek het een en ander staat te verkondigen”.

„Het is alles één groot, troebel gebied, dat bestaat bij de gratie angst voor ziekte en dood”, eindigde de heer Knap, die het betreurde, dat niet meer medici, tandartsen en farmaceuten lid zijn van de vereniging.

ONZE FINANCIËN

STAAT VAN BATEN & LASTEN DER VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ ULTIMO 1965

	Uitgaven	Ontvangsten
Secretariaat	f 209.—	
Kleine kas 4.88	
Diverse kosten 70.40	
Vergaderingen 364.58	
Lezingen 84.60	
Contributies		f 7462.52
Abonnementen 511.—
Maandblad 4875.71	
Idem nog te betalen 542.19	
Reorganisatie 307.46	
Incassokosten 73.77	
Rente 454.94
Batig saldo 1895.87	
	<u>f 8428.46</u>	<u>f 8428.46</u>

KASMIDDELEN

Rijkspostspaarbank	f 731.39
Gemeente Giro 2115.21
Postgiro 5972.17
Holl. Bank Unie 12516.83
	<u>f 21335.60</u>

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRIUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Mr. C. J. GOUDSMIT over gevaren van radio en tv

IN HET TIJDSCHRIFT voor Sociale Geneeskunde van 15 april troffen wij het volgende artikel aan van de hand van mr. C. J. Goudsmit:

Enige tijd geleden heeft het Centraal Medisch Tuchtcollege een beslissing genomen, die de verantwoordelijkheid doet onderkennen van hen die de aanvaardbaarheid hebben te beoordelen van hetgeen door televisie en radio kan worden uitgezonden.

In het bedoelde geval had een arts in een televisieuitzending die aan het ziekenfondswezen was gewijd onder meer gezegd, dat zowel hijzelf als vele andere artsen bewust hun diagnose aanpassen aan de geneesmiddelen die zij wensen voor te schrijven, omdat deze geneesmiddelen op de juiste diagnose niet te verkrijgen zouden zijn, dat door overbelasting van de artsen door het in Nederland geldende ziekenfondssysteem vele werkelijk zieke patiënten geen tijdige behandeling krijgen en dat het systeem van de verplichte verzekering de moraal van de artsen ondermijnt.

Het Tuchtcollege legde de arts terzake de maatregel van berisping op, omdat de bewuste arts zich door zijn uitlatingen schuldig gemaakt had aan handelingen die het vertrouwen in de stand der geneeskundigen ondermijnen.

Er zijn meer voorbeelden te geven van onjuiste en zelfs van voor de volksgezondheid gevaarlijke voorlichting. Zo is het niet lang geleden dat een aantal kwakzalvers voor de televisie van hun bijzondere vaardigheid kwam getuigen. Ook dat was een uitzending, die uit een oogpunt van gezondheidsvoorlichting zeer gevaarlijk kan zijn.

Degenen die belast zijn met de taak te beoordelen wie door de televisie en radio tot het spreken over belangrijke onderwerpen als de volksgezondheid behoren te worden toegelaten, hebben een uiterst verantwoordelijke taak. Het belang van een goede voor-

lichting door deze media kan niet hoog genoeg worden aangeslagen.

Het is dan ook niet zonder reden dat de Minister en de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid in de Volksgezondheidsnota 1966 hieraan bijzondere aandacht hebben geschonken. Wij lezen daar (p. 212):

„De bevordering van de geestelijke en lichamelijke gezondheid door goede voorlichting en opwekking tot hygiënische levensgewoonten, met inbegrip van een aangepast gedrag en tolerantie voor meer of minder aangepaste gedragingen van anderen, komt bij alle categorieën van gezondheidsbescherming, geestelijke en lichamelijke, als dwingende eis naar voren.

Met gebruikmaking van de mogelijkheden van de massacommuni-

catie, de algemene en de gespecialiseerde pers zal aan de bevolking in zijn geheel, alsook aan bepaalde categorieën van personen werkzaam op het gebied van de volksgezondheid (beroepsbeoefening), of daarbuiten (jeugdigen, werknemers, gepensioneerden) een gerichte voorlichting worden gegeven over gezondheidszaken met het oogmerk het volgen van een hygienisch verantwoorde levenswijze te stimuleren”.

Indien de voor radio- en televisieuitzendingen verantwoordelijke autoriteiten zich onvoldoende rekenschap geven van de vraag wie zij moeten uitnodigen om voorlichting te geven, is het duidelijk dat van de door de bewindslieden nagestreefde doeleinden maar bitter weinig terecht kan komen, besluit mr. Goudsmit.

Spreekuren zijn het grote gevaar

IN EEN VAN zijn bekende voordrachten over parapsychologie en haar beoefenaren zei de Arnhemse inspecteur van politie, de heer J. W. Gosker, toen hij te Zevenaar sprak voor het Jongerencontact Mozaiek, het tekenend te vinden, dat:

- a. Dusseldorf, bij het bureau tot uitroeiing van het bijgeloof, een bedrag van 3000 DM klaar ligt voor de eerste echte telepaat, die zich meldt.
- b. In Frankfort bij „Der Spiegel” een bedrag van 5000 DM klaar ligt voor de telepaat die een vijf jaar oude moord oplost. Bij de beide bureaus heeft zich nog steeds niemand gemeld.
- c. De wetenschappelijke publicaties van prof. Tenhaef terecht komen bij de redacties van damesbladen, waaronder Margriet.
- d. De reeds enige tijd gepensioneerde hoogleraar Tenhaef nog steeds geen opvolger heeft gekregen.
- e. De praktijk bewijst, dat bezoeken aan paragnosten gebracht, veel levensleed veroorzaken.

Openbare seances van lieden als Winando, die de heer Gosker blijkens het verslag in Liemers Lantaern noemde, bieden alleen gelegenheid om eens lekker bedrogen te worden. Maar het grote gevaar schuilt in de spreekuren die de grote meester aankondigt na de seance. Daar gaat men heen om in ruil voor veel geld raad te krijgen. De uitwerking van de uit de duim gezogen „raadgevingen” is dikwijls fataal. De gevolgen liegen er niet om, aldus de heer Gosker: chantage, abortus, zelfmoord, gebroken huwelijken, onverantwoorde emigratie. „Een privé-consult is het sein om zo snel mogelijk te vertrekken”.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is kwakzalverij

Onbegrijpelijke lankmoedigheid van kantonrechter te Zaandam

IN DE JONGSTE ledenvergadering heeft de heer Henri Knap de lankmoedigheid van sommige leden van de zittende magistratuur ten aanzien van kwakzalvers gegispst. En ons bestuurslid, dokter Stal, merkte toen nog op dat het zo moeilijk blijkt getuigen tegen kwakzalvers te vinden. En nauwelijks was ons vorig nummer waarin van een en ander melding werd gemaakt van de pers of daar vinden wij een bericht over een zéér lankmoedige houding van een kantonrechter. En van zes getuigen, die hun aanvankelijke verklaringen herriepen en nu niets dan lof hadden voor de z.g. kruidendokter. Zij verklaarden ook, dat deze man hen telkens vroeg: „En wat zegt uw huisdokter er van?”

De kruidendokter had kennelijk wel de sympathie van de kantonrechter te Zaandam, mr. R. v. Houten. Getuige deze vraag, die wij aan 'n verslag in De Nieuwe Dag ontlennen: „Als een Nederlands burger een drogisterij of een apotheek binnenstapt en daar een middelje vraagt dat hem of haar van de hoofdpijn moet afhelfen, dan overtreedt de verkoper of verkoopster de strenge wet op de geneeskunde, met andere woorden: degenen die de aspirientjes op deze wijze verkoopt is strafbaar omdat hij of zij onbevoegd de geneeskunde uitoefent. Waarom worden zij niet en een zogenaamde kruidendokter, die precies het zelfde doet, wél vervolgd?”

Diagnose stellen

TOT ZOVER DE kantonrechter, die echter heel wel weet, dat het niet om een aspirientje gaat, want daar komen de mensen niet voor bij de z.g. kruidendokter. De vraag was gericht tot de getuige-deskundige, de inspecteur voor de volksgezondheid in Noord-Holland, de arts A. Pieron. Deze was gedagvaard door substituut-officier, mr. Lagerwaard, in de zaak van de bekende kruidenhandelaar H., die terecht stond wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

Dokter Pieron had een collega gestuurd naar H. in Zaandam om de zaak te onderzoeken. Het feit, dat er een wachtkamer was en de kruidenhandelaar de mensen één voor één bij zich riep, was voldoende om vast te stellen, dat H. ook diagnoses vaststelde en dat mag niet.

Dokter Pieron vervolgde: „zelfs een apotheker mag niet een buisje aspirine verkopen aan iemand, die bij hem komt en vraagt om „iets tegen hoofdpijn.” Hij moet deze klant eerst naar een arts verwijzen. Het is een heel andere zaak als de klant zelf meteen om aspirine vraagt. Want dat mag vrij verkocht worden. Maar men mag niet aan de hand van de klacht zelf de therapie vast stellen. En dat is hier gebeurd.”

De verdediger van H. was bijzonder scherp tegen de „abnormale” begrenzing van de taken der medici. De kantonrechter die naar de correspondent van De Nieuwe Dag vaststelt altijd zeer mild is in dit soort zaken, verklaarde evenwel, dat vaststond dat de wet was overtreden. Zolang die wet niet veranderd is, moet ze worden toegepast. Maar hij deed f 200,— van de eis af, zodat de boete op f 300,— werd bepaald; „verkoopt u alleen maar achter de toonbank,” zei mr. van Houten tegen H., „dat mag best, en lever maar op bestelling.”

De Zaandamse kantonrechter dreef de lankmoedigheid jegens deze wets-overtreder dus zover, dat hij hem nog juridisch advies er bij gaf. Zodat de toch al niet te hoge boete van 300 gulden door de Zaanse kruidenhandelaar snel genoeg terug verdiend kan worden.....

Dik bloed

DE ZAAK TEGEN de Zaandamse kruidenhandelaar heeft zo'n anderhalf jaar geduurd. In het meinummer van 1965 van het Maandblad hebben wij er ook al over bericht. De officier van justitie had toen bij de behandeling uitgeroepen: „Ik wil de zaak nu helemaal zien uitgezocht”. De getuigenverklaringen bleken echter thans zeer in het voordeel van de kruidenhandelaar uit te vallen. Bij de behandeling van de zaak omstreeks een jaar geleden beweerde de man, dat de mensen hem „gewoon om kruiden hadden gevraagd”. Daartegenover stonden de verklaringen van Johanna Jacoba van der Es en T. A. van Bronswijk, die hij strak had aangekeken waarna hij in beide gevallen de diagnose had gesteld: „dik bloed”. Hij had toen ook toegegeven, dat wanneer een vrouw bij hem kwam, die zei, dat zij last had van pijn in haar zij, hij aannam dat het wel haar gal zou zijn. „Maar dat is zeer gevaarlijk”, had de kantonrechter toen (en met reden! Red. Maandblad) opgemerkt. „Pijn in je zij kan van alles betekenen”.

Pas op voor beroepshelderzienden

IN EEN VOORDRACHT voor de Jongerenontwikkelingskring te Tilburg sprak de heer J. de Neyn van Hoogwerff over „Wat is helderziendheid”. Er was zeer veel belangstelling voor dit onderwerp. De spreker bleek niet helemaal afwijzend te staan tegenover sommige vormen van helderziendheid, maar waarschuwde tegen de z.g. beroepshelderzienden, die beweren zekerheid in onzekere zaken te kunnen brengen. „Dit is onmogelijk”.

Misschien moet de wetenschap nog een lange ontwikkeling doormaken voor zij aan een verklaring van de helderziendheid toe is, aldus de spreker. Misschien is ze nog te beperkt om de paragnosie te kunnen bevatten en geldt voor haar wat de verslaggever van het Nieuwsblad van het Zuiden de heer Neyn van Hoogwerff uit De Koopman van Venetië laat citeren. „There's more between sky and earth than in your philosophy, Horatio”. Het citaat is echter niet uit Shakespeare's Koopman van Venetië maar uit Hamlet. Men kan het vinden in het eerste bedrijf aan het slot van het vijfde toneel. De woorden van Hamlet tegen zijn vriend Horatio worden vaak fout geciteerd. Vandaar dat we ze hier nog even herhalen: „There are more things in heaven and earth, Horatio, Than are dreamt of in your philosophy”.

Kwakzalver zou hondje genezen . . .

DE MAASTRICHTSE RECHTBANK heeft de 51-jarige J. van de M. uit Schaesberg veroordeeld tot een boete van duizend gulden wegens het onbevoegd uitoefenen van de diergeneeskunde en tot vijfhonderd gulden boete wegens het onbevoegd verstrekken van geneesmiddelen. Van de M. had in juli van het vorige jaar een hondje behandeld, dat aan een oorontsteking leed. Hij had ook medicijnen gegeven. Het resultaat was echter nihil. Het diertje werd zo ziek, dat een dierenarts het uit zijn lijden moest verlossen. De officier van justitie had tegen de kwakzalver tweemaal duizend gulden boete geëist.

„U heeft de oude man”, fluisterde de pendelaar

HET LANDJE GELEGEN aan de Zuidergrens van Nederland, het België waar Vlamingen en Walen leven, werken, (en ook soms kibbelen), schijnt wel bij uitstek geschikt te zijn voor dwaallichtjes, heksen en spoken.

Rond het stadje Komen, gelegen in de provincie West-Vlaanderen, aan de boorden van de Leie — de rivier der schilders — „leven er spoken!”

Zo verhaalt tenminste een ingezetene van deze stad, die zelfs uit vrees voor „beheksing”, naar een Waalse provincie, Henegouwen, is uitgeweken.

Een zekere heer Dobbels — zo is de familienaam van die „spookvrezende” — heeft zelfs hun majesteiten, koning Boudewijn en koning Leopold, per brief, op het „werkelijk” bestaan van die griezelige occulte wezens gewezen.

Ook Frankrijk's president, Charles de Gaulle, heeft hij niet onwetend willen laten betreffende „feiten” (Komen ligt immers zeer dicht bij de Franse grens) want die griezelige wezens zouden ook wel eens een uitstapje naar „la belle France” durven ondernemen.

De heer Dobbels heeft ook de pers gealarmeerd en aan een Antwerps dagblad zijn bevindingen en zijn vrees kenbaar gemaakt.

Zo schrijft hij aan „Het Handelsblad” (van Antwerpen):

„Mijn majesteit weet alles, vraag het hem en het zal u duidelijk worden, dat ik niet overdrijf.....”

Bezoek in de wigwam

HET DAGBLAD, TUK op sensatie waarschijnlijk, delegeerde een correspondent, en, ziehier, wat de heer A. Veltman over zijn bezoek te Komen neerpande:

Aangezien dit briefje ons nogal schamel leek om als introductie te kunnen dienen tot het paleis te Laken (de residentie van de Koning) voor een onderhoud over de spoken te Komen, zochten wij de heer Dobbels zelf op in z'n wigwam in het Leieplaatsje. Hij bleek een struis gebouwde veertiger te zijn, droeg een strak gespannen alpinopetje, en z'n bolle ogen werden vastgehouden door een vreemde, fixerende blik.

„U schreef ons over spoken”, vielen wij met de deur binnen in het kraaknette huis. „heeft u persoonlijke ondervindingen.....?”

„Spoken.....? Neen, dat bedoelde ik zo niet, dat is een spreekwoord (sic), maar vreemde machten, die een mens overheersen..... spiritisme!

Mijnheer”, en zijn stem sloeg plotseling over, „ik ben in de macht van een man, en als hij hier komt, hier in de gemeente, dan voel ik dat hij er is, en als ik daar kom, in zijn gemeente, dan voelt hij ook dat ik er ben..... Ja”, vervolgde hij. „ik heb dit alles geregeld geschreven aan koning Boudewijn en koning Leopold om hen op de hoogte te houden, en de prokureur in Doornik eveneens..... Zie maar”, en hij haalde een dikke bundel correspondentie uit de kast, „ziet gij die brieven van de koning Boudewijn en van koning Leopold III, ze antwoorden mij geregeld.....”

Hij spreidde een hoopje ambtelijke stukken over tafel. Kabinet van de koning bevestigde ontvangst van brief en deelde mede deze telkens doorgezonden te hebben naar „Sociale voorzorg”. Ook het sekretariaat van koning Leopold III liet weten de epistels aan „de bevoegde diensten” te hebben overgemaakt. „Maar wat is er dan toch eigenlijk aan de hand?”, wilden wij weten. „het lijkt allemaal zo verward.....”

Hij keek hem vreemd aan

HIJ DEED EEN vreemd verhaal. Zes jaar geleden was hij ziek geworden. „Op 27 januari 1959”, bepaalde hij met zonderlinge nauwkeurigheid. Een soort vergiftiging. Zo voelde hij dat toch. Dokters konden hem niet helpen. Ten einde raad, „ik kon niet meer werken”, kwam hij terecht bij een pendelaar in Kortrijk. Die keek hem vreemd aan.

„Weet u wat u heeft?”, vroeg de pendelaar fluisterend. „u heeft de oude man.....”

„Wat zegt u?” vielen wij de Komenaar in de rede, „de oude man? Is dat een ziekte.....?”

„De pendelaar zei, dat de oude man iets is, dat je krijgt, als een ander je overheerst. Dat is spiritisme, zei de pendelaar”.

„En weet u wie die andere is, enfin, de man, die u in zijn macht heeft?” vroegen wij.

„Ja, dat is die van Houtem, (een dorpje ook in West-Vlaanderen). Ze zeggen daar van hem, dat hij een tovenaars is. Ik kan er alleen maar van af raken als ik naar de paters kan gaan..... Maar ik kan niet gaan, hij wil het niet.....”

„Nu”, zeiden wij sussend, „als je bij ons in de auto stapt en dus mee rijdt.....”

„Ja, maar dan ben ik toch nog overheerst door het kwaad. De mensen weten niet wat dat is spi-

ritisme..... Ik ben door hem gepakt geworden, hij heeft mij tot slachtoffer genomen, omdat hij denkt een grote som geld van mij te kunnen krijgen...”

De lijder aan de „oude man”, is toch niet zo sterk onder invloed, dat hij zich fysiek niet kan verdedigen tegen „het kwaad”. Het vorig jaar, toen hij op een dag langs de vaart naar Houtem fietste, botste hij op de weg aan tegen de zo geheten spiritist. En ondanks diens geestelijke overmacht, raakten beiden aan de slag. Een doodgewone, aardse vechtpartij, waarvoor beiden door de vrede-rechter werden bestraft.

Vechten en schrijven

BEIDEN MOETEN, NAAR wij van andere zijde hoorden, destijds samen een soort zaak van dienstbetoon hebben gehad. Zij maakten zich sterk alle mogelijke en onmogelijke puzzles van pensioen, invaliditeit, ziektehelp voor de mensen op te lossen. Zij trokken naar Brussel en liepen gewoon bij de ministers binnen..... Er is toen echter een konflikt gerezen over een al of niet vermeend groot bedrag aan geld. De vennoten werden aartsvijanden. Sindsdien weet de Komenaar niet beter dan dat hij zich in de greep van „het kwaad” bevindt en de definitie van de pendelaar, dat hij aan „de oude man” lijdt, heeft er zeker geen goed aan gedaan.

Het bijzondere hiervan nu is, dat hij zijn dagen uitsluitend doorbrengt met brieven schrijven aan liefst de allerhoogsten. Hij houdt hen steeds op de hoogte van de dagelijkse spiritische voorvallen..... Koningen en presidenten, prokureurs en rijkswachtkommandanten, krijgen doorlopend brieven geadresseerd.

„Kan dat niet gevaarlijk worden?” vroegen wij een gezaghebbend persoon.

„Och, bij het opkomen en het vallen van het blad wordt het nogal vreemd, dan schrijft hij veel meer..... Maar maatregelen, neen, daar is geen reden toe.”

Nochtans zei hij ons, besluit de heer Veltman in het Handelsblad van Antwerpen, dat er bij spiritisme een van de twee moet verdwijnen.....

Zou een dergelijke man, niet beter aan de zorgen van een psychiater worden toevertrouwd?

Want het schijnt dat spoken bijzonder bang zijn van wetenschapsmensen.

Antwerpen.

V. E. L. KLEYNEN

Voormalig autohandelaar „doktert” over bejaarden

„DOEN ALSOF MEN arts is” — dat blijkt ook in particuliere bejaarden tehuizen voor te komen. Wij zijn er de Haagse Courant dankbaar voor, dat ze zulk een treurig geval eens uit de doeken heeft gedaan. De verslaggeefster Dini Ymker schreef een relaas onder de titel „Onhoudbare toestanden in Haagse particuliere bejaarden-tehuizen” dat er geen doekjes om windt.

Dini Ymker kwam in een tehuis in een keurige Haagse straat. Een even keurige meneer deed open.

Hij was vroeger handelaar in laten we zeggen tweedehands auto's. Hij „directeurt” en „doktert” nu over tien geestelijk gestoorde bejaarden. „Ze zijn allemaal even dol op me, hè omaatje”, deelt hij mee, terwijl hij „ommatje”, die een maand geleden nog slechts huilde of sliep een teer kusje achter het oor toedient. Ze kijkt suf voor zich uit. Hij streelt de smalle schouder en slaat de arm om haar heen.

„Hallo, ome Gerrit” tegen een negentiger in een ruime, doch sombere kamer. „Wij lusten ons borreltje wel, nietwaar?” Ome Gerrit, de maat stappend bij radio Veronica-klanken, knikt gelukkig.

Het kleine kantoor van de voormalige autohandelaar is ingericht als een niet slecht geoutilleerde spreekkamer van een arts: geheimen der medische wetenschap in groen leer op de plank, ernaast de koperen vizel. Bij de bandrecorder naast de telefoon en de walkie-talkie een arsenaal doosjes met watten, scharen en vervaarlijk glimmende tangen. Tegen de tafel een zuurstofapparaat. Klaar voor gebruik ligt er een camera („Ik fotografeer actie. Zo leuk, bij voorbeeld hoe een oudje een banaantje steelt”).

De autohandelaar is geen arts geworden. Wel heeft hij de natuurgeneeswijze enige jaren bestudeerd en geeft de voorkeur aan een sinaasappel- en citroenkuur boven die met medicijnen. „Ik weet er genoeg van om te weten wat ik doe”, meent hij.

MET DRIE JONGE meisjes runt hij de zaak. Ruim vijftien jaar in het

bejaardenwerk. „Mijn tehuis valt noch onder de wet op de bejaardenoorden, noch onder de verordening op de verpleegtehuizen”. Dat komt hem dan ook uitstekend uit. Want dank zij dat feit, is er voor hem nog geen formuliertje gevonden, dat na invulling zijn „zaak” tot sluiten zou doemen. Er is geen lift, geen centrale verwarming in huis.

„Ze zijn tegen me. Willen wel dat ik sluit. De gemeente gaat de zaak in het groot oplossen. Reusachtige tehuizen. Waar blijft het individu?”

„Ik heb altijd al interesse gehad voor bejaarden, al voel ik eigenlijk weinig voor het mensdom. Het is dankbaar werk, al is het alleen al omdat het je ijdelheid streelt”.

Hij wijst op een serie ingelijste dankbrieven van kinderen van overleden patiënten en van gemeentelijke instellingen buiten Den Haag. Enkele zijn kennelijk op verzoek geschreven.

De gemeentelijke Sociale Dienst van Den Haag schreef hem echter een minder vleierende brief: „Naar aanleiding van uw verzoek delen wij u mede, dat wij geen enkele behoefte hebben aan bezetting van de door u beschikbaar gestelde bedden”.

„Zijn patiënten”

MET ANDERE WOORDEN, de „dokter-directeur” zal zijn geestelijk gestoorde bejaarden ergens anders vandaan moeten halen. Dat doet hij dan ook. 's-Gravenhages randgemeenten plaatsen dankbaar hun dementen bij hem. Hun „onbezorgde levensavond” houdt dan in: een kamer met tafel, stoel, bed en kachel, gedeeld met z'n tweeën, drieën of een kamer alleen. Want er moet onderscheid zijn. Dat houdt ook in: op tijd de maaltijden en zo nu en dan een bemoedigend woord van de directeur zelf. Hij spreekt over „zijn patiënten” en kijkt daarbij voortdurend naar één punt boven de deur. Voorzichtig brengt hij zijn al dan niet vermeende paranormale begaafdheid in verband met zijn werk.....

Intuïtief voelt de ex-autohandelaar hoe hij zijn patiënten moet behandelen,

zo zegt hij. „Met veel gebrul heb ik een oud dametje leren lopen. Ik laat ze tuinbonen doppen, wanneer ik vind dat dat goed voor ze is, of ze willen of niet”. De therapie bij een andere negentigjarige dame, die de eerste nacht in het tehuis doorbracht, was: haar vastbinden in haar eigen lakens. „Ze kwam voortdurend haar bed uit om een kraan open te zetten. Negentig was ze, ze had veertig graden koorts, maar watervlug.....”

In de „spreekkamer” hangt een intercom. Een druk op de knop en iedere ademhaling, elk kuchje, elke tegen zich zelf gesproken zin of geneuried liedje wordt geregistreerd.

„Een gesloten tv-circuit zou het beste zijn. Dan is de controle ideaal. Vrijheidsberoving is het werkelijk niet, ze weten, dat dat ding er hangt”, zegt de autohandelaar.

„Ik heb nog even gedacht, toen ik mijn tweede pand aankocht (ik kan dan negentien bejaarden hebben) om er een stichting van te maken. Maar ja, die beoogt geen winst. Ik vind, je mag er wel van leven, van die oude mensen, maar winst maken, nee.....”

Het medium en het kussen

EEN MALEISE VROUW, die beweerde dat ze een verlamde man kon genezen, werd door een rechtbank in Noord-Maleisië tot twee jaar gevangenisstraf veroordeeld. De vrouw, die zich een „medium” noemde, had de echtgenote van de patiënt tot driemaal toe opgedragen om geld in het kussen van het bed van de man te naaien. Zij moest daarna de kamer uit gaan en een aantal gebeden zeggen. Toen het „medium” niet terugkeerde om de behandeling van de patiënt te voltooien maakten familieleden het kussen, dat zo'n merkwaardige rol zou moeten spelen in de genezing van de verlamde man, open. Al het geld, achthonderd gulden, bleek te zijn verdwenen.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buijer, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Wat is ELEKTRO-ACUPUNCTUUR toch wel?

TOT DE WETENSCHAPPELIJK niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis, de duidelijkste hedendaagse definitie voor kwakzalverij, moeten wij ook de acupunctuur rekenen. Deze oude uit het Verre Oosten stammende geneeswijze, waarbij men er van uitgaat, dat er een relatie bestaat tussen inwendige organen en bepaalde punten van de huid, heeft de laatste jaren ook in Europa aanhangers gevonden.

In Mongolië worden nog heden ten dage patiënten behandeld volgens de 5000 jaar oude methode: het steken van naalden in de huid. Het Duitse blad „Neue Illustrierte“ gaf enige tijd geleden afbeeldingen van dr. Dender uit Oelan-Bator in Mongolië, die alle 786 punten van de huid kent, die hem in staat stellen om, naar hij beweert, elke ziekte te genezen. Een andere foto uit Oelan-Bator in het Duitse weekblad liet een vrouw zien, lijdende aan migraine, die met drie naalden was behandeld, twee in het voorhoofd, even boven de aanzetten van de wenkbrauwen en een in de slaap. Zo zou de pijn worden weggenomen.

In de Duitse Bondsrepubliek zijn degenen, die zich bedienen van een hedendaagse vorm van deze acupunctuur, namelijk de electro-acupunctuur, vrij talrijk. In Europa zouden er in het geheel zelfs 400 zijn. Een zekere dr. Voll uit Württemberg heeft een paar jaar geleden een apparaat gebouwd, samen met een zekere dr. Werner, dat hem, naar hij beweert, in staat stelt de verschillen in elektrische spanningen te meten, die er bestaan op de klassieke acupunctuur-plaatsen van de huid van de patiënt. Men geeft de patiënt daartoe een electrode in de hand, terwijl de acupuncteur met een elektrische stift de betreffende punten aanraakt. Dat moet de diagnose voorstellen. Op een meter zijn uitslagen te zien... Intussen is een dergelijk apparaat, dat tussen de 2000 en 3000 DM kost, al in beslag genomen door de procureur-generaal in Hof. Het zou je reinste zwendel zijn.

Men zal zich herinneren, dat ook in de Verenigde Staten al dergelijke in werkelijkheid waardeloze apparaten in

de handel zijn gebracht om via elektronische weg een diagnose te stellen. (Maandblad tegen de Kwakzalverij, februari 1965). Zij het dan, dat daar geen sprake was van de aanvullende wonder-middelen van de vijftig eeuwen oude acupunctuur. En zelfs het „meten“ van de „plus“- en „minus“-uitstralingen door onze pastoor Mullenders met zijn wichelroede lijkt er op. (Zie Maandblad van april 1965).

ZOALS OOK PASTOOR Mullenders in Wahlwiller met de wichelroede geneesmiddelen toetst — zo gaan ook deze Duitse dienaren van de elektro-acupunctuur zo ver, dat zij de geneesmiddelen, die zij toedienen toetsen met het apparaat. Want het wonderlijke is dat de heren, die zich beroepen op de oeroude acupunctuur hun patiënten niet met naalden behandelen, zoals de man in Oelan-Bator. Neen, de magie met het elektronische apparaat moet nog wat verder gedreven worden. Niets is onbegrijpelijker, niets verbaast de leek blijkbaar meer, dan wat elektronische apparaten presteren. Of het nu een televisie-apparaat is of de elektronische hokus-pokus van de elektro-acupunctuur.

Men brengt een geneesmiddel, ja een

ampul, zoals ook pastoor Mullenders dat doet met zijn wichelroede, in de stroomkring van het apparaat. Zodra de uitslag op de meter door een ampul wordt opgeheven is het geneesmiddel gevonden! Simple comme bonjour! Men ziet het, een „kind kan de was doen“. Toch menen de elektro-acupuncteurs ontdekt te hebben, dat zij het best „nostoden“, kunnen bezigen, een bepaald homoeopatisch geneesmiddel.

De officiële wetenschap houdt zich, zoals men zal begrijpen, verre van deze zaken, die in de Duitse Bondsrepubliek al een betreurenswaardige omvang hebben bereikt: Een elektro-acupuncteur, de reeds genoemde dr. Voll, kon mededelen, dat wie door hem behandeld wilde worden, rekenen moet op een wachttijd van tien maanden...

De electro-acupunctuur is het nieuwe jasje, waarin de oude „wonderdoener“ van de kwakzalverij zich toont. Dat jasje is heel handig geweven uit twee zaken waarmee men indruk kan maken op mensen van de twintigste eeuw: de exotische oer-oude Aziatische acupunctuur en de hedendaagse elektronica. Maar kwakzalverij is het daarom niet minder.

DE WET OP DE DIERPROEVEN

DE STAATSSECRETARIS VAN Sociale Zaken en Volksgezondheid, dr. A. J. H. Bartels acht het bij de voorbereiding van een „Wet op de dierproeven“ van belang kennis te nemen van en zo mogelijk rekening te houden met de inzichten van de organisaties, die tegen de vivisectie strijden. De staatssecretaris heeft dit medegedeeld in antwoord op vragen van het Tweede Kamerlid Van Dis (SGP). Zonder op de te volgen procedure vooruit te lopen verklaarde dr. Bartels zich in elk geval bereid om te zijner tijd, wanneer een voorontwerp van wet zal zijn opgesteld, de bedoelde organisaties in de gelegenheid te stellen van hun oordeel ter zake te doen blijken.

WIJ MOGEN HIER nog her-

inneren aan het belangrijke hoofdartikel van de voorzitter van onze vereniging onder de titel „Vivisectie-perikelen“ in ons meummer. Daarin zei dokter De Groot o.m.: „De charlatanerie op het gebied van de dierproeven is in feite een integrerend onderdeel van de kwakzalverij in het algemeen“. Het inspectie-apparaat, dat men in de wet op de dierproeven wil tot stand brengen kan gevoegelijk worden ingepast, aldus de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, in het constructieve plan ter verbetering van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, uitvoerig uiteengezet in het maantnummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is kwakzalverij

Kwakzalver verdient „dikbelegde boterham”

VOOR HET LEIDSE kantongerecht diende de zaak van een 44-jarige inwoner van Katwijk die zich had te verantwoorden voor de verkoop van allerlei totaal waardeloze „geneesmiddelen”. Al meer dan 20 jaar verdiende verdachte daarmee „een dikbelegde boterham”.

Voor het te koop aanbieden van een lange reeks ongeregistreerde verpakte geneesmiddelen had hij al vele veroordelingen op zijn naam staan. Bij de behandeling van zijn laatste zaak (vorig jaar) beloofde hij de rechter plechtig er mee op te houden. In november van het vorig jaar werd hij weer betrapt bij het verkopen van tabletten, die een afdoend middel tegen reumatiek zouden zijn. De Katwijker bestreed, dat zijn tabletten geregistreerd zouden moeten zijn. Volgens hem was de registratie van de stoffen waaruit zijn tabletten waren samengesteld niet dwingend voorgeschreven. De kantonrechter, mr. W. de Koning, wees verdachte er op, aldus lezen wij in het Leidsch Dagblad, dat hij er een foutieve zienswijze op na hield. „Uw tabletten bevatten stoffen, die bij veelvuldig gebruik schadelijk zijn voor de gezondheid en zelfs tot een soort verslaving kunnen leiden”, aldus de kantonrechter, die onthulde, dat de Katwijker al in 1953 met de rechter in aanraking was gekomen voor de verkoop van waardeloze geneesmiddelen (zoals zijn „heilzame injecties” van f 100 per stuk).

In een uitvoerig requisitoir zei de officier, mr. J. A. J. van der Bruggen onder meer, dat verdachte al vele veroordelingen achter de rug had voor bedrog en dat hij ondanks de voortdurende belofte „ik hou er mee op” was doorgegaan met de verkoop van zijn „geneesmiddelen”. Jammer genoeg zijn er altijd weer mensen die er in trappen en bereid zijn hoge bedragen neer te tellen voor allerhande middeltjes, die geen enkele geneeskundige waarde hebben en schadelijk voor de gezondheid zijn”, aldus de officier. Hij eiste een boete van f 500 en een maand voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van twee jaar. De kantonrechter vonniste conform.

IN HET MEINUMMER 1965 van het Maandblad tegen de Kwakzalverij hebben wij melding gemaakt van de veroordeling door de kantonrechter te Leiden van deze man tot een boete van honderd gulden, subs. 20 dagen hechtenis. De officier wilde hem toen, in verband met zijn slechte ge-

Balsem tegen hartkwaal

Geklaagd wordt er pas als er doden vallen

EEN INWONER VAN Schiedam had een wonderlijk geneesmiddel: „een smeerbalsem tegen hartkwaal”. Hij ontzag zich niet in pamfletten deze balsem aan te bevelen. Men moest het spul op de pijnlijke plaatsen rond de hartstreek smeren. De man, die de balsem in een vervallen woning vervaardigde en die aan zijn bedrijf de hoogdravende naam van „Hightree farmaceutische handelsonderneming” gaf, was een apotheker. Maar de inspectie voor de volksgezondheid had de vergunning voor het bereiden en verhandelen van verpakte geneesmiddelen ingetrokken. De apotheker kwam hiertegen in verzet. Onlangs diende deze zaak voor de Raad van State.

„Het was een grof schandaal”, zei de Inspecteur van de volksgezondheid, de heer H. A. M. van Steenberghe voor de Raad van State over de wijze waarop de Schiedammer de geneesmiddelen, waaronder de bewuste smeerbalsem, bereidde en de wereld in stuurde. Aan het verslag in de Volkskrant ontleen wij verder:

„Het was een armoedige, vervallen exwoning waar deze Hightree farmaceutische handelsonderneming werkte. Als laboratorium diende een keukenfonteinje. Het was net zo min een laboratorium als deze raadszaal. Nergens stond aangetekend hoe zijn geneesmiddelen gemaakt waren. De valse reclame, die hij maakte, was ronduit levensgevaarlijk. Als we dit toelaten kan elke knoeier op een achterkamerje een geneesmiddelfabriek beginnen.”

De Schiedammer was bij de Kroon in verzet gekomen tegen het feit, dat zijn vergunning voor het bereiden en verhandelen van verpakte geneesmiddelen was ingetrokken. Zijn raadsman mr. A. M. Mout verraste de Raad van State en de mensen van het ministerie met de mededeling, dat de apotheker geen geneesmiddelen meer wil bereiden. Hij wil zijn balsems en andere spullen bij een fabriek laten maken en zelf verhandelen.

Raadsman mr. C. J. Goudsmit van het ministerie vond dit een „opmerkelijke manoeuvre”. Hij zei: „Voor het verhandelen van geneesmiddelen moet hij een nieuwe aparte vergunning aanvragen, al betwijfel ik sterk of hij die krijgt voor zijn smeerbalsem, dat volgens hem hartziekten verhelpt. Wie garandeert ons, dat hij niet gewoon door zou gaan als we hem zijn oude vergunning lieten houden?”

zondheidstoestand geen hechtenisstraf opleggen, hoewel het hier een geval van recidive betrof. Ook toen werden de handelingen van de Katwijker gebrandmerkt als een „bijzonder kwalijke zaak”. De honderd gulden hebben niet veel uitgewerkt...

DE INSPECTEUR VAN de volksgezondheid en mr. Goudsmit hadden weinig goede woorden voor de balsem, waarmee de Schiedammer de lijdende mensheid wil helpen. Mr. Goudsmit wees op het „gele pamflet”, dat de kopers aanraadt de balsem steeds op de pijnlijke plaatsen rond de hartstreek te smeren. Volgens deze reclame is er geen reden tot bezorgdheid als de pijn verergerd. Het garandeert „een volkomen herstel”. „Verschrikkelijke propaganda” noemde mr. Goudsmit dit, en hij zag er „een staaltje van gebrek aan verantwoordelijkheidszin” in, „dat deze apotheker typeert”. Inspecteur Van Steenberghe vond deze reclame vooral gevaarlijk, „omdat mensen erdoor van af worden gehouden naar een dokter te gaan en omdat de patiënt wordt gesuggereerd zelf een diagnose te stellen.”

Mr. Goudsmit meende juridisch zeer sterk te staan. „Het is zonneklaar, dat de apotheker alle voorschriften, die er in de nieuwe wet op de geneesmiddelen staan schromelijk overtreden heeft. De Hightree farmaceutische industrie heeft zich er niets van aangetrokken. Maar ja, hoge bomen vangen veel wind”, zei hij met een ironische woordspeling op de naam van het bedrijf (Hightree — hoge boom).

In een opvallend kort pleidooi zei verdediger mr. Mout, dat de onderneming sinds 1926 nooit een klacht gehoord had, tot een inspecteur na invoering van de nieuwe wet op de geneesmiddelen kwam controleren. (Mr. Goudsmit: „Dat zegt niets. Geklaagd wordt er pas als er doden vallen.”) Volgens mr. Mout had het ministerie de vergunning ingetrokken, zonder duidelijk genoeg de redenen aan te geven. Dat de wetsartikelen, die de apotheker overtreden zou hebben, waren genoemd, vond hij onvoldoende. Hij hield staande, dat daardoor de vergunning onrechtmatig was ingetrokken. Over kwaliteiten en de bereiding van de geneesmiddelen wilde hij niet praten, omdat dat volgens hem nu niet ter zake was. De Raad van State zal de Kroon hierover adviseren.

Er zijn veel kwakzalvers, zegt magnetiseur Koek!

IN DE GELDERLANGER troffen wij een gesprek aan, dat een verslaggever had met de 67-jarige Apeldoornse magnetiseur Koek. De redactie zette er boven: Magnetiseur Koek is nu uitgestreken... En, tussen aanhalingstekens: „De genezing komt uit mijn handen”. Ter informatie van onze lezers laten wij hieronder de hoofdzaken van het gesprek van de verslaggever van De Gelderlander met de heer Koek volgen. Men zal er uit kunnen afleiden, dat de heer Koek van oordeel is, dat er maar weinig echte magnetiseurs zijn en zeer velen, die hij rangschikt onder de „kwakzalvers”. Enkele aanvullingen van de redactie van het Maandblad zal men cursief in de tekst aantreffen.

Open gordijntje

APELDOORN — EEN HUIS met twee voordeuren. Binnen drie pijpladen van kamers, aldus begint de verslaggever van het dagblad De Gelderlander zijn relaas.

Mevrouw Koek, vriendelijk, dribbelennd vrouwtje. De heer Koek, wat boers en met een scherp noordelijk accent.

Over zijn werk raakt hij niet uitgepraat.

Wat is hij?
Magnetiseur.

„Vijftien jaar heb ik ondergedoken gezeten. Vijftien jaar geen vakantie. Er is geen mens hier in Apeldoorn die me niet kent. Geen straat of pleintje. Geen dominee of pastoor. Ze kennen me allemaal. Als u allemaal opschrijft wat ik zeg, zou ik diep ongelukkig worden”.

Hij knauwt zijn n'etjes, praat wat chaotisch, gelooft in zijn werk. Hij zegt: „Maar nou schei ik er mee uit. Ik heb nog nooit met mensen van de krant gepraat. Had ik niet nodig. Maar nu gaat mijn ijzeren gordijntje open. Ik ben een beëdigd en gediplomeerd magnetiseur. Daarvan zijn er in Nederland maar vijftien, en nog ongeveer tweehonderd jongeren. Maar die moeten eerst drie jaar onder controle staan. Ze hebben zich nog niet bewezen. Meneer, ik heb mensen hier gehad die tien jaar verlamd waren en ik heb ze genezen. Niet enkel lichamelijk, maar ook geestelijk. Ik heb gezegd in onze bond dat vrouwen zich niet hoefden uit te kleden om door ons behandeld te worden. Ik ben persoonlijk tegen spiritisten en het uitkleden van vrouwen. Dat is niet nodig. En alle spiritisten zijn toen uit de bond gegooid. Nu is een pastoor voorzitter van onze bond.

De magnetiseur doelt hier op de „Werkgroep van Praktizerende Genezers”, zoals de „Werkgroep van Paranormale Genezers” sedert ruim een jaar heet. Voorzitter daarvan is de reeds herhaaldelijk in de kolommen van ons Maandblad genoemde Zuidlimburgse pastoor Mullenders.

MAGNETISEUR KOEK LAAT de verslaggever dan bewijzen van dankbaarheid van patiënten zien, zoals een reliëfschilderij van Rob Weddepohl, foto's voor en na de behandeling, brieven met „meneer, ik verging eerst van de pijn, maar toen ik bij u kwam...” Hij haalt diploma's, certicaten, zakenbrieven te voorschijn.

Hoe is het begonnen?

„KIJK EENS NAAR MIJN HAND”

„Veertig jaar geleden heb ik mijn gave ontdekt dankzij mijn grootvader. Bertus, zei die, jij hebt de gave om te genezen, maak er een broodwinning van en geen geldwinning. Dat was een godvrezend mens, meneer. Jezus was ook magnetiseur, maar hij deed nog meer. Hij zei, Lazarus, sta op... Ik was toen 12 jaar en woonde in Kampen. Kijk eens naar mijn hand, meneer. Ziet u hoe zacht die is. Daar komt de genezing uit. Ik heb zelfs baronnen en graven genezen”. Hij haalt een overlijdenskaart te voorschijn, waarop een zeer bekende adellijke naam.

„Vijftien jaar geleden moest zijn been geamputeerd worden. Dat been heb ik genezen. Die mens had zoveel vertrouwen. Hij is tien jaar bij me geweest. Iedere week”.

Weer formulieren. De prijzen.

„Sedert tweeënehalf jaar mogen we vier gulden per consult vragen, maar ik ben nooit hoger dan een rijksdaalder gegaan. Ik begeer niets in het leven. Ik heb geen auto, ben nooit op vakantie geweest. Nu ben ik 67 jaar. In die tijd dat ik in Apeldoorn zit heb ik zo'n vier tot viereneenhalf duizend mensen geholpen. Allemaal genezen!” Allemaal? „Nou ja, de meeste”.

Weer noemt Koek bekende namen. Er is een vrouw van een zeer bekend staatsman bij. „De namen mag u niet opschrijven. Nogmaals, het is me niet om reclame te doen. Daar doe ik het niet voor. Ik ben bona fide. Er zijn veel kwakzalvers, meneer. Makkelijk gaat het bij ons niet. Zodra iemand bij ons komt, moet ie dit aanvraagformulier invullen”.

Blauw formulier met 11 vragen. „Dan deze kaart. Die moeten ze iedere keer meenemen”.

Witte kaart, met 52 data van behandeling. Een kadertje: geheimhouding van de op deze kaart geboekte gegevens is voor de magneticus verplicht.

„Die kaart wordt door doktoren gecontroleerd, en die moet ik 1 maal per jaar inleveren. Zoveel procent moet kloppen, dan krijgt je je diploma. Ik was de eerste in Nederland die dat diploma had. Kijk es”. Nu een groen boekje, met ge- en verboden. Zo is de handel in afschermapparaten verboden. Magnetiseur Koek vervolgt: „Ik heb aan alle eisen schitterend voldaan”. Hij haalt een plakboek te voorschijn.

De controle, waarover de magnetiseur Koek spreekt, zou door doktoren geschieden? En wat heeft het voor zin een kaart, door een onbevoegde ingevuld, te controleren zonder dat men de patiënt zelf bij de controle betreft? En hoe zit het bij deze papieren controle met de uit een oogpunt van medische ethiek wel zeer afkeurenswaardige samenwerking van arts en onbevoegden?

Ik ben nooit vervolgd

DE VERSLAGGEVER VAN De Gelderlander heeft dan aan de hand van de gegevens van magnetiseur Koek een aantal gevallen genoteerd, rugklachten, „multiplesclerose”, verlamming van een hand, schoudergewricht dat niet kon bewegen die door Koek zouden zijn genezen. Koek vertelt er bij, dat het magnetiseursvak zwaar werk is. „De laatste anderhalf jaar zijn zes tot zeven van de beste magnetiseurs aan hartverlamming overleden”.

Hij vertelt verder:

„Ik ben nooit vervolgd, dat is ook iets bijzonders in ons vak. Nooit heb ik met de politie te maken gehad. Kapelaans heb ik geholpen, de vrouw van een kantonrechter. De hoofdhoetsier van koningin Wilhelmina. Die had een ontsteking aan zijn arm.”

Hoe magnetiseur Koek het doet? Hij blijkt het bereidwillig de verslaggever van De Gelderlander te willen demonstren. „Een warm handje over ons voorhoofd”. „Hoofdpijn, trek weg uit dit lichaam”.

Vervolg op pag. 4

Hoeveel kinderen krijg ik?

WIJ HEBBEN VORIG jaar in het aprilnummer van ons Maandblad het verhaal verteld van pastoor Mullenders uit het Zuid-Limburgse Wahlwiller wiens wichelroede brak toen hij daarmee de (anti-conceptie) pil wilde onderzoeken. Aller Hande van Albert Heijn verraste ons in het maartnummer met een opstel over „Wichelroedeloopers en hoeveel kinderen?” Het kwam even ter sprake op de jongste ledenvergadering van onze vereniging.

Aan het artikeltje, waarvan de titel niet helemaal duidelijk maakt dat de schrijver toch wel afstand neemt van de wichelroedeloopers ontlene wij het volgende:

Magnetiseur KOEK

(vervolg van pag. 3)

Koek zegt zijn grenzen te kennen: „Als ik hem niet kan genezen, gaat er niets van mij en van hem uit. Dan ga ik niet verder. Ik doe het met natuurkracht en ik meen dat ik de gave van God heb gehad. Aan ingebeelde ziekten, hysterische mensen en beenbreuken begin ik niet, meneer. Dat heb ik direct door. Ik heb hysterica gehad die flauw vielen. En als het dan moest pakte ik een emmer water en gooide die over de kop heen”.

Weer de kwakzalvers.

Koek: „Kwakzalvers, daar zijn we tegen. In Amsterdam zyn er drie gediplomeerde magnetiseurs en vierhonderd kwakzalvers. Ik had een jongen uit Steenwijk, die kon eerst alleen dit”. Linkervoet gaat een centimeter van de grond. „Toen kon hij dit”. Rechervoet gaat een decimeter van de grond. „Nu heeft hij het mooiste taxi-bedrijf in Steenwijk. Dat heeft hij aan mij te danken”.

Men ziet het: de heer Koek beschouwt zich zelf niet als kwakzalver — dat zijn als we op zijn woorden mogen afgaan alleen de strijkers” zonder het „Diploma”, dat overigens gelijk bekend, de kleine groep heren, verenigd in de „Werkgroep van Paranormale Ge-nezers” zichzelf uitrekt.

Wetenschappelijke onderzoekers hebben uitgemaakt dat de personen die zeggen door middel van een wichelroede water te kunnen vinden (of iets anders) niet beschikken over die opmerkelijke gave. Zij verklaren dat er overal water te vinden is onder de bodem.

De instrumenten die de wichelroedeloopers gebruiken kunnen zeer variëren. Meestal doen zij hun onderzoekingen met een gevorkte tak; sommigen echter doen het met moderner middelen, zoals plastic draadgevalletjes, slingers, peillood, bezems en heel ingewikkeld in elkaar gezette bouwwerkjes.

Er zijn wichelroedeloopers die verklaren dat zij, tijdens het zoeken, eenvoudig aan hun instrument vragen: Hier? Ja? Nee? Als het „ja” is, dan beweegt het instrument.

Hoe is dat toch mogelijk? Geleerden hebben verklaard, dat onbewuste spierreacties, veroorzaakt door het stijf vasthouden van de wichelroede gedurende langere tijd, de oorzaak zijn van het bewegen.

Spierbewegingen

ER WORDT DAN melding gemaakt van een spelletje, door middel waarvan men zou kunnen vaststellen hoeveel kinderen men krijgt. En of het jongens of meisjes zullen zijn! Het is, vanzelfsprekend, een spelletje. Men moet er niet meer waarde aan hechten. Hoe het gaat? De schrijver in Aller Hande legt het ons uit:

Men laat een aan een draad bevestigde gewone naaiaald met de ene hand boven de rug van de andere hand bengelen. Men probeert, op die manier, te zien of men nog kinderen krijgt en ook of het meisje(s) of jongen(s) zullen zijn.

Ook het hoeveel kan men op die manier aflezen: gaat de naald voor en achterwaarts bewegen dan betekent dat een jongen (bij één jongen blijft de naald heen en weer zwaaien; bij meer jongens houdt de slingering even op en begint dan opnieuw en dat zo vaak tot het eindaantal bereikt is).

Een meisje kondigt zich aan als de naald een klein cirkeltje beschrijft. Wie het spelletje doet, zal versteld staan over het resultaat dat altijd nauwkeurig klopt en dat, zoals spreekt, ofwel de bestaande toestand accentueert ofwel geheime wensen of verwachtingen, die men onbewust tot uiting brengt in de spierbewegingen van de hand die de draad vasthoudt, verradt.

(Wanneer we de lange laatste zin goed begrijpen is dat „nauwkeurig kloppen” ironisch bedoeld — het zal namelijk in vele gevallen jaren en jaren duren aler men de zaak kan verifiëren! Iets duidelijker taal ware voor de gemiddelde lezeres van Aller Hande wel aanbevelenswaardig..... Red. Maandblad tegen de Kwakzalverij.)

Het tellende paard

HOE ZULKE ZEER *fijne spierbewegingen, die onbewust zijn, óók werden geconstateerd, blijkt uit het verhaal van het tellende, zelfs rekenende paard dat tientallen jaren geleden de (theater) wereld in verbazing bracht.*

Het dier bleek te kunnen tellen, te kunnen optellen en te kunnen aftrekken; het deed dat door het eindresultaat van de sommetjes met de poot op de grond af te stampen: dus 4 werd vier keer met de voorpoot stampen enzovoort. De dresseur van het dier bezwoer dat er geen zwendel in het spel was en geleerden onderzochten het geval van alle kanten.

Tot men ontdekte dat het dier reageerde op onbewuste spierbewegingen van zijn baas die, zoals spreekt, intensief meetelde als het dier zijn rekenwerkje begon en dan, dat is begrijpelijk, gespannen was tot in elke vezel. Zodra was het juiste cijfer bereikt of die spanning viel weg; dat voelde het paard aan en het hield dan onmiddellijk op met stampen.

Bedoeld is hier het paard „Kluge Hans”, waarvan men het relaas o.a. kan lezen in het ook in het Nederlands vertaalde boek van Morus „Eine Geschichte der Tiere”.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buitter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Geen woord over kwaad der kwakzalverij

VOLKSGEZONDHEIDSNOTA 1966

IN DE BESTUURSVERGADERING van de Vereniging tegen de Kwakzalverij van 23 juli jl. vormde de Volksgezondheidsnota 1966 een belangrijk punt van bespreking, omdat de bestudering van dit — lijvige — boekwerk had geleerd, dat hierin met géén woord werd gerept over de kwakzalverij.

Bij de mondelinge behandeling — ruim een eeuw geleden — van de Wet op de uitoefening der geneeskunst, stelde Thorbecke in zijn antwoord nog eens, dat één der hoofdredenen, waarom al tientallen jaren lang op herziening van de medische wetgeving was aangedrongen, juist de noodzaak was de kwakzalverij te bestrijden (Wet uitoefening der geneeskunst, uitgave Vermande, pag. 25).

Ondanks het feit, dat heden ten dage de kwakzalverij nog welig tiert zwijgt de Volksgezondheidsnota 1966 in alle talen over dit cardinale punt. Deze omissie was voor het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij reden zich met het volgende schrijven tot de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal te wenden in de hoop, dat (mede) hierdoor bij de komende besprekingen in ons parlement aan dit — voor de volksgezondheid zo belangrijke — onderdeel de nodige aandacht zal worden gewijd.

★

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten Generaal
te 's-Gravenhage.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij moge het volgende onder Uw aandacht brengen. Zij zal het bovendien zeer op prijs stellen indien door U een en ander ter kennis van de leden der Kamer wordt gebracht.

Bij bestudering van de Volksgezondheidsnota 1966, die Minister Dr. G. M. J. Veldkamp en Staatssecretaris, Dr. A. J. H. Bartels, in het begin

van dit jaar aan de Tweede Kamer hebben aangeboden, heeft ons getroffen, dat aan het verschijnsel van de kwakzalverij geen aandacht is geschonken.

In de loop der jaren is onomstotelijk gebleken, dat er nauwelijks één — de Volksgezondheid bedreigend — gevaar bestaat, dat zozeer de voortdurende belangstelling van de Overheid moet verdienen als wel dat van de onbevoegde uitoefening der geneeskunst.

Het was tot bestrijding van dit gevaar en zo mogelijk tot in het leven roepen van wettelijke maatregelen ter voorkoming en bestrijding hiervan, dat onze vereniging werd opgericht. Zij heeft niet nagelaten in woord en geschrift — vroeger en nog steeds — op in ons land in dit opzicht bestaande wantoestanden te wijzen.

Verwacht had mogen worden, dat ons streven bij de Regering zodanige weerklank zou hebben gevonden, dat in een nota van 344 pagina's — waarin overigens op het gebied van de volksgezondheid op zo brede en te waarderen wijze tal van te treffen maatregelen worden aangekondigd — althans enig standpunt inzage de kwakzalverij zou zijn ingenomen.

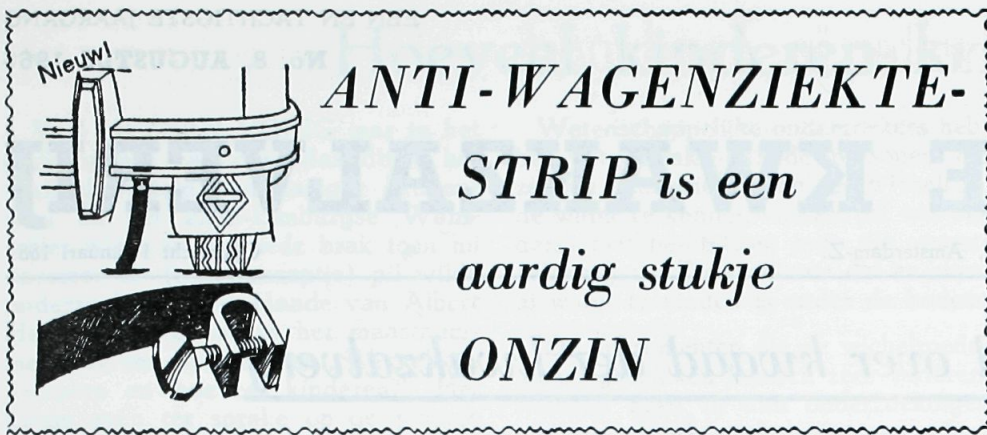
In die verwachting zijn wij wel ten zeerste teleurgesteld.

Wij hopen, dat de leden van de Tweede Kamer niet zullen nalaten bij de parlementaire behandeling van deze Volksgezondheidsnota de aandacht van de Regering op deze belangrijke lacune te vestigen, opdat dit vraagstuk in de discussies die aandacht zal krijgen, die het verdient.

Het bestuur van de
Vereniging tegen de Kwakzalverij,
Secretaris,
w.g. J. W. J. VERMEULEN.

Voorzitter,
w.g. A. P. N. DE GROOT.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

EEN HEEL WONDERLIJK middel werd niet zo lang geleden door een warenhuis in Den Haag geadverteerd. Het was de Anti-statische wagenziekestrip, die, volgens de advertentie, voor ontlading van wrijvings-elektriciteit zorgt. Een hulpmiddel om „wagenzieken” een zorgeloze vakantie te geven. Eenvoudig te monteren!

De afbeelding er bij liet een zwarte strook zien, die van de bumper tot het wegdek afhing en dit blijkbaar juist raakte om de wrijvings-elektriciteit aan het wegdek kwijt te raken. Maar het verband met wagenziekte is natuurlijk je reinste fantasie. Een stalen schip is een zeer geleidend voorwerp en alle eventuele wrijvings-elektriciteit wordt onmiddellijk afgevoerd naar zee — desniettemin zijn er nog altijd zeezieken.

De Haagse Courant heeft er naderhand zelf het volgende over geschreven: „Onbedwingbaar kwam de gedachte aan aardstralenkastjes bij ons op toen we in een reeks vrijdagse aanbiedingen van een bekend warenhuis hier ter stede (persoonlijk vinden we deze karakterisering leuker dan die van de gloeilampenfabriek) een merkwaardige annonce aantroffen. Anti-statische wagenziekestrip, een gek woord, dat we evengoed als statische anti-wagenziekestrip zouden kunnen schrijven zonder de waarheid geweld aan te doen. Overigens is ons niet duidelijk hoe die waarheid wel zou moeten luiden, want we geloven dat het warenhuis met de magische strip een aardig stukje onzin weet te verkopen. Zo'n stukje geleidend materiaal, onder de auto over de straat voortslappend, heeft natuurlijk zijn nut als „afleider” van de statische elektriciteit, die zich bij heel droog weer in een auto kan opzamelen en een doodenkele keer als een licht, ongevaarlijk schokje merkbaar is bij het in- en uitstappen, hoewel het een groot bedrijf toch bekend moet zijn, dat de bandenfabrikanten met opzet wat geleidend „vulsel” in hun produkten verwerken om dit onschuldige kwaad te bestrijden. Zo'n strip is trouwens niet alles, want een droge straat isoleert zo geweldig, dat

er van „afleiden” van de elektriciteit niet zo bar veel terecht komt.

MET WAGENZIEKTE HEEFT dat echter allemaal bitter weinig te maken, aangezien een onzer medische geschoolde en praktisch geofende vrienden ons duidelijk heeft gemaakt dat wagenziekte evenals lucht- en zeeziekte wordt veroorzaakt door wiebelen, deinen en anderzins misselijk makende bewegingen.

Sommige onderzoekers kennen nog enige invloed toe aan de claustrofobie (populair: de angst voor het opgesloten zitten), maar dan houdt het scala van oorzaken toch écht op. Prikkeling van het evenwichtsorgaan, dat is het. En niks te maken met statische elektriciteit. Stel je voor, je zou tijdens het lopen met rubber zolen over het karpert (bij vriezend weer liefst) óók wagenziek kunnen worden. Of bij het uittrekken van een nylongewaad, dat soms aardig wat knetterende — statische — vonkjes kan produceren. Een tijgerstaart uit uw tank is óók nuttig. Tegen verkoudheid, zeggen wij.

Het aanzien van de arts

MENSEN, DIE KRUIDENARTSEN, magnetiseurs e.d. bezoeken bleken over het algemeen van de huisarts hetzelfde beeld te hebben als degenen die dat niet doen. Aldus is het resultaat van vraaggesprekken op verschillende plaatsen van ons land gehouden door dr. J. Winkler Prins. In die vraaggesprekken heeft de heer Winkler Prins, die promoveerde aan de Vrije Universiteit te Amsterdam op een proefschrift over de verhouding huisarts-patiënt, onderzocht, wat de patiënt denkt over het persoonlijk contact met de arts. Meer dan de helft van de ondervraagde personen bleek vooral aan de persoonlijke eigenschappen van de huisarts grote betekenis toe te kennen.

Merkwaardig is dat men in boerengezinnen relatief vaak de technische

kwaliteiten van de huisarts beklemtoont; aan de persoonlijke band tussen de huisarts en zijn patiënt hecht men daar minder betekenis.

De titel van het proefschrift van dr. Winkler Prins luidt „Huisarts en patiënt — een empirisch-sociologisch onderzoek naar het verband tussen maatschappelijke bindingen van patiënten en hun beeld over de huisarts”.

PORTRET VAN EEN ZIEKENHUIS

TER GELEGENHEID VAN het 75-jarig bestaan van het *Amsterdamse Wilhelmina Gasthuis* verscheen een gedenkboek (kosten f 38,—) waarin prof. dr. A. Querido geschiedenis en voorgeschiedenis van het ziekenhuis belicht. Nadat enige jaren geleden reeds van de hand van de Nijmeegse historicus prof. Rogier een vrij uitgebreide studie over de geschiedenis van het *Onze Lieve Vrouwe Gasthuis* verscheen beschikken belangstellenden dus over de mogelijkheden kennis te nemen van de ontwikkeling van de grootste ziekenhuizen in de hoofdstad.

Dezelfde uitgeverij, die het boek van prof. Querido uitgaaf, namelijk „De Tijdstroom” te Lochem liet ook een pocketboekje het licht zien „*Portret van een ziekenhuis*” (15 uur in het *Wilhelmina Gasthuis*) waarin de schrijvers, Henri Knap en Frank Diamond, een groot aantal patiënten en familieleden van patiënten in filmachtige opeenvolging de revue laten passeren. Vlot geschreven met een korte inleiding van Henri Knap over de geschiedenis van wat de *Amsterdammers* als het *W.G.* kennen.

De dag in het *W.G.* begint met het binnenbrengen van een verkeersslachtoffer, dan vangt ook de geschiedenis aan van een netvliesloslating en de ochtend is nog maar amper begonnen of uit Aken vertrekt een ambulance met een gasgangreenpatiëntje, dat in de hyperpressietank van het *W.G.* genezen kan worden. Het is alles boeiend verteld, de leek zal nog wel eens de woordenlijst achterin moeten raadplegen om te weten wat bijvoorbeeld met pre-eclampsie wordt bedoeld, die leek mag ook niet al te sensibel zijn uitgevallen want er kan een mens, zoals een van de figuren opmerkt, nogal wat overkomen..... Misschien zal het bij lezing ook niet altijd meevallen alles wat zich in die 15 uur afspeelt uit elkaar te houden maar in elk geval geeft het boek een goede indruk van de vele mogelijkheden die de wetenschap de geneeskunst ten dienste stelt. En daar kan men dankbaar voor zijn. Prijs van „*Portret van een ziekenhuis*”: f 3,—.

Duitsers verkopen zeewater in Zandvoort

IN DE KOLOMMEN van ons Maandblad hebben wij al eerder iets verteld van het heilige geloof, dat sommige op winst beluste Duitsers in zeewater stellen. (Zie het Maandblad tegen de Kwakzalverij, februari '64). Zeewater drinken zou tegen allerlei kwalen helpen. Op de Duitse Noordzee-eilanden zou daar een voordelig handelkje in worden gedreven. Het is nu ook zo ver in Zandvoort aan de Zee, waar de in Bremen gevestigde vennootschap Biomaris zeewater poogt uit te venten voor zo'n twee gulden de fles.

Nico Polak van het Vrije Volk ging er eens op af en trof een zekere Frau Else Brabandt aan in haar met reclamekreten beschilderde woonwagen. Ze bleek „Mitarbeiterin" van de Bremer zeewaterfirma te zijn.

„Die Hollanders, die Hollanders," zo riep ze jolig uit, „die denken gewoon dat wij hier de boel proberen te vergiftigen. En dat terwijl wij ons hier hebben gevestigd uit louter idealistische overwegingen. Jullie snappen het niet. Jullie hebben geen Kurort-traditie, dat is het! Iedere keer dat hier zo'n zuinige Hollander binnenkomt krijg ik hetzelfde te horen: „Maar we mankeren niets. We zijn gezond!" Dan zeg ik maar: „Wacht maar tot je vijftig bent! Dan zul je nog aan me denken!"

Frau Else Brabandt toonde ons aan de hand van indrukwekkende papieren aan dat één kilogram van haar zeewater (op twintig meter diepte gewonnen tussen Borkum en Helgoland) 9938 mg natrium bevat, 1270 mg magnesium, 18105 mg chloor, 2451 mg sulfaat, benevens ook wat sporen lood, zink, koper, ijzer aluminium, zilver en zelfs goud. Dit alles zou een probaat middel zijn tegen onze reuma, onze schildklierafwijking, ons tandbederf, onze gestoorde bloedsomloop en onze haaruitval. „Drink het!" riep mevrouw Brabandt, „uw bloed is er dankbaar voor".

ZIJ SCHONK ONS een bodempje zeewater in een plastic bakje, waarvan wij met samengeknepen mond één slokje nuttigden. Daarna wierpen wij het vol walging van ons af. „Een echter Hollander!" riep ze hooglijk geamuseerd uit, „maar we hebben het óók nog in verdunde vorm met een beetje koolzuur, dat zal u beter bevallen".

WIJ KREGEN, VERTELT Nico Polak verder een tweede monster in ons bekertje, waaraan wij maar even hoefden te ruiken om ons middenrif vol afschuwikken naar boven te doen komen. „Vindt u het soms wat zout?" vroeg Frau Brabandt, „bedenk dan dat ons zweet, onze urine, ja, zelfs on-

ze tranen óók zouthoudend zijn. Zout is de essentie van ons leven. Maar goed: voor beginners hebben wij zelfs zeewater met een sinaasappelsmaakje, waarmee wij veel succes oogsten".

Zij schonk ons een derde glaasje, welks inhoud we reeds na de eerste aanraking door onze neus naar buiten proestten. „Gelukkig," zo vervolgde mevrouw Brabandt onverstoord, „kénnen wij in Duitsland onze Hollandse pappenheimers. Als het maar schnapps is, nicht? Dán lusten jullie het wel".

FRAU BRABANDT OPENDE een geheel in goudstaniol gevat flesje ter grootte van een flesje pils dat blijkens het opschrift dertien en een halve gulden moest kosten. „DE GMBH BIOMARIS", zo lichtte ze deze gewijde handeling toe, „bestaat reeds dertig jaar. Zij beschikt aan het Duitse Noord- en Oostzeestrand over twintig rijk uitgevoerde paviljoens, waar de Duitsers de gezondheid bij liters naar binnen slokken. Dit is ons duurste produkt: een zeewater-kruidentertje met tien percent alcohol."

Aangezien wij wel aan een borreltje toe waren lieten wij ons wederom verleiden een snuifje te proeven. Wij spuwden het uit, hikten, kreunden en kregen een hoestbui.

„Geeft u onze vennootschap nog één kans." smeekte Frau Brabandt ons nu. „Gisteren is hier nog een Duitser geweest die voor honderd gulden

zeewater heeft gekocht en later nog is teruggekomen om twaalf tubes zeewatertandpasta te halen. Wij hebben export naar Amerika. Wij hebben export naar Canada. Die mensen zijn toch niet gek? Wij beschikken over laboratoria. Wij controleren het zelfs op mogelijke radio-activiteit! Denk aan uw stofwisseling en kijk nu zonder vooroordeel naar dit pure tomatensap. Tomatensap! Dat drinkt u toch anders óók met zout? U zult het lekker vinden, het is de grote clou van onze collectie."

WIJ STAKEN ER het puntje van onze tong in, waarna het glas aan onze trillende vingers ontglipte. Wij hadden het gevoel dat wij tegelijk reuma en schildklierafwijking kregen en dat onze tanden rinkelend op de grond vielen.

„Hollanders!" riep Frau Brabandt bitter uit. „Sie glauben es nicht! We staan hier tot eind augustus en volgend jaar zijn we zelfs van plan hier een paviljoen te openen! Dat belooft een mooie boel te worden."

Wij depten de tranen uit onze ogen en probeerden onze rommelende maag met onze hand tot bedaren te brengen. „U verkoopt niet alleen drankjes," zo trachtten we haar ten afscheid nog te troosten, „maar ook badzout. Dat hoeven we niet te drinken. Daar zou u hier misschien wel enig debiet in kunnen krijgen."

Maar mevr. Brabandt haalde zonder vertrouwen haar schouders op. „Hollanders," zei ze, „hebben geen badkuipen. Hollanders hebben alleen douches. Ook dat nog."

Kleurstoffen in lippenstift

IN HET BRITSE Lagerhuis heeft het labourlid mevrouw Joyce Butler een wetsontwerp ingediend, om de bereiders van voedingsmiddelen en van toiletartikelen te noodzaken op de verpakking bij het gebruik van chemicaliën de samenstelling te vermelden. In haar toelichting heeft mevrouw Butler er op gewezen, dat een toenemend aantal consumenten zich ongerust maakt over het grote aantal scheikundige stoffen dat aan het voedsel wordt toegevoegd. Er worden minstens 400 van dergelijke chemicaliën gebezigd bij de vervaardiging van voedingsmiddelen: om margarine, boter, kaas vlotter te doen smeren, om zout gemakkelijker te laten vloeien en om sommige bederfelijke eetwaren langer goed te houden.

Volgens het wetsvoorstel zou het verboden zijn levensmiddelen e.d. te verkopen waaraan chemische stoffen zijn toegevoegd zonder dat nadrukkelijk op de verpakking deze toevoeging is vermeld. Ook zou bij de verkoop van groenten en fruit moeten worden vermeld dat ze met arsenicum of andere chemische stoffen zijn besproeid.

Mevrouw Butler was verder van oordeel, dat een dergelijke „declaratieplicht" ook toegepast zou moeten worden op cosmetica. Zij wees in het bijzonder op het gebruik van kleurstoffen, die in aanzienlijke hoeveelheden worden gebruikt bij de vervaardiging van lippenstift. Waarom zou men vrouwen niet een duidelijke aanwijzing geven wat voor soort kleurstof gebruikt is in een lippenstift?

Jeneverstokers doen als medicijnmannen

OPNIEUW IS ER enige deining ontstaan over de opschriften op de etiketten van Nederlandse jenever in bepaalde Afrikaanse landen. Daarin wordt de jenever voorgesteld als geneesmiddel tegen o.a. darm- en nieraandoeningen. In het Maandblad tegen de Kwakzalverij van februari '65 hebben wij er het een en ander over vermeld onder de titel „Jenever werd in Nigeria als medicijn verkocht”. De Nederlandse arts E. Wennen, die voor de Nigeriaanse regering werkt, deed toen een boekje open over de misleidende etiketten, die van de jenever gewaagden als van „een geneeskrachtig produkt met uitzonderlijke genezende invloed bij niergruis, jicht, chronische reuma, waterzucht, windzucht, en koliekpijn van maag- en darmkanaal”.

Bols beantwoordde toen een brief aan John S. Owen van de universiteit van Ibadan (Nigeria) met de belofte, dat de etiketten zouden worden vervangen.

Dokter Wennen echter heeft nu, anderhalf jaar later, nog steeds geen nieuwe etiketten gezien. Hij heeft voor zijn recent vertrek naar Nederland een serie van deze kwakzalversetiketten op jeneverflessen meegenomen om opnieuw de zaak in de publiciteit te brengen. Hij kocht de flessen in een grote zaak waar niet te verwachten is dat na anderhalf jaar nog steeds oude voorraden aanwezig zijn. Dokter Wennen bracht bovendien verhalen mee over vrij onbemiddelde Nigerianen die onvoorwaardelijk geloven in de echtheid van de medische werking en hun kinderen oordruppels toedienen of zich de rug insmeren met onze vaderlandse borrel.

Een PSP-kamerlid heeft over deze zaken al vragen gesteld in de Kamer. Emiel Wennen is niet van plan deze zaken voor zich te houden. Hij is van plan met alle mogelijke middelen deze bedriegelijke verkooptechnieken uit te roeien. De kostbare ontwikkelingshulp stelt hij zich anders voor.

CONTRIBUTIE 1966

Beleefd doch dringend verzoek aan leden en abonnees de verschuldigde contributie over 1966 op onze postgirorekening 32237 of gemeentegiro Amsterdam K 1672 te willen storten.

U voorkomt hiermede voor U dispositiekosten en voor ons veel extra werk.

Bij voorbaat dank.

DE PENNINGMEESTER.

De firma Bols, lezen we in De Nieuwe Dag, zegt bij monde van de heer Van Riemsdijk, president van de raad van bestuur, dat in het voorjaar van 1965 de nieuwe etiketten waarin niet meer gerefereerd werd aan de geneeskundige kwaliteiten van het produkt, in gebruik zijn genomen. „De etiketten die dokter Wennen heeft meegenomen moeten dus toch nog van oude voorraden van bijvoorbeeld gros-

siers afkomstig zijn. Wij hebben gedaan wat wij beloofd hebben. Hoe het met de andere firma's in gedistilleerd is, weet ik niet, verklaarde hij.

Behalve van Bols heeft de heer Wennen ook etiketten meegebracht van flessen van Ruttens distilleerderij en van de firma Van Hoytema en Co. met overeenstemmende voorstellingen als zou de jenever geneesmiddel zijn.

'OVERROMPELD EN VERKRACHT'

„DE PATIËNT WORDT helemaal niet genezen, maar als het ware overrompeld en verkracht”. Dit oordeel van consciëntieuze medici en psychologen over de z.g. genezingen door gebedsgenezers stelt Ben Bos in een artikel in De Nieuwe Linie tegenover het Halleluja van de gebedsgenezer. Ben Bos heeft een bezoek gebracht aan gebedsgenezer Ben Hoekendijk en zijn beweging „Stromen van kracht”.

Met haar meer magische dan gelovige heilsbenadering heeft Stromen van Kracht een vrij groot succes. „Geleerde mensen maken voor dit succes graag een verbinding met onze tijd, waarin weinig ruimte is voor het irrationele. Door dit gebrek heeft de mens een verhevigde behoefte aan emoties. Op die behoefte speelt Hoekendijk”, aldus Ben Bos, „in”.

„Wij zoeken geen leer”, aldus Hoekendijk, „wij zoeken opwekking”. Voor de buitenstaander voltrekt die opwekking zich op onhygiënische wijze door de directe betrokkenheid op suc-

ces. Men moet zich onmiddellijk bekeren. Men moet nu kiezen tussen Jezus of satan. Het gezonde adagium „Zij, die geloven, haasten niet”, is voor Hoekendijk aan dovemansoren gericht. Voor de verlossing op korte termijn draait het canvas-kerk-circus (bedoeld is de grote tent, die Hoekendijk voor zijn samenkomsten gebruikt) op volle toeren.

Citeren we uit het slot van het artikel in de Nieuwe Linie nog het volgende: „Na de dienst maakt Hoekendijk er geen geheim van dat hij geld nodig heeft en dat men boeken en grammofonplaten kan kopen bij een stalletje voor het eigen zieleheil. Verkoop is winst. Ook wanneer Jezus redt en geneest. Ook wanneer het volkomen oncontroleerbaar blijft of God werkelijk de eventuele genezingen op voorspraak van Hoekendijk voltrekt. „Stromen van Kracht is met deze onzekerheid een bedenkelijke ontsnapingsmogelijkheid aan een gerationaliseerde wereld”.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buiten, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Slechts halve bezinning

DE „COMMISSIE VOOR onderzoek naar paranormale begaafdheid” — een gezelschap, dat beoordeelt wie also in aanmerking mag komen het, door de N.W.P. uit te reiken, „diploma” te verwerven — is na 14 lange jaren van dwaling tot — gedeeltelijke — bezinning gekomen.

★

Na het mensdom tot nu toe steeds te hebben voorgehouden, dat z.g.n. „genezingen” — door „gediplomeerde” onbevoegden verricht — te danken zouden zijn aan „paranormale begaafdheid” van deze lieden, kwam de commissie eindelijk zelf ook tot de ontdekking, dat een oorzakelijk verband tussen de „paranormale begaafdheid” en door niet-medici verrichte „genezingen” niet bewezen mag worden geacht.

★

Het strekt de leden dezer commissie tot eer dit daarna openlijk te hebben toegegeven, daarmede erkennende, dat de grondslag, waarop tot dusverre hun beslissingen inzake „diplomering” waren gebaseerd, denkbeeldig is geweest.

★

Moge deze erkenning de eerste stap betekenen op een volledige bezinning van hun ongelijk, dat hierdoor in feite nog slechts halverwege is gevorderd. Immers, inplaats van haar werkzaamheden te beëindigen nu haar duidelijk was geworden, dat er elke grond aan ontbrak, besloot de commissie alsnog de enquêtering en registrering van „therapeutische resultaten”, door N.W.P.-„genezers” behaald VOORLOPIG voort te zetten. Uit dit besluit moge volgen, dat de leden nog steeds niet beseffen hoezeer hun — papieren — „controle” van gegevens, alleen maar door direct-belanghebbenden verstrekt, niet slechts van nul en gener waarde kan zijn, maar bovendien in vele gevallen om frauduleus invul-

len smeekt. Dit gebrek aan reëel inzicht kan op z'n best worden verklaard door een ziende-blind idealisme.

★

Voorlopig — hoe lang nog? — zal de commissie wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis (dus kwakzalverij) blijven bedrijven en door haar werk blijven aanzetten tot Wetsovertredingen.

★

Zo goed als de „N(ederlandse) W(erkgroep) van P(raktizerende) genezers” overtreedt de commissie zelve tevens — onder haar nieuwe titel van „Commissie voor onderzoek naar de bekwaamheid van praktizerende genezers” — artikel 3 van de Wet op de uitoefening der geneeskunst, luidende: Alleen de geneeskundige mag binnen de grenzen zijner bevoegdheid in het openbaar aankondigen, dat hij de geneeskunst uitoefent of een titel voeren, die hem aan het publiek als geneeskundige aanwijst.

★

De vraag blijft over wanneer de Overheid er — in het welbegrepen belang van de volksgezondheid — toe zal komen op doeltreffende wijze dit soort wetsovertredingen een halt toe te roepen.

A. P. N. DE GROOT

Ambassadeur houdt etiketten in 't oog

DE NEDERLANDSE AMBASSADEUR in Lagos (Nigeria) zal nu en in de naaste toekomst nauwlettend in het oog houden hoe de etikettering zal zijn van de in Nigeria verkochte Nederlandse jenever. De Nederlandse arts E. Wennen had er over geklaagd — zie het augustusnummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij — dat er in Nigeria nog altijd jenever werd verkocht met etiketten als zou het een geneeskrachtig produkt zijn: „Met uitzonderlijke genezende invloed bij niergruis, jicht, chronische reuma, waterzucht” etc.

Het Tweede Kamerlid Slotemaker de Bruïne (psp) had hierover vragen gesteld. Minister Bot antwoordde hierop:

De regering verwerpt de verkoop in Nigeria van uit Nederland afkomstige jenever met aanbevelingen op de etiketten als zou het hierbij gaan om medicijn en met z.g. medische aanbevelingen. Zowel in 1964 als dit jaar zijn deze praktijken geconstateerd.

Nu echter de desbetreffende firma's hebben verzekerd dat hunnerzijds het mogelijke wordt gedaan om de gewraakte etiketten niet langer te doen gebruiken door de Nigeriaanse verkoopfirma's, behoeven volgens de minister geen stappen te worden overwogen. De Nederlandse ambassadeur in Lagos is gevraagd de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend in het oog te houden.

CONTRIBUTIE 1966

Beleefd doch dringend verzoek aan leden en abonnees de verschuldigde contributie over 1966 op onze postgirorekening 32237 of gemeentegiro Amsterdam K 1672 te willen storten.

U voorkomt hiermede voor U dispositiekosten en voor ons veel extra werk.

Bij voorbaat dank.

DE PENNINGMEESTER.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

TENHAEFF contra GOSKER

IN EEN AANTAL bladen, zoals de *Haagsche Courant*, *Leidsch Dagblad* en de *Arnhemse Courant* verscheen een groot artikel geschreven door Sig. W. Wolf over het optreden van de Arnhemse inspecteur van politie, de heer Gosker. Daaruit o.a. het volgende: Inspecteur Gosker haalt vijf plakboeken te voorschijn waarin hij nauwkeurig alle gevallen van vermissing waarbij paragnosten te hulp zijn geroepen, heeft verzameld. „In vijftien procent van de consulten is gebleken, dat de „ziener” of de grootste onzin uitkraamde of in andere woorden reeds bekende feiten naar voren haalde. Je leest vaak in de kranten dat mijnheer Zus of zo is geraadpleegd. Maar nooit staat er bij dat hij succes heeft gehad”.

Een andere uitwas van de paragnosten, aldus de heer Gosker, is het feit, dat vele zieners zich begeven op de rand van de geneeskunst. „Het is allemaal suggestie of bedrog. Ik ken een paragnost die een villa heeft gekregen met het voorspellen van het geslacht van een baby. De truc is zo doortrapt, dat iedere derderangsgoochelaar er zich diep voor zou schamen. Hij plaatst namelijk achter de naam in zijn agenda altijd het tegenovergestelde van wat hij bij het consult heeft gezegd. Heeft hij goed gegokt, dan is het o.k., is hij fout geweest en komt men later klagen dan toont hij zijn agenda om zijn gelijk te bewijzen: hij heeft het alleen maar niet gezegd, omdat het onverantwoord was, zegt hij, mevrouw in haar toestand iets mede te delen, dat zij niet graag wilde. Hij is namelijk bij het gesprek de hartewens van de dame in kwestie te weten gekomen en heeft voorspeld, dat die wens in vervulling zou gaan... Voor vijftig gulden...

DE HAAGSE COURANT heeft gevraagd, wat prof. Tenhaeff nu wel dacht van de heer Gosker. De hoogleraar vindt de bestrijding van het charlatanisme door de heer Gosker „niet deskundig maar uitermate diletantistisch”. Volgens prof. Tenhaeff heeft hij — namelijk Tenhaeff — reeds tientallen jaren geleden de bedriegelijke praktijken van zekere, zich (ten onrechte) paragnosten noemende personen aan de kaak gesteld. „Gosker schenkt slechts aandacht aan allerlei ongere figuren en doet het daarbij voorkomen als zouden de woorden paragnost en zwendelaar synoniem zijn”.

Tegenover wat Gosker toevalstrefers noemt — van geslaagde consulten — stelt de heer Tenhaeff het feit, dat de moderne statistiek ons mogelijkheden biedt nauwkeurig toevalskansen te berekenen en dat deze berekeningen bij het hedendaags parapsychologisch onderzoek een zeer belangrijke rol spelen”.

ZOALS DAT WEL meer gaat — en we zullen de vele onvriendelijke woorden die prof. Tenhaeff over het optreden van de heer Gosker („opzettelijke misleiding”, „diletantistisch”, etc.) nu maar laten voor wat ze zijn — raken de betogen elkaar nauwelijks. Bij

Gosker is de politiemans aan het woord, die een voortreffelijke vorm heeft gevonden om het publiek te waarschuwen voor de vele vormen van bedrog door zich noemende paragnosten.

Maar daardoor bezwaddert gij de bonafide paragnosten, roept de Utrechtse hoogleraar uit, die dan ook bezwaar maakt tegen de titel van de

voordracht van de heer Gosker „Parapsychologie in de praktijk”. Ja, maar zo doet die parapsychologie zich in de praktijk voor: allerlei slimme mannetjes, die met hun voorgegeven „gaven” het publiek bezwendelen. Dat is helaas de praktijk. Het is de sociale bewogenheid van de heer Gosker, die hem er toe leidt dit alles aan de kaak te stellen. En ook prof. Tenhaeff vertelt niet hoe het publiek dan maar het onderscheid moet zien te maken tussen die „enkele goeie” en de bedriegers. De „enkele goeie”, mochten ze er zijn, gunnen we graag hun connecties met universitaire parapsychologische centra — wij hopen van harte, dat inspecteur Gosker er mee door gaat de staf te breken over allerhande nare praktijken, die ook prof. Tenhaeff zo verafschuwt. Getuige zijn woorden: „Een deskundige bestrijding van het charlatanisme op het gebied der z.g. helderziendheid juich ik ten zeerste toe”.

Actie voor middel vasolastine

HET AFWIJZEN VAN het kwakzalversmiddel vasolastine door het college ter beoordeling van verpakte geneesmiddelen heeft een actie tengevolge gehad van de Deventer huisarts M. Brouwer. In een open brief aan vrienden en patiënten heeft de heer Brouwer zich verzet tegen deze beslissing. De actie tot behoud van het geneesmiddel is begonnen door een van zijn patiënten, die zegt dat hij al jarenlang baat vindt bij gebruik van vasolastine, dat doorgaat voor een middel tegen hart- en vaatziekten.

Zoals bekend wordt er, op grond van de wet op de verpakte geneesmiddelen (1963) een register aangelegd van de in Nederland verkrijgbare geneesmiddelen. Door het hiertoe belaste „college ter beoordeling” zijn al vele twijfelachtige middelen geweerd. Het college is ten aanzien van vasolastine van oordeel, dat het niet voldoet aan de eis, dat het heilzaam moet zijn voor de kwaal, waarvoor het bestemd is.

In de open brief schrijft de heer Brouwer, dat hij al achttien jaar lang vasolastine voorschrijft. Op uitnodiging van de vervaardiger van het geneesmiddel, de heer Van Leeuwen van Enzypharm, heeft hij „vele erkende klinici in geheel Europa bezocht.” Daardoor is hij „op de hoogte van hun enthousiasme over de volkomen nieuwe perspectieven op therapeutisch gebied”, die zich hebben geopend dank zij de activiteiten van de heer Van Leeuwen. Het onderzoek acht hij „ondeskundig”, omdat de leden van het college onvoldoende op de hoogte zijn met de enzymtherapie.

De heer Brouwer vervolgt: „Ik ben in staat degenen, die ten slotte toch tot een verbod van vasolastine overgaan, aan te klagen wegens het opzettelijk toebrengen van zwaar lichamelijk letsel dan wel moord met voorbedachte raede.” Hij denkt daarbij aan de mensen, die „ledematen zouden moeten missen, omdat zonder deze medicijnen de bloeddorstroming in hun ledematen onmogelijk wordt” en aan „al degenen, die hartaanvallen hebben gehad en die eerst invalide zijn geworden, maar nu door vasolastine hun werk kunnen doen.” Inderdaad schijnen vele patiënten ervan overtuigd te zijn, dat zij baat vinden bij het gebruik van vasolastine.

DE MEDISCHE MEDEWERKER van het *Algemeen Handelsblad* tekende bij het bericht over deze actie het volgende aan: In officiële medische kringen staat vasolastine algemeen als een kwakzalversmiddel te boek. Men vermoedt dat de heilzame werking toegeschreven moet worden aan autosuggestie. De grote medische pers wijst het middel unaniem af. Wel zijn in de vakpers artikelen van medici verschenen, die het opnamen voor vasolastine, maar dit betrof steeds tijdschriften van het tweede plan.

Het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* heeft al vele jaren geleden in een artikelenreeks het middel vasolastine als ondeugdelijk aan de kaak gesteld. De redactie heeft sinds die tijd het contact met de heer Van Leeuwen van Enzypharm verbroken, omdat zij de firma niet van voldoende farmaceutische standing acht.

Aan slankheidskoorts worden miljoenen verdiend

JAARLIJKS WORDT IN de Verenigde Staten voor rond 500 miljoen dollar uitgegeven aan twijfelachtige slankheidsmiddelen en dergelijke kwakzalversartikelen. Er worden voortreffelijke zaken gedaan met postordermiddelen om slank te worden. Wie wil kan zijn extra gewicht wegspoelen met speciale badzouten, wegdrinken met een bijzondere slankheidscocktail of wegroken met een apart soort sigaret! Al dergelijke middelen worden ondersteund door de afbeeldingen van aantrekkelijke fotomodellen bij televisie-uitzendingen (leve de commercie in de televisie!) of in reclames in kranten en tijdschriften.

Ook boekenschrijvers weten te verdienen aan de slankheidsrazernij. Dr. Herman Tallers „Caloriën komen er niet op aan”, dat door vaklieden als complete nonsens wordt betiteld geldt in de Verenigde Staten al enige tijd als het beste dieëtboek „aller tijden”. De heer Taller heeft er tot nu toe in elk geval 600.000 dollar aan verdiend, aldus lezen we in een artikel in het Duitse weekblad „Der Stern”, dat zijn wijsheid weer putte uit een Amerikaans boek „The Overweight Society” door Peter Wyden, uitgever van Ladies Home Journal. Wyden heeft in dit boek ruim dertig Amerikaanse dieëtmethoden geanalyseerd.

TEGEN HET EINDE van de jaren vijftig wierp heel Amerika zich op „Metrecal”, dat in een slag een einde zou maken aan het overgewicht. Metrecal is een zeer zoetsmakend poeder dat met water kan worden aangeemaakt tot een voedingsmiddel met een zeer laag gehalte aan calorieën. Vier maaltijden per dag van Metrecal betekenden niet meer dan 900 calorieën. Maar na enige tijd werden de gebruikers „Metrecal”-moede. Niet veel beter verging het dr. O.A. Battista met zijn wondermiddel Avicel, een geleiproduct dat uit cellulose en water bestaat. De moeilijkheid was om aan Avicel een smaak te geven zoals echte voedingsmiddelen.

In 1948 stichtte een Amerikaanse, mevrouw Esther Mann, een club van dames, die diët wilden houden om slank te worden. Zwarte koffie is de lievelingsdrank van deze club, de dames animeren elkaar om het diët vol te houden, en op het ogenblik telt deze club, die de naam draagt van de „TOPS” (Take Off Pounds Sensibly — oftewel vermager verstandig) 60.000 leden. Mevrouw Ethel Mann is er de presidente van. De belangrijkste ogenblikken voor het TOPS-

lid zijn de momenten waarop zij op de weegschaal staan. Wie niet voldoende is afgenomen wordt berispt, wie er in slaagt het snelst zijn gewicht te doen dalen wordt TOPS-koningin. En omdat er ook al mannen lid van zijn kan de republikeinse Amerikaan, als hij maar voldoende in gewicht is afgenomen, „TOPS-koning” worden.

ACHT MILJOEN AMERIKAANSE dames doen elke dag een halfuurtje aan slankheidsgymnastiek. „Voorganger” is de televisie-man Jack Lalaxne, die zich de „Billy Graham van de spieren” noemt en wiens jaarinkomen rondom de vier miljoen dollar ligt.

Maar een predikant heeft een boek geschreven „Bid je slank”. Daarin raadt ds. Charlie W. Shedd de lezer aan „God te vragen waarom ik zoveel eet, God te bidden elke hap eten te controleren die ik eet en God aan te sporen mij vreugde aan de gymnastiek deelachtig te doen worden”.

Voor rijkaards is er in Californië een luxueus ingericht vermageringsinstituut „The Golden Door”. De dames worden daar gewikkeld in warme doeken doordrenkt met allerlei stoffen als rosmarijn, eucalyptus en andere kruiden. De stichter van de „Golden Door” noemt zich professor en hij heeft een indrukwekkende naam: Edmond Bordeaux Szekely. Hy houdt ook filosofische bespiegelingen voor zijn klanten, want „filosofie kalmeert de zenuwen van de maag”. Zijn beschouwingen gaan vooral over Boedha en de Stoïcijnen. Elke nieuweling

krijgt een met goud bedrukte map „Duizend bespiegelingen”. Daarin komen ook aanwijzingen voor ten behoeve van het „Rituële Bad in de Ganges” en de „Balinese waterdans”, zaken, die men in het zwembad van de „Golden Door” opvoert.

Gebedsgenezer koopt bioscoop

ER ZIT IN de gebedsgenezerij een goede boterham. Noch Ben Hoekendijk, noch Johan Maasbach verliezen de zakelijke kant van de gebedsgenezing uit het oog. Hoekendijk doet bijvoorbeeld goede zaken in de verkoop van grammofoonplaten met bekeringsen — en „genezingen”... De gebedsgenezer Johan of John Maasbach oftewel de „Stichting Volle Evangelie Zending” heeft nu een Haagse bioscoop, het Capitol Theater gekocht. Voor 800.000 gulden. Overigens moet Maasbach er geld voor lenen en hij heeft „Christusvrienden” opgeroepen om hem aan een vijfjarige lening te helpen.

Volgens Rolf Boost (Algemeen Dagblad) wordt er verwacht, dat de Christusvrienden voor Maasbach zeven ton op tafel zullen leggen. Er gaat, vertelt hij, nogal wat geld door bij de Stichting Volle Evangelie Zending. Elke zondagochtend houdt Maasbach een praatje van een half uur voor Radio Luxemburg. Die 26 zenduren per jaar kosten hem de lieve som van 75.000 gulden.

De heer Boost had een gesprek met de „chef de bureau” van de stichting van Maasbach, de veertigjarige G. D. Grootveld, die zegt dat hij door het geloof dat Maasbach uitdraagt rustig is geworden en dat daardoor zijn maagkwaal is verdwenen. De heer Grootveld zei nog over het optreden van Maasbach: „Wij brengen het genezen sterk naar voren; het is een punt, dat door de kerken wordt verwaarloosd”.

Het evangelieblaadje van Maasbach „Nieuw Leven”, heeft een oplage van 25.000 exemplaren. Johan Maasbach heeft rondom zich een staf van twintig personen verzameld voor zijn bedrijf: prediking en handoplegging. Van de Haagse bioscoop gaat Maasbach een „centrum voor gebedsgenezing” maken. „Er zullen er nog meer komen”, heeft de heer Maasbach aan journalisten voorspeld, die nogal wat aandacht hebben besteed aan zijn spectaculaire aankoop.

Consult zonder apartheid

Zuidafrikaanse toverdokters — vooral vrouwelijke — beginnen een steeds groter wordende populariteit onder welgestelde blanke huisvrouwen te krijgen. De vrouwelijke „asangoma's” — die vroeger hun arbeidsterrein onder de gekleurde bevolking vonden — sluipen 's nachts de blanke wijken van Johannesburg in en geven daar hun rijke cliënteel raad over liefdesaffaires en zakelijke transacties. Voor elk „consult” rekenen zij één tot 10 pond sterling. Een succesvolle „asangoma” heeft verklaard honderden blanke cliënten te hebben, terwijl haar klantenkring zich dagelijks uitbreidt.

En Anna Wold prevelde iets...

Grove geldmakerij

„BLIKVANGER" VAN HET Nieuwsblad van het Noorden is onlangs eens in het Drentse Ide gaan kijken. Hij vertelde er zijn lezers dit van:

De breukenbomen van Ide helen tegenwoordig geen breuken meer, maar ze vormen — vooral 's zomers — nog wél een bezienswaardigheid. Het gemeentebestuur van Vries, tot welke gemeente Ide behoort, heeft daar overigens een steentje toe bijgedragen, want de „heilige bomen" — zoals een vroegere burgemeester van Vries ze eens heeft genoemd — zijn officieel beschermd en mogen niet gekapt worden. Bovendien heeft het gemeentebestuur de (zand)weg langs het huis waarvoor de beide lindebomen staan de naam Breukenweg gegeven waardoor de herinnering aan deze niet alledaagse vorm van bijgeloof levendig blijft.

Maar ook zonder die Breukenweg blijken vakantiegangers, groepen schoolkinderen en mensen die beweren vroeger baat gevonden te hebben in Ide de breukenbomen te kunnen vinden. „Ze komen hier 's zomers van heinde en verre. Er zijn vooral veel buitenlanders bij", vertelde mij de heer F. Drijfholt, die in „Huize De Breukeboom" woont. Hij liet echter duidelijk merken dat die hele geschiedenis van de breukenbomen hem maar matig interesseert. „Als u er iets over wilt weten gaat u dan maar even bij mijn moeder kijken. Die woont in dat kleine huisje ginds. Zij kan u er heel wat over vertellen."

Drie spijkertjes

„DAT KAN IK inderdaad", zegt even later mevrouw Grietje Drijfholt-Bartels nadat ik bij haar in de kleine keukenkamer ben neergestreken en ze mij een kop koffie heeft ingeschonken. „Vroeger woonde daar een zekere Anna Wold. Zij was gebrekkig. Ik

kwam geregeld bij haar en heb er ook wel bijgestaan wanneer de mensen naar haar toekwamen om van een breuk afgeholpen te worden. Zij gaf hen dan drie spijkertjes met een kruisje er op en een hamer. De mensen moesten die zelf in de boom slaan en ondertussen stond zij bij de vensterbank iets te prevelen. Ik weet nog steeds niet wat ze dan zei. Ik heb het haar wel eens gevraagd, maar ze zei: Och, niks eigenlijk, maar ik hoop dat God zijn zegen geeft en dat de mensen beter mogen worden."

Mevrouw Drijfholt heeft er geen idee van, hoe lang de breukenbomen al in Ide staan. Het schijnt, dat in de vorige eeuw een zekere Willem Jans Nijenhuis van de lindebomen breukenbomen heeft gemaakt en mevrouw Drijfholt vertelt dat een professor uit Groningen haar eens heeft gezegd, dat dit bijgeloof uit Italië naar ons land is overgewaaid. „Van oorsprong is het rooms", zegt ze met grote stelligheid.

Nog vele gaatjes

ANNA WOLD KREEG in eerste instantie niets voor haar werk. „Zelfs nog geen dankje," zegt mevrouw Drijfholt. Wanneer de mensen echter genezen waren, kwamen zij terug met geld of een cadeau. „En er zijn heel wat mensen naderhand bij haar geweest", zegt de al bejaarde ex-bewoonster van Huize „De Breukeboom". Vroeger hebben er vier van deze bomen gestaan. Twee zijn echter verdwenen. In de hele omtrek komen ze verder niet voor. Nu komt er niemand meer om kopspijkertjes in de bomen te slaan, maar een heleboel mensen weten ze nog best te vinden. „Meestal komen ze hier om foto's te maken", zegt de heer Drijfholt, die in het huis achter de breukenbomen een loonbedrijf heeft gevestigd.

Wie de breukenbomen van dichtbij bekijkt, ontdekt nog tientallen spijker-gaatjes. Meestal zitten er drie van die gaatjes bij elkaar. Maar er zijn ook mensen geweest, die ze in de vorm van een kruis in de bomen geslagen hebben.

MEN KAN DE Consumentengids niet dankbaar genoeg zijn voor de wijze, waarop het blad allerlei bedenkelijke kwakzalversaansbiedingen in advertenties aan de kaak stelt. In een recent nummer heeft men een opsomming gegeven van een aantal aanbiedingen, die alle afkomstig blijken te zijn van een „instituut" te Antwerpen of een bepaald postbusnummer in Nederland. De ondernemers achter dit adres bestrijken een „dankbaar terrein voor grove geldmakerij", zegt het blad.

Wat wordt er nu voor goedgelovige lieden zo al aangeboden? Een „vermageringsmethode" — hōé, dat kan men lezen in een boek, dat bijna 20 gulden kost en dat het advies geeft om ... minder te eten. Dan is er de „Vissersbalsem", die wij in het Maandblad tegen de Kwakzalverij ook al eens signaleerden en die in de handel wordt gebracht als middel tegen „spataderen, zwellingen, spierpijn" etc. door de Laboratoria Unilab te Antwerpen. (zie Maandblad van februari, blad. 4) Deze vissersbalsem is inmiddels gedetermineerd als een middeltje, dat geen enkele werkzame stof bevat.

Verder brengt men een dure pil tegen het roken in de handel (70 gulden per kuur), een pil tegen de alcohol, die uit zeldzame planten en oliën zou zijn samengesteld en elke behoefte aan alcohol zonder meer zou doen verdwijnen. Op een ander terrein ligt de „tandenlak". Voor twintig gulden krijgt men een middeltje, waarmee men zijn tanden op de manier van nagels kan lakken, „stralend-wit". Men kan dan, nadat men het roken en alcohol drinken heeft afgeleerd en zijn tanden stralend-wit heeft gelakt aan het hypnotiseren gaan. De cursus daarin is zo ongeveer te geef: 25 lessen van 35 gulden „om anderen te beïnvloeden en veel geld te verdienen!"

Ga er niet op in, waarschuwt de Consumentengids — hopen wij ten overvloed!

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buitter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50. voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Drukkerij SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

WAAROM lopen ze naar de kwakzalver?

DE BESTRIJDING VAN de kwakzalverij is in de eerste plaats een zaak van sociale bewogenheid. Zij wordt, ten onrechte, wel eens te veel gezien als een zaak, die er uitsluitend op gericht is gevaarlijke beunhazerij op het terrein van de gezondheid tegen te gaan. Maar er is een positievere benadering mogelijk. Een sociale benadering.

De ideaaltoestand zou zijn, dat de officiële geneeskunst in staat zou zijn niet alleen alle medische noden op te vangen, voorzover dat althans in het menselijk vermogen ligt, maar ook voor de daaraan soms duidelijk, soms minder duidelijk gekoppelde geestelijke noden een oplossing zou hebben te bieden. Want men moet helaas constateren, dat er niet alleen een aanbod van kwakzalverij bestaat — er is soms ook, door onwetendheid, door wanhoop, door bepaalde geestelijke noden een vraag. Die vraag te voorkomen behoort tot de belangrijkste en moeilijkste opgaven van de bestrijding van de kwakzalverij. Belangrijk omdat zij, naar wij menen een niet onbelangrijk deel betreft van degenen, die zich tot kwakzalvers — „strijkers” zowel als gebedsgenezers — wenden; moeilijk omdat het niet om de uitvoering van een wettelijke verbodsbepaling gaat maar om het vinden van passende middelen, die in die noden voorzien.

Een enkel voorbeeld ter verduidelijking. Wat de gebedsgenezer op zijn massale bijeenkomsten met, wat de onbevooroordeelde leek ziet als veel luidruchtig poeha, bewerkstelligt is een psychische toestand, waarin de patient een ogenblik los komt van zijn zorgen van alledag. Hij is opgenomen in een sfeer, waarin de hoop hem levensgroot wordt voorgespiegeld, waarin hij verkeert met zijns gelijken, waarin hij minder zijn eenzaamheid, zijn teleurstellingen voelt, ja er aan ontheven wordt. Genezen is hij zeker niet, hij denkt slechts genezen te zijn en hij is er vaak na enige tijd weer even slecht aan toe als altijd, nu vaak met de kwellende hem door de gebedsgenezer wel eens gesuggereerde gedachte: mijn geloof is niet groot genoeg.

WE ZIJN ER niet met de gebedsgenezerij te veroordelen. Er moet méér gebeuren. Op de een of andere wijze zal men degenen, die nu de tenten of „bioscopen” van de gebedsgenezers bevolken sociaal-medisch moeten opvangen. Dat zal een moeilijke taak zijn, maar zij moet te volbrengen zijn en zij zal de vereenzaamden, de stakkerds, de invaliden, allen die recht hebben op ons mededogen, iets van meer duurzame aard moeten schenken dan waar toe de gebedsgenezer in staat is.

Wat weten wij eigenlijk van de motieven, die de mensen er toe brengen naar magnetiseurs en gebedsgenezers te lopen? Heel, heel weinig. Bij ons

**ONDERZOEK NODIG
NAAR MOTIEVEN**

weten is er nooit een onderzoek gedaan naar deze motieven. Toch zou het bijzonder nuttig zijn om een dergelijk onderzoek te stimuleren — bij voorkeur op universitair niveau. Zodat wij weten, tegen welke opvattingen, tegen welke geestesgesteldheid wij moeten strijden, maar ook welke maatregelen kunnen worden getroffen ter preventie.

Mensen, die magnetiseurs, kruiden-„artsen” e.d. bezoeken hebben, zo heeft het onderzoek van dr. J. Winkler Prins (zie het augustusnummer van ons maandblad) uitgewezen, van de huisarts hetzelfde beeld als degenen, die hun heil niet bij de kwakzalverij zoeken. Waarom dan toch de weg naar de kwakzalver? Zoekt men in hem een soort vaderfiguur, zoekt men heimelijk naar wat magie in onze overzakelijke maatschappij, iets van het wonder? Een grondig onderzoek naar de motieven

van degenen, die naar kwakzalvers gaan, zou ons een duidelijk inzicht in deze aangelegenheid schenken. En we zouden beter weten wát er aan te doen.

IN DE JAREN zeventig van de vorige eeuw viel het de gebroeders Bruinsma op hoeveel advertenties er verschenen waarin z.g. „geheimmidelen” werden aanbevolen. Het was een grove, ja weezinwekkende speculatie op de angst van degenen, die aan een geslachtsziekte leden of meenden te lijden. En eerder dan naar de medicus te gaan kocht men dure en waardeloze „medicijnen” om zichzelf te genezen. Er werd in de advertenties ook gespeculeerd op het feit, dat wie een dergelijke ziekte heeft opgelopen, meent zich ook voor zijn arts diep te moeten schamen. Ten onrechte stellig. Maar nog heden ten dage zien wij in Engeland hoe men bij zwangerschapsonderzoek door laboratoria zonder tussenkomst van de arts speculeert op de aanwezigheid van schaamtegevoelens van de ongehuwde vrouw tegenover de arts. (Men leze ons artikel op bladzijde 2 van dit Maandblad).

Men weet het: de verontrusting van de gebroeders Bruinsma — de een was leraar in de scheikunde, de ander was arts — leidde in 1881 tot de oprichting van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. De advertenties met „geheimmidelen” zijn, gelukkig, verdwenen. De bestrijding van de geslachtsziekten is in de grote steden aanmerkelijk vergemakkelijkt door de instelling van speciale poliklinieken tegen geslachtsziekten — een maatregel van typisch sociaal-medische aard. Een afschuwelijke vorm van kwakzalverij is zo verdwenen — of althans tennaastebij. Op overeenkomstige wijze moet het mogelijk zijn ook aan andere vormen van kwakzalverij door passende maatregelen van medisch-sociale aard eindelijk een halt toe te roepen.

EEN ENKEL VOORBEELD nog dat ons voor ogen is gekomen bij lezing van een artikel van dr. J. Holthausen,

VERVOLG OP BLZ. 4

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Zwangerschapstest in Engeland buiten artsen om

IS HET **JUIST** dat er in dagbladen en weekbladen, zoals de damesweekbladen, advertenties verschijnen voor geneesmiddelen? De Vereniging tegen de Kwakzalverij is de mening toegedaan, dat dergelijke advertenties niet behoren te worden gepubliceerd. Een geneesmiddel neemt men op voorschrift van de dokter en het is gevaarlijk om het gebruik van geneesmiddelen door reclame te stimuleren. Er zijn echter ook bedenkelijke advertenties voor cosmetische artikelen, waarbij soms ook al een geneeskrachtige werking wordt aangeprezen. Bepaalde preparaten met hormonen zijn allermint van gevaar voor de gebruikster ontbloot.

Er is in Nederland een Keuringsraad voor advertenties voor geneesmiddelen, die er voor waakt, dat een zekere soberheid bij de aanprijzing in acht wordt genomen en niet méér wordt beloofd dan waartoe het geneesmiddel in staat is. Opgemerkt moet nog worden dat deze controle vrijwillig is en dat er wel eens een advertentie doorslipt, die beter niet had kunnen worden geplaatst. Sommige kranten handhaven strengere normen dan andere. Zo is er een aantal dagbladen dat bijvoorbeeld ook advertenties van waarzeggers e.d. principieel weigert.

Een merkwaardig conflict doet zich in Engeland voor. Daar is namelijk een aantal laboratoria gespecialiseerd in zwangerschapstests. Via advertenties richten deze laboratoria zich rechtstreeks tot het publiek. Er moet bij worden gezegd, dat vrijwel geen enkel blad deze advertenties opneemt, maar het linkse weekblad „New Statesman” neemt de advertenties doelbewust wél op*). Het publiek kan zich namelijk rechtstreeks tot de laboratoria wenden voor een dergelijke test, waarbij een monster urine moet worden opgestuurd. Rechtstreeks — dat wil zeggen zonder tussenkomst van een medicus. Er blijkt veel gebruik van gemaakt te worden, niet in de laatste plaats door ongehuwde vrouwen.

*) De Britse keuringsraad voor advertenties, de Advertising Standards Authority, die aanvankelijk een afwijzend standpunt had ingenomen, kan zich thans verenigen met het feit, dat de laboratoria adverteren in de algemene pers. Wel is een bepaalde sobere vorm van adverteren voorgeschreven met alleen naam en adres van het laboratorium, de prijs (in veel gevallen twee pond per onderzoek) en het verzoek de leeftijd te willen vermelden van degeen, voor wie de test wordt gedaan. Ook moeten de laboratoria die adverteren onder deskundige leiding staan. De Advertising Standards Authority heeft haar aanvankelijk afwijzende houding herzien op aandrang van het weekblad „New Statesman” en de Consumer Council.

PERSONAL

PREGNANCY TESTS

Send 1 oz. sample early morning urine with £2 fee. Please state age.
Same-day service.

FAMPLAN LABORATORIES
(DEPT. S),

Ashurstwood, East Grinstead, Sussex.

MARGERY DEAN, Wivenhoe, Colchester.
Wide range genuine antiques at uninflated
Catalogue sent. Member Antique
Association.

is 360 million people who cannot
write. 2,000 people per hospital bed.
on people who never get enough to
in a good year. But statistics
families do. Please help
OXFAM, c/o Room 20,
ord.

div./separated people
Sat. 1 October, 8 p.m.
7 Earls Crt, Sq. Org.
6d. Fed. mems.,

in 4 Oct.
language
, SWI.
ENIED

DRIE ADVERTENTIES IN de Londense „New Statesman” waarin laboratoria een snel zwangerschapsonderzoek aanbevelen — BUITEN DE HUISARTS OM! Merkwaardig is de advertentie rechts onder van „Neurotics anonymous”, waarin neurotici in het voetspoor van „alcoholics anonymous” elkaar bijstand bieden. Met kwakzalverij heeft dit uiteraard niets van doen.

IN EEN DEEL van de Engelse pers zijn medische medewerkers van leer getrokken tegen deze praktijk, die trouwens ook veroordeeld wordt door de organisatie van de artsen, de British Medical Association. In The Guardian noemde de medische medewerker de handelwijze van de laboratoria, die zich rechtstreeks tot het publiek wenden „een geldmakerij, die menselijke noden exploiteert”. Met name wees men verder op de paniek, waarin vrouwen kunnen geraken bij een positieve uitslag van de test, hetgeen soms tot wanhoopsdaden zou kunnen leiden. Uiteraard weet het laboratorium, dat alleen maar een hormoon in de urine moet kunnen aantonen voor een positieve uitslag, niets van de medische geschiedenis van de betrokkene: het kent haar volstrekt niet, weet niets omtrent haar fysieke en psychische gesteldheid — kortom medisch acht men het doen van zulke testen buiten de geneesheer om volstrekt verwerpelijk.

Uit ingezonden stukken, waarin de laboratoria zich tegen de ernstige critiek verzetten, blijkt dat de gevolgde methode een betrouwbaarheid van meer dan 98 pct oplevert: de kans op fouten bestaat dus wel degelijk! Een ander laboratorium had in achttien maanden 2000 tests gedaan — het had de zekerheid van slechts één onjuiste positieve uitslag: die van een vrouw, die aan narcotica verslaafd was. Of er nog duidelijker aanwijzing nodig is dat deze zaken via

PERSONAL

CONFIDENTIAL PREGNANCY TESTS

WHEN? At least 41 days from start of last period.
HOW? Send £2 fee; and urine sample (free containers available).
RESULT? Almost immediately or by return post.

WHERE?
RUSSELL LABORATORIES,
23 Queen Sq., W.C1. TER. 4131.

PREGNANCY TESTING

Return post service.
Send small urine sample (overnight sample preferred).
Fee 2 gns. Free containers on request.

Department NST,
HADLEY LABORATORIES LTD,
18 HARVIST ROAD, LONDON, NW6.
LAD. 8008 day or night.

VOCATIONAL COUNSELLING Service — for re-starters and women who have never found their métier. Box 390.

IRENE GRAHAM Marriage Bureau, 275a Finchley Road, NW3. HAMPstead 5171 A strictly personal and confidential service.

HUMAN WARMTH, breadth of mind and an international flavour combine to make the lively mixed group meetings of Neurotics Anonymous of increasing interest to discerning people. Details s.a.e. Box 8662.

de geneesheer dienen te lopen, die de gezondheidstoestand van de betrokkene kent!

Een zwangerschapstest valt niet onder de voorzieningen van de National Health Service, behalve in gevallen waarin de test op medische gronden noodzakelijk is. Maar in het overgrote deel zijn het zuiver sociale motieven, die de betrokken vrouwen er toe brengen een test te laten maken. En in die gevallen kan men niet rekenen op de steun van de National Health Service. Enerzijds is dit wel begrijpelijk, maar anderzijds werkt deze beperking toch weer een gang van zaken in de hand, die medisch als zeer bedenkelijk moet worden gekwalificeerd.

PILLENSLIKKERIJ

AAN DE RECEPTIE van een groot aantal Newyorkse hotels kan de gast op verzoek twee slaappilletjes krijgen. Een aantal hotels geniet ook al de eer van op de lijst te staan voor zendingen proeftabletten van de farmaceutische industrie. Gelukkig staat er nog een beschuttende instantie tussen die proefzendingen en de gast: de hotelarts, die in zeer grote hotels in New York een vanzelfsprekende verschijning is evenals de hotelapotheek, die in vier grote hotels is te vinden.

Gevaarlijke juffrouw kijkt in kristallen bol

AL MEER DAN twintig jaar strijdt de Antwerpse advocaat mr. J. D. Jacobson tegen de lieden, die onder de dekmantel van de z.g. occulte wetenschappen er kans toe zien de goedgelovige burgerij enorme bedragen uit de zak te kloppen. De heer Jacobson is lid van het Belgische comité voor wetenschappelijk onderzoek van beweerde paranormale verschijnselen. Dit comité is opgericht door de Gentenaar prof. dr. Albert Bessemans.

In het te Antwerpen verschijnend Belgisch Israëlietisch Weekblad van 19 augustus 1966 heeft dr. Jacobson een uitvoerig artikel in het Frans gewijd aan de Amerikaanse helderziende Jeane Dixon, onder de titel „La plus grande prophétesse des temps modernes”. In Frankrijk is namelijk een boek onder deze titel verschenen bij de Presses de la Cité te Parijs, waarin een zekere Ruth Montgomery in 280 bladzijden een loflied zingt op Jeane Dixon, die men in Amerika beschouwt als „de Heilige Maagd”, „een engel”, „de Jeanne d'Arc van het Amerikaanse volk”, „een heilige ziel”. Wel wat veel van het goede, zou een nuchtere Nederlander verzuchten. Maar men weet het: Amerikaanse schrijvers en schrijfsters zijn niet bang voor wat overdrijving.

Juffrouw Dixon heeft zelfs gepoogd president Kennedy te redden, toen zij de moord voorzag. Het is haar niet gelukt, want haar waarschuwingen hebben hem niet bereikt, ook al had zij er een kennis van de president over gesproken. Een zekere dr. Riesenman, een psychiater van grote naam, zou volgens Ruth Montgomery verzekerd hebben, dat de waarschuwende voorspellingen van Jeane Dixon haar een hoge plaats geven onder de helderzienden, waarnaar hij een onderzoek heeft ingesteld. „Mijn onderzoek naar haar merkwaardig talent heeft mij tot de opvatting gebracht, dat zij op het ogenblik haars gelijke niet heeft in de wereld.” Aldus de geciteerde Amerikaanse psychiater. Nuchter merkt mr. Jacobson op, dat er niet bij staat aan welke proeven deze dr. Riesenman de helderziende dame onderwierp. Mr. Jacobson herinnert aan proeven, die het Belgische comité nam: men liet helderzienden het geslacht bepalen van tien babies, die op het punt stonden geboren te worden. Geen enkele helderziende zag kans om méér gevallen goed te raden, dan de waarschijnlijkheidsberekening aangaf.

AAN DR. RIESENMANS verklaring hecht de heer Jacobson trouwens geen enkele waarde. De geliefkoosde vrijetijdsbesteding van deze „beroemde psychiater” is het doen praten van

mediums; in juni 1960 liet hij een zekere Peter Hurkos naar Washington komen. Deze Peter Hurkos is uit België uitgezonden en in de Ver. Staten tot een gevangenisstraf veroordeeld. Hurkos zou in Washington een moord oplossen maar wees als dader iemand aan, die onschuldig bleek te zijn. . .

Ruth Montgomery vertelt dat Jeane Dixon al heel jong voorspellingen deed. Toen zij nog maar heel klein was had zij haar moeder gevraagd om te mogen spelen met de brief met de zwarte rand.

SCHERP ARTIKEL VAN MR. JACOBSON

De moeder had haar gezegd, dat ze zo'n brief niet had. Maar veertien dagen later kwam er een rouwbrief uit Engeland, met het droeve bericht, dat haar vader was overleden. Dit beschouwt Jeane Dixon als het eerste bewijs van haar helderziendheid.

Evenals andere helderzienden doet ook Jeane Dixon tegen het eind van elk jaar voorspellingen voor het jaar dat komen gaat. Voor haar voorspellingen bezigt zij de kristallen bol, waarmee zij ook voor de Amerikaanse televisie is opgetreden. Ze kijkt ook in de kaarten, raadpleegt de sterren of wel, zij raakt eenvoudigweg met de vinger de persoon aan, die zijn toekomst wil weten, en ook: zij krijgt visioenen. Ze is dus wel van vele markten thuis! Met de kristallen bol zou zij Roosevelt hebben bezocht in het Witte Huis, eind 1944, omdat die haar zou hebben gevraagd hoeveel tijd hem nog restte om zijn werk te voltooien. Zes maanden, antwoordde zij. (Roosevelt stierf op 12 april 1945).

JEANE DIXON WORDT als zeer vroom voorgesteld in het boek. Ze gaat alle dagen naar de mis. Die vroomheid overtuigt mij niet, zegt mr. Jacobson. Weet zij dan niet dat de katholieke theologie het voorspellen van de toekomst heeft voorbehouden aan de Godheid en dat het oude testament astrologen en helderzienden met de dood bedreigt? (Leviticus 20 : 27 en Deuteronomium 18 : 9—12 . . . „Want al wie zulks doet is den Heere een grouwel”, zoals de Statenbijbel het uitdrukt).

Mr. Jacobson wil het boek van Ruth Montgomery niet ernstig nemen. Van een visioen van haar heldin geeft zij de volgende beschrijving: „Ik zag heel duidelijk, zei Jeane Dixon, dat iemand de naam van Lyndon Johnson wegveegde van de deur van het bureau van de vice-president. Daarna heb ik een onbekend persoon gezien en als een blik-

semschicht ging zijn naam voor mijn ogen voorbij. Het was een naam van twee lettergrepen en vijf of zes letters. De tweede letter was een S, de eerste een Q of een O, maar dat zou ik niet kunnen bevestigen”.

Zo zou de „grootste helderziende van de moderne tijd” de moord van Kennedy door Lee Oswald hebben voorspeld. Een hoogst gevaarlijk persoon vindt mr. Jacobson deze „vrome dame”, die heeft durven schrijven, dat de moord op Kennedy door Fidel Castro was georganiseerd, en die voorspelt dat een groot aantal Aziatische en Afrikaanse mogendheden zich bij rood China zal voegen om de Ver. Staten in een verschrikkelijke oorlog aan te vallen. Dat zal omstreeks 1980 zijn en door het gebruik van een nieuw oorlogswapen zullen veel mensen als mieren sterven. . .

Hoogst gevaarlijk ook acht mr. Jacobson de vele publiciteit, die deze dame dankzij haar optreden met de kristallen bol voor de televisie omringt.

In de Verenigde Staten heeft in het tijdschrift The Nation van 13 december 1965 Daniel Cohen een artikel gewijd aan „The psychic star of the year”, dat vernietigend is voor Jeane Dixon.

Maar het is een voordelig zaakje, dit voorspellen (en het schrijven van onkritische boeken er over!) De statistieken zijn ontstellend, lezen wij in het artikel van de heer Jacobson. In Parijs is één kaartlegster op de 120 inwoners tegen één priester voor 5000 zielen. De politieprefectuur van de lichtstad schat dat er dagelijks door kaartlegsters en helderzienden meer dan 300.000 consulten worden gegeven.

Het weekblad De Katholieke Illustratie heeft in het nummer van 4 juni eveneens uitvoerig aandacht geschonken aan de astrologie. De redactie verontschuldigde zich er min of meer voor, want in katholieke kring is de astrologie nogal verdacht. Maar men wilde deze zaak, denkend aan Shakespeare's „Er zijn meer dingen tussen hemel en aarde . . .” toch ter discussie stellen. Te veel eer, zouden we zeggen, voor deze poppekasterij. In het uitvoerige artikel was Amerikaans materiaal verwerkt. Geen wonder dan ook, dat juffrouw Dixon ook van de partij was. En er werden hoge oplagecijfers gegeven van een astrologisch jaarboek. Voor president Johnson voorspelde men „een moeilijk 1966”, maar daarvoor behoeft niemand zijn horoscoop te trekken.

WAAROM?

VERVOLG VAN BLZ. 1

dat in een aantal nieuwsbladen verscheen (Arkelstein te Gorcum, de Bussumse Courant) onder de titel „Bestaat er zoiets als paranormale geneeskunst?” We hopen daar nog nader op in te gaan. De conclusie van het artikel kunnen wij niet voor onze rekening nemen maar terecht trekt dr. Holthausen de waarde in twijfel van het brevet dat de leden van de Nederlandse werkgroep van Praktiserende Genezers zichzelf uitreiken. Thans echter bepalen wij ons tot het volgende.

„Hoewel veel artsen lid zijn van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, is het een publiek geheim”, schrijft dr. Holthausen, „dat menig huisarts er blij mee is van zijn lastige patienten verlost te zijn”. Wij geloven dit niet: voor de goede huisarts bestaán geen lastige patienten. Maar er zijn wél patienten, die eigenlijk om niet méér verlegen zijn dan een gesprek, een luisteren naar hun klachten van al of niet ingebeelde kwalen. Moeten die patienten, die beslist niet ernstig ziek zijn, dan maar hun heil zoeken bij de magnetiseur, die ernstige ontwikkelingen, die zich toch kunnen voordoen niet ontdekt en waardoor de patient toch weer in gevaar wordt gebracht? Neen, voor dergelijke patienten, die misschien aan niet meer behoefte hebben dan een praatje met een vertrouwde figuur, een vaderfiguur als men het zo wil, zou een medisch-sociale oplossing moeten worden gevonden. De sociale werkster kan de magnetiseur voor deze patienten niet vervangen, dunkt ons, maar toch zal men in deze richting moeten denken.

Snijdt men door een drastisch uitgevoerd verbod de weg naar de magnetiseur af dan blijven toch bepaalde noden bestaan, die om een oplossing schreeuwen. Voorziet men echter op aanvaardbare wijze in die, meest psychische, noden — en wij ontveinzen ons geenszins dat er heel wat denkwerk voor nodig is om die oplossing te vinden — dan zal wat dr. Holthausen dan „de lastige patient” noemt opgevangen worden op een wijze, die hem niet langer zijn toevlucht doet zoeken bij onwettige „genezers”.

Clandestiene handel in penicilline en melknarigheden

NA HET INWERKINGTREDEN van de anti-bioticawet van 1964 blijkt er een nogal omvangrijke clandestiene handel in penicilline ontstaan. De anti-bioticawet maakt een einde aan de mogelijkheid voor veehouders om maar raak te spuiten met penicilline. Voortaan kan men penicilline alleen krijgen op recept van de veearts. In het augustusnummer van ons maandblad van 1964 hebben wij het een en ander verteld over deze wet, die zich ook keert tegen het gebruik van hormoonpreparaten. In het maartnummer van dit jaar heeft men kunnen lezen, dat ook op dit terrein de kust nog niet helemaal veilig is. Zo worden nu synthetische stoffen toegepast die ongeveer dezelfde werking hebben — het gaat om het snel mesten van kalveren en kippen — als de verboden hormoonpreparaten.

Verontrustend is het feit, dat veehouders nu met clandestien gekochte penicilline tegen uierontstekingen optreden. Weliswaar is deze penicilline nogal prijzig, maar de veearts behoeft niet betaald te worden. Daarin schuilt overigens niet alleen de winst. Ernstiger nog dan het onoordeelkundig inspuiten is de omstandigheid, dat vele veehouders zich niet houden aan de bepaling om de melk tot drie dagen ná de inspuiting weg te gooien. Zij leveren deze melk gewoon aan de fabrieken af. En deze melk bevat penicilline.

Dat is een ernstig feit. Gebruikers van die melk kunnen immuun worden voor penicilline, zodat als de nood aan de man komt, men hen er niet mee kan genezen. Het komt ook voor, dat melkfabrieken grote hoeveelheden yoghurt moeten vernietigen, omdat de aanwezigheid van penicilline in de melk de groei van de yoghurt-bacteriën remt. Groeien de bacteriën desniettemin dan is toch de yoghurt van slechte kwaliteit.

WELISWAAR ZIJN AL een aantal veehouders veroordeeld — het is ons niet bekend hoe hoog de opgelegde straffen zijn — wegens het afleveren van melk, die penicilline bevatte maar afdoende blijkt dit allerminst. Een andere weg zou zijn, dat men voor het gebruik bij dieren bestemde anti-biotica voorziet van een preparaat, waardoor de melk van de hiermee ingespoten koe wordt gekleurd. Men zou dan, mochten proeven in deze richting slagen, de fabrikanten moeten verplichten het preparaat aan de injectievloeistof toe te voegen. Het veel tijd kostende onderzoek van keuringsdiensten op de aanwezigheid van penicilline in de melkmonsters zou dan achterwege kunnen blijven.

Een inzender in de Nieuwe Rotterdamse Courant, de heer P. J. Tesch te Rotterdam, schreef over de penicilline in melk het volgende:

Het verhaal is bepaald niet nieuw. Reeds in de literatuur voor 1960 werd melding gemaakt van het feit, dat in Amerika reeds meer dan duizend sterfgevallen door verworven overgevoeligheid voor penicilline waren vastgesteld. Nu wordt in Amerika veel meer van antibiotica gebruik gemaakt dan bij ons. Maar het stond wel vast dat het ontstaan van deze overgevoeligheid voor een deel berustte op het binnenkrijgen van penicilline met de melk. Penicilline werd en wordt namelijk veel als „huismiddeltje” gebruikt bij uierontstekingen van de koeien.

In het jaarverslag 1960 van de Rotterdamse Keuringsdienst van waren kan men al lezen dat er in enige monsters melk penicilline werd aangetroffen; één van de betrokken veehouders verklaarde „dat hij penicilline bij de melk deed om de houdbaarheid te verhogen”.

In het tijdschrift Melk (1961) werd zowel van veterinaire zijde als van zuiveltechnische zijde (bereiding yoghurt en kaas) gewaarschuwd tegen het losbandig gebruik van penicilline bij de melkproductie.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buijer, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

**Mag de patiënt
„eigen wegen”
zoeken?**

IN EEN AANTAL nieuwsbladen vonden wij een artikel „Bestaat er zoiets als paranormale geneeskunst”, geschreven door dr. J. Holthausen en in sommige gevallen gesierd met het portret van prof. Tenhaeff, de lezers van het Maandblad tegen de Kwakzalverij wel bekend.

Wij hebben het artikel van dr. Holthausen, dat o.a. verscheen in de Delftse Courant en in Arkelstein (Gorcum) in ons oktobernummer even geciteerd waarbij wij ons kantten tegen de uitlating van de heer Holthausen als zouden sommige huisartsen er blij mee zijn van lastige patiënten verlost te zijn. Namelijk patiënten, die hun heil gaan zoeken bij de magnetiseurs. Dr. Holthausen had hier in het bijzonder patiënten met psycho-somatische aandoeningen op het oog (maag- en darmklachten, reuma en astma, neurosen en huidaandoeningen). „Bij deze groep patiënten boeken de magnetiseurs nog wel eens resultaten”, beweert de schrijver. „Maar”, vervolgt hij, „deze resultaten bewijzen veel minder dan men soms suggereert. Voor de hier bedoelde patiënten kan het al een therapie zijn wanneer een ander hen geduldig aanhoort; wanneer zij begrip ontmoeten voor hun klachten. Een goede buurman, die tot een dergelijke belangstelling bereid is kan bij wijze van spreken op die manier ook een genezende invloed uitoefenen”, aldus de schrijver van het bedoelde artikel.

Dr. HOLTHAUSEN HEEFT ook bedenkingen tegen z.g. controlevoorschriften van de Nederlandse Werkgroep van Praktizerende Genezers. Wij herinneren er aan, dat onze voorzitter in zijn hoofdartikel in het septembernummer getiteld „Slechts halve bezinning” ook nog eens de staf heeft gebroken over de merkwuurde wijze van het invullen van vragenlijsten enz. De heer Holthausen zegt er dit over:

**LEDENVERGADERING
TE UTRECHT**

te houden op

zaterdag 26 november 1966 te 14.— uur

IN HOTEL NOORD BRABANT, VREEBURG (Utrecht).

AGENDA :

1. Opening door de voorzitter.
2. Notulen van de ledenvergadering van 30 april 1966.
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Vaststelling begroting voor 1967.
5. Benoeming leden kascommissie.
Door het bestuur worden hiervoor voorgedragen de heren: dr. J. Birza te Amsterdam, mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg en J. Th. Balk te Amsterdam.
6. Benoeming 3 bestuursleden in verband met het periodiek aftreden van de heren mr. J. D. van den Berg en M. Paulissen en het vervullen van een nog bestaande vacature. Door het bestuur wordt voorgesteld de heren mr. J. D. van den Berg en M. Paulissen te herkiezen en in de bestaande vacature te benoemen de heer J. W. Gosker, te Arnhem.
7. Bespreking hechtere fundering van de Vereniging onder meer door een systematische ledenwerf-actie.
8. Bespreking vernieuwing uitgave Maandblad.
9. Bespreking herziening contributie.
10. Rondvraag.
11. Sluiting.

„Men gaat af op de enqueteformulieren, die door de patiënt zelf worden ingevuld. De maatstaf is het subjectief oordeel van de patiënt, niet het objectieve oordeel van de arts. Wie kan deze manier van een goede wetenschappelijke controle gewagen? Dit klemte te meer als men in aan-

merking neemt waaruit het patiëntenmateriaal van de paranormale genezer bestaat. Meestal zijn het mensen die bij een medische behandeling geen baat vonden en die in hoge mate vatbaar zijn voor suggestie”.

VERVOLG OP BLZ. 3

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Acteerkunst, sluwe mensenkennis, welbespraaktheid

IEDERE TWEEDE MAANDAG van de maand komt in december de helderziende-psychometrist-magnetiseur A. Spreen uit Den Haag een séance geven. Dat gebeurt al twintig jaar lang. De toegangsprijs bedraagt twee gulden. Het kaartje geeft recht op een consult per voorwerp, een voorwerp dat de heer Spreen gebruikt om de geest van de eigenaar te doorgronden.

VERMAKELIJKHEIDSBELASTING BEHOEFT DE heer Spreen niet te betalen. Ten onrechte vindt een verslaggever van de Deventer Post, die onlangs een séance bijwoonde in hotel De Wereld. Zijn optreden moest zeker aan vermakelijkheidsbelasting zijn gebonden, omdat het naar onze mening een mengsel is van acteerkunst, sluwe mensenkennis, welbespraaktheid en gevoel voor effecten. Zegt de heer Spreen: Voor veel mensen is het gewoon een avondje uit. Je kunt niet altijd in een sleur leven.

DE VERSLAGGEVER VERTELT van de séance o.a. het volgende: Tegen kwart over achten was de bovenzal (voor) van hotel De Wereld reeds voor driekwart gevuld. Het publiek bestaat grotendeels uit dames, in totaal zijn er slechts drie heer (de assistent van de heer Spreen meegerekend). De tafel voor ons is reeds rijkelijk gevuld met zo'n 30 voorwerpen. Later komen er zo'n twintig andere nog bij te liggen. De avond duurt, zo constateren wij na afloop ongeveer twee uur. Met een pauze van ongeveer een kwartier betekent dat iets meer dan drie minuten per voorwerp.

De voorraad voor ons bestaat grotendeels uit foto's, armbanden, ringen, (de laatste „stralen" echter zeer slecht uit omdat ze veel met water in contact komen en water en glas maken het werken voor een herderziende bijna onmogelijk; zegt de heer Spreen: „Een helderziende die in een glazen kooi zou moeten werken kan geen contact krijgen met zijn publiek. Een stropdas, een paar horloges en zelfs een document completeren het geheel.

DE HEER SPREEN pakt voorwerp nummer één en begint te spreken, eerst nog wat aarzelend, maar weldra is hij helemaal op gang.

Voorzichtig betast hij het eerste voorwerp, sluit diverse malen zijn ogen om vervolgens te vragen van wie het kralensnoer in kwestie is. Het blijkt een dame te zijn, die vlak bij ons in de buurt zit.

Spreen vraagt of ze nerveus leeft beantwoordt ze zacht en bevestigend. Het medium deelt haar vervolgens mee dat ieder mens nerveus is en ze het haarzelf onnodig moeilijk maakt. De vrouw in kwestie, die reeds eerder was geweest (de heer Spreen zegt later: „ik vergeet nooit iets") blijkt en dat zegt de heer Spreen na veel vijven en zessen, moeilijkheden te hebben met haar huis. Spreens advies: Maak u geen zorgen, let op uw gezondheid, alles zal in orde komen.

EEN DAME DIE een sjaltje heeft ingeleverd krijgt het advies om zich

maar vast op het ergste voor te bereiden. Spreen ziet namelijk een rouwkleed, moeilijk eten en veel bloed. Ondertussen komt hij nog tot de ontdekking dat de dame met praten de kost moet verdienen. Zij krijgt het advies zich door de omstandigheden niet mee te laten slepen.

Het ene voorwerp volgt op het andere: een dame die de vraag stelt verkopen of niet verkopen krijgt het advies niet te verkopen. Een ander het advies om haar man te waarschuwen voor te hard rijden, want de heer Spreen bemerkt dat er soms een raar geluid in de motor zit.

Enkele uitspraken van de heer Spreen:

„Het getal negen intrigeert mij, u krijgt binnen 9 maanden, weken, of dagen een belangrijke gebeurtenis".

„Dat moet u zelfs verwerken".

„Pas op uw hoofd".

„Zeg de naam Jan Willem u iets" (Nee).

Tja...

IN ZIJN BOEK „Doden spreken niet", waarin de politieverslaggever van De Volkskrant, Bram Brakel verschillende onopgeloste moordzaken beschrijft, wordt de paragnost Gerard Croiset gecritiseerd. In de zaak van Sientje Kodde („de dartele Zeeuwse weduwe", die in 1957 werd vermoord) kwam Gerard Croiset onder controle van prof. dr. W. H. C. Tenhaeff, aldus Bram Brakel, „tot de stellige uitspraak dat de chauffeur de dader niet was, neen, hij had het niet gedaan, maar een man van middelbare leeftijd. Zo... hokus pokus, daar had je hem dan... de echte dader. Wie was dan wel die man van middelbare leeftijd? Tja... dat had men niet zo helder kunnen zien."

„Twijfel je wel eens? Ze moeten met de zweep achter je aan zitten".

„Hou je van muziek, zoveel te harder zoveel te mooier hé".

„Uw geld krijgt u niet meer terug".

In die drie minuten beslist de heer Spreen over kwesties met een autoriteit waarvan we verbaasd staan. Hij wordt geloofd, dat bewijst een gesprek dat in de pauze door enkele dames achter ons gevoerd wordt. In Amsterdam zit, vertellen ze, een dame die ook de gaven heeft. Geld wil ze niet accepteren, want ze hoeft er niet van te leven. Ze is zelfs in staat namen te noemen, wat Spreen niet kan. Die geeft alleen maar aanwijzingen.

NA AFLOOP VERTELT de heer Spreen aan de verslaggever van de Deventer Post dat hij door het gehele land gewerkt heeft. Nu nog maar alleen in Deventer, Gouda, Leiden en Den Haag — hij wordt een dagje ouder.

Spreen heeft drie controles die hij raadpleegt tijdens de séances, zijn moeder, een Brits-Indische en een non. Zo krijgt hij contact met de levenden via de doden. Dat alles speelt zich af in drie minuten en enkele seconden. Vermoed is de heer Spreen na afloop niet. „Ik zou zo weer kunnen beginnen". Op de vraag of hij van die twee gulden nog vermakelijkheidsbelasting moet betalen, antwoordt hij ontkennend. „Aanvankelijk wel, maar toen kreeg ik eens iemand van het gemeentehuis hier, die zei dat het niet hoefde. Maar dat verschilt van gemeente tot gemeente."

Tot slot deze opmerking, die de heer Spreen tijdens de séances maakte (taalfouten Spreen aldus de verslaggever): „Zo te meer de zon schijnt, zo te meer zien ik hem, zo te meer is hij gauw dichterbij".

Pro Juventutekalender

VOOR DE 20STE maal kwam de Oranjekalender van Pro Juventute uit. Met op elk maandblad een afbeelding in kleuren van leden van het Koninklijk Huis; op het decemberblad is een foto van het Paleis op de Dam met de kerstboom er voor. Met het kopen van deze kalender steunt men het werk van Pro Juventute, dat de kinderen die extra zorg hard nodig hebben poogt te helpen, in samenwerking met de ouders en met eerbiediging van hun levensovertuiging. De kalender is te krijgen bij alle Verenigingen Pro Juventute. Landelijk besteladres: kalenderactie Pro Juventute, postbus 7101 te Amsterdam; tel. (020-79.09.49) Prijs f 3.50 (verzendingkosten f 0.40 extra).

DE VETSMELTERS

DE „ONWAARACHTIGE ADVERTENTIE" van het „wegslapen van uw lichaamsgewicht" kwam ter sprake op de ledenvergadering van 30 april j.l. (zie het meinummer van het maandblad). In het gratis verspreide blad „Family" van oktober troffen wij weer zulk een advertentie aan. „Family" is een uitgave van Familiepers N.V., te Leiden en bevat advertenties van min of meer „huishoudelijke aard". En daarin dan ook, vol snorkende, opgewonden volzinnen een advertentie „14 dagen Slumberslim".

„Een Amerikaans deskundige ontdekt de Wetenschappelijke Gewichtscntrole" heet het. En in een apart hokje is een gebouw met een plat dak afgebeeld. Let eens op wat de adverteerder, die een adres in Breda opgeeft, daarvan heeft te zeggen:

„In dit ultra-modern gebouw van New-Jersey in de U.S.A. werd de Slumberslim „Slaap uw vet weg"-methode ontdekt. Van daar uit vertrok deze methode die een werkelijke gewichtsvermindering door vetwegsmelting verzekert. Zij heeft duizenden mannen en vrouwen geholpen die alle hoop op vermagering hadden opgegeven."

Nu is New Jersey, gelijk bekend, een van de 50 Amerikaanse staten. Men illustreert de onzin wel duidelijk wanneer men zou schrijven: „In dit ultra-modern gebouw van Noord-Holland..."

Het is natuurlijk een zeer kwalijke zaak om een drastische vermageringskuur te beginnen zonder medisch advies. Maar daar bekommeren deze lieden zich niet om. Er is een bon in de advertentie, waarin men vakjes heeft om een kruisje te zetten bij het aantal kilogrammen dat de inzender wil verliezen: 3, 5, 8, 10, 12, 15 of meer kg. Tot 18 kg als we de tekst goed begrijpen.

OM EEN IDEE te geven van de wijze waarop „de vijftien fabelachtige dagen" in deze advertentie den volke worden kond gedaan nog het volgende citaat:

„NU KUNT U DEZE ZELFDE BEPROEFDE, GEROEMDE, COMPLETE SLUMBERSLIM-METHODE BIJ U THUIS PROBEREN. Er valt volstrekt NIETS anders te kopen. En denk erom: U beproeft deze wondere Slumberslim-methode HELEMAAL OP ONS RISICO. U moet uw vet ZIEN wegsmelten. U moet uw overtollige kilo's en centimeters letterlijk ZIEN verdwijnen, in 14 dagen tijd, zoniet SCHEUR ALLES STUK, GOOI HET WEG EN U KRIJGT ONMIDDELIJK UW GELD TE-

RUG. Geen veronderstellingen, noch overdrijving met Slumberslim. Het berust alles op vaststaande feiten.

De verbazende Slumberslim-methode is AL wat U nodig hebt om uw overtollig vet te zien wegsmelten. Er is volstrekt niets anders te kopen.

U MOET de slanke lijn krijgen waarvan U altijd gedroomd hebt. SCHEUR ANDERS GERUST DE METHODE STUK EN GOOI ZE WEG. Het kost U niets. Stuur eenvoudig het kaft van het boek terug en U krijgt DADELIJK uw geld terug."

Wat de heren niet vergeten bij hun z.g. proefbon te vermelden: „Voeg in elk geval uw betaling bij deze proefbon, teneinde de levering te bespoedigen en de verzendingskosten te besparen." De prijs blijkt f 19,50 te bedragen...

EIGEN WEGEN ?

VERVOLG VAN BLZ. 1

De heer Holthausen citeert verder nog prof. Drogendijk, dat grasduinen op het gebied van de diagnose niet ridicuul is maar uit den boze. „En dit klemt in het bijzonder in de acute gevallen, waar snel en grondig medisch onderzoek op zijn plaats is". Dit standpunt onderschrijft dr. Holthausen met recht.

MAAR WIJ MOETEN beslist **verzet aantekenen tegen het lankmoedige slot van het artikel van dr. Holthausen, dat, wanneer er geen sprake is van een gevaarlijke ziekte „de patiënt moeilijk kan worden verhinderd zijn eigen wegen te zoeken, al zouden dat dan paranormale zijn"**.

In de eerste plaats: wie zal bepalen of de ziekte gevaarlijk is of niet? Wie kan er garant voor zijn, dat zich geen gevaarlijke ziekte ontwikkelt, terwijl de patiënt zijn heil toevertrouwt aan de „strijker"? Wie kan er zeker van zijn, dat de suggestieve kracht van de „genezerik" niet van gevaarlijke invloed is op de mentale gezondheid van de meestal suggestibele patiënt? En naast al deze vragen: is er nog niet altijd een wetsartikel dat de onbevoegde uitoefening van de geneeskunst verbiedt?

Het is merkwaardig en eigenlijk wel een beetje triest dat men in dit overigens goed-gedocumenteerde atikel van dr. Holthausen, dat begint met Goethe's woord „Der Aberglaube gehört zum Wesen der Menschen", het aspect van het onbevoegde uitoefenen van de geneeskunst niet eens wordt vermeld.

Volksgezondheids-

nota: 't ging

vreemd

MET DE BEHANDELING van de nota inzake de volksgezondheid is het in de Tweede Kamer wat vreemd gegaan. Over het kwaad van de kwakzalverij, waarover in de 344 bladzijden grote nota met geen woord wordt gerept is, jammer genoeg, ook in het debat in de Kamer niets gezegd. Men zal zich herinneren (zie het augustusnummer van ons Maandblad) dat de Vereniging tegen de Kwakzalverij zich tot de voorzitter van de Tweede Kamer heeft gericht met een schrijven om de aandacht te vestigen op de lacune in de nota.

In de Tweede Kamer ging nu de discussie vooral over de verhouding tussen particuliere organisaties werkzaam op het gebied van de volksgezondheid en de overheid. Bepaald geen nieuwe klanken in onze parlementaire geschiedenis. De gehele wording van onze sociale wetgeving is beheerst door de strijd tussen het particulier initiatief en de overheid. Het was al in de dagen van minister Talma zo, het is thans nu minister Veldkamp een groot programma van wetgevende arbeid wil werkstelligen, niet anders. Om terug te keren tot de behandeling van de nota inzake de volksgezondheid: het debat werd beheerst door de wens van de minister om te komen tot een „Centrale Raad voor de Volksgezondheid" waaraan beleidstaken moeten worden gedelegeerd. Zover is het echter nog niet.

TWEE DAGEN HEEFT de Tweede Kamer over de nota inzake de volksgezondheid gesproken. Maar de behandeling, die onmiddellijk na de derde dinsdag in september volgde, is nog niet ten einde. De nota is ook niet voor kennisgeving aangenomen. Vandaar dat het, naar ons oordeel, wat vreemd is gegaan. Men wil nog over een aantal punten in commissievergadering spreken. Anders gezegd: de voorbereiding is onvoldoende geweest!

Een merkwaardige verschrijving laten wij in het verslag van de parlementaire redacteur van De Tijd. Daarin werd gesproken over „Dokter" Bartels. Maar de staatssecretaris is geen medicus: hij is een gepromoveerde econoom. Een en ander doet natuurlijk niets af aan de onmiskenbare kwaliteiten van de bewindsman. Wij hebben er al eens eerder op gewezen, hoe verwarrend de titel „dr." soms kan werken; prof. dr. Tenhaeff, de parapsycholoog, is geen gepromoveerde medicus. Hij is gepromoveerd tot doctor in de letteren en wijsbegeerte op een proefschrift met een psychologisch onderwerp.

„Ik vergiste mij” erkent astroloog **Gezondheidszorg en -bescherming**

SOMBERE VOORSPELLINGEN DEED in maart 1965 een zekere heer M. den Outer te Ermelo, die zich den volke voorstelde als „wereld-astroloog”. Behalve in kranten kreeg de heer Den Outer ook de gelegenheid om voor radio en televisie zijn voorspellingen te doen. Wat is er nu van die voorspellingen, dat in de zomer 1966 het vasteland van Europa en in het bijzonder Nederland door een catastrofale ramp zouden worden getroffen, terecht gekomen?

Aan het einde van de zomer van 1966 heeft een verslaggever van het Algemeen Handelsblad de heer Den Outer eens gevraagd wat hij nu wel dacht van zijn voorspellingen. Aan het resultaat van dit gesprek ontleen wij het volgende:

„Ik heb me vergist”, erkent de „wereldastroloog” M. den Outer, die in maart 1965 voorspelde dat het vasteland van Europa en in het bijzonder Nederland in de zomer van 1966 overvallen zou worden door een ramp van catastrofale omvang. „Ik kan dwaalen”, erkende hij verder naar aanleiding van zijn destijds geopperd plan om in Portugal aan boord te gaan een groot tankschip om het gevaarlijke Europa te ontvluchten.

Maar voegt hij er aan toe, er is wel een ramp over Europa gekomen, een economische ramp en die zal heel wat erger zijn, dan de mensen wel denken. Al geeft hij toe: „Ik weet de toekomst niet precies”.

De heer Den Outer meent dat radio en televisie destijds zijn uitlatingen wel goed hebben weergegeven. Maar de kranten hebben zich onder valse voorwendsels bij hem ingedrongen en hebben de zaak erg overdreven — uit sensatielust, aldus nog altijd de heer Den Outer, van wie echter ook het Algemeen Handelsblad niet, nadat zijn voorspellingen waren gepubliceerd, een tegenspraak heeft ontvangen.

In elk geval was de heer Den Outer toentertijd wel overtuigd, dat een oorlog Europa bedreigde. Zijn Centraal Instituut voor nieuwe Astrologie, afgekort CINA, had vlucht en ontsnapingsroute reeds vastgesteld. Hij ont-

kent ook niet, dat hij per advertentie contact heeft gezocht met anderen, die in 1966 met vakantie wilden gaan naar Portugal met de mogelijkheid om uit te wijken om de komende verschrikkingen te ontgaan. De gemeenschappelijke vakantie is doorgegaan en de heer Den Outer heeft er hele goede kennissen van overgehouden.

Zijn voorspelling moge dan voorbarig zijn geweest („Ik heb me vergist in de hoegrootheid van de ramp”) — dit weerhoudt de Ermelose astroloog niet om te voorspellen, dat de komende novembermaand zeer critiek wordt. „Na november zal men anders over mijn voorspellingen denken”. China staat er horoscopisch „ontzettend slecht” voor.

De chronisch-zieke huisvrouw

VEEL HUISVROUWEN DIE meer of minder invalide zijn als gevolg van chronische ziekten, hebben geen contact met hun huisarts, maar wenden zich vermoedelijk wel tot niet-bevoegde genezers.

Aldus een geschrift dat de Ned. Ver. tot reumabestrijding uitgaf bij haar veertigjarig bestaan. Onderwerp van deze jubileumstudie, verricht door het Instituut voor Sociale Geneeskunde van de Leidse universiteit, is de mate van validiteit van huisvrouwen die aan reumatische gewrichtsontstekingen lijden, om zo een inzicht te krijgen in de invloed die chronische ziekten hebben in het beroep van huisvrouw.

Het is de eerste maal dat wetenschappelijke aandacht wordt geschonken aan de gezinsproblematiek in huishoudens met een chronisch zieke huisvrouw.

In het onderzoek werden 185 vrouwen tussen '56 en '58 behandeld in Leiden en in de buurt daarvan woonachtig, betrokken. Vooral onder de geheel en gedeeltelijk invaliden bevonden zich de meeste huisvrouwen die zich niet of slecht aan de voorschriften van de behandelende artsen hielden, met name in gezinnen met kinderen.

BIJ BESCHIKKING VAN de minister van sociale zaken en volksgezondheid, dr. G. M. J. Veldkamp, is met ingang van 1 november 1966 het directoraat-generaal van de volksgezondheid gesplitst in twee directoraten-generaal. Namelijk de tegenwoordige directeur-generaal van de Volksgezondheid, dr. R. J. H. Kruisinga, wordt belast met de leiding van het directoraat-generaal voor de gezondheidszorg. Dr. J. Spaander, algemeen directeur van het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid te Bilthoven, wordt tevens belast met de leiding van het directoraat-generaal voor de gezondheidsbescherming.

In de Memorie van Toelichting op de begroting van het ministerie van sociale zaken en volksgezondheid voor het dienstjaar 1967 werd reeds medegedeeld, dat de minister van sociale zaken en volksgezondheid en de staatssecretaris, dr. A. J. H. Bartels, hadden besloten, de reeds bestaande splitsing binnen het directoraat-generaal van het volksgezondheid in gezondheidszorg en gezondheidsbescherming verder door te trekken door een splitsing van het directoraat-generaal in twee directoraten-generaal.

Wij herinneren hierbij aan het pleidooi van onze voorzitter, dokter A. P. N. de Groot, gedaan in het laatste deel van zijn artikel „Beleidsaspecten” (gepubliceerd in het maartnummer). Daarin betoogde hij dat een apart ministerie voor volksgezondheid diende te worden gecreëerd met een aparte diensttak ter bestrijding van de kwakzalverij. Erkend dient te worden dat met de schepping van twee directoraten-generaal, zoals in het hierboven gepubliceerde bericht is uiteengezet, de volksgezondheid in het geheel van het ministerie van sociale zaken en volksgezondheid aanmerkelijk „zwaarder” wordt (red. Maandblad tegen de Kwakzalverij).

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buijer, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgelo van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

J. Noord op vergadering:

FRISSERE AANPAK van strijd tegen kwakzalverij

OP DE IN hotel Noord-Brabant te Utrecht gehouden ledenvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft het bestuurslid, de heer J. Noord een korte inleiding gehouden over de reorganisatie van de vereniging naar buiten. Men stelt zich een frissere aanpak voor, wil de financiële middelen versterken en wil komen tot het inrichten van een documentatiecentrum. Ook zal aan de „public relations” (als goede Nederlandse term hiervoor geldt „reputatie-behartiging”) worden gedacht. De dagbladen zullen geregeld op de hoogte worden gehouden van de activiteiten van de vereniging en van haar standpunt in actuele kwesties. Door middel van een typografisch goed verzorgd jaarverslag wil men zich ook richten tot de niet-aangesloten artsen, tandartsen en die-renartsen in den lande.

Een van de aanwezige leden, de heer Uiterdijk, pleitte voor contacten met studentenverenigingen. Een ander lid, de heer J. J. P. van Batenburg wilde goodwill kweken bij intellectuelen, buiten de kring van medici, farmaceuten, enz.

De voorzitter, de heer A. P. N. de Groot, wees nog eens op het gebrek aan handhaving van de wet van 1865 op het uitoefenen van de geneeskunst. De wet is nog nooit serieus nageleefd.

De heer J. E. Buiten (bestuurslid): Wat is de oorzaak daarvan?

De heer Uiterdijk: De wet, zegt men, leeft niet in het volk.

Dokter De Groot: Als de wet was uitgevoerd, het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst stipt was vervolgd, was iedereen zich de strafbaarheid daarvan wél bewust geweest!

De heer Buiten: Waar schuilt de weerstand?

De heer De Groot: Als inspecteur van de volksgezondheid krijg je geen

rechercheurs ter beschikking om strafbare feiten op te sporen. De hoofdin-spectie blijkt er dan niet veel voor te voelen. Er is onvoldoende begrip bij de ambtenaren. Plannen worden in de lade gelegd.

De vergadering besloot voorts nog niet over te gaan tot contributieverhoging. In de reorganisatiecommissie zullen zowel de heer Uiterdijk als de heer Van Batenburg zitting nemen.

Op desbetreffende vragen deelde de voorzitter mede, dat de naam van de vereniging nog altijd is „Vereniging tegen de Kwakzalverij”. Eerst wanneer de nieuwe statuten koninklijke goedkeuring hebben gekregen zal de nieuwe naam „Vereniging ter bestrijding van de Kwakzalverij” worden gebruikt.

J. W. Gosker in bestuur

DE BEKENDE STRIJDER tegen bedriegerijen met het etiket „paranormaal”, de Arnhemse inspecteur van politie, de heer J. W. Gosker, maakt sedert kort deel uit van het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. De Vereniging hoopt te profiteren van zijn grote kennis van zaken en zijn grote werkkraft. De heer Gosker werd bij enkele candidaatstelling benoemd in de vacature, indertijd ontstaan door het overlijden van een ander bekwaam politieman, oud-commissaris H. Dijkstra, die zich in de hoofdstad een grote naam had verworven bij het bestrijden van zwendel-affaires.

De periodiek aftredende bestuursleden mr. J. D. van den Berg te Velp en de heer M. Paulissen te Voorburg werden herkozen.

Croiset faalde

GERARD CROISSET, DE paragnost uit Utrecht, is volgens persberichten op 12 nov. uit Sydney vertrokken naar Bogotá in Columbia. Hij was teleurgesteld, dat hij niet in staat was positief de plaats aan te wijzen waar men drie kinderen uit Adelaide zou kunnen vinden. Hij was om het raadsel van de verdwijning op te lossen uitgenodigd naar Australië te komen.

Croiset heeft gezegd te geloven dat hun lijkjes onder een onlangs in een pakhuis in de buurt van Adelaide gelegde cementen vloer liggen.

Op het vliegveld van Sydney verklaarde Croiset dat zijn driedaagse speurtocht zenuwslopend is geweest. Ik ben van streek door mijn gebrek aan succes. Ik wilde dat ik meer had kunnen doen, zei hij. De opgewondenheid die hij sinds zijn aankomst had ondervonden had volgens Croiset zijn vermogen om te „zien” aangetast. Hij gelooft niet dat de kinderen vermoord zijn. Het enkele maanden geleden gebouwde pakhuis staat op de plaats waar vroeger een vervallen steenbakkerij heeft gestaan.

Croiset hoopt in Bogotá een, zoals hij het noemde „familietragedie” op te lossen. Hij wilde hierover niet uitweiden.

Bezwaren tegen

„Opus 13”

OP DE LEDENVERGADERING te Utrecht van de Vereniging tegen de Kwakzalverij is bezwaar gemaakt tegen de uitzending van de Varatelevisie, „Opus 13” getiteld en gepresenteerd door de goochelaar Fred Kaps. Tijdens de eerste uitzending begin november heeft Fred Kaps zich namelijk iets laten ontvallen van „paranormaal”. In het bijzonder de „zwevende tafel” werd het voorwerp van allerlei beschouwingen in dagbladen,

VERVOLG OP BLZ. 2

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

HOE ZET IK MIJN BED OM BETER TE WORDEN?

IN HET SUPPLEMENT van het Algemeen Handelsblad is op 5 en op 12 november een discussie gevoerd tussen de redacteur wetenschappen, de heer S. A. Leeflang, en de medisch medewerker van het blad. De heer Leeflang had o.a. gepleit voor medici, die een ongewone behandelingswijze toepassen. Hij noemde met name de vermageringskuur van de Amerikaanse arts Simeons, die een streng dieet met inspuitingen van placentair-hormoon voorschrijft. Het bewijs van de werking van dit hormoon is nog niet geleverd.

Aan de kanttekeningen van de medische medewerker ontlene wij nog het volgende. Er zijn, zo schrijft hij — en ik laat de besproken vermageringskuur nu uitdrukkelijk even buiten beschouwing — altijd wel artsen, die „eigen behandelingswijzen erop nahouden. Soms gaat het om een eigen vinding, maar dan valt het op, dat hun methode zelden voor één bepaalde afwijking wordt aanbevolen: nee — er is van alles en nog wat mee te genezen, er is iets revolutionairs ontdekt. Zo zou

Bezwaren tegen „Opus 13”

— VERVOLG VAN BLZ. 1 —

als zou er op dit terrein toch iets zijn, dat...

Maar het was (ja, óók deze zwerende tafel) niets anders dan hele knappe goochelarij van de goochelaar Berglas. Het bezwaar van de Vereniging tegen de Kwakzalverij is, dat zulks niet nadrukkelijk naar voren is gekomen tijdens, voor of na de uitzending van „Opus 13”. Bij de tweede uitzending van „Opus 13” op 26 november is dit wel degelijk gebeurd. De heer Kaps heeft zich toen ook zorgvuldig onthouden van een aankondiging als zouden er paranormale voorvallen worden getoond „Toegepaste psychologie”, noemde hij het thans.

De heer De Groot zeide: „Het ernstige gevaar tegen deze uitzending is niet, dat goocheltrucs worden getoond, maar dat niet duidelijk er bij wordt gezegd: Dit is nep. De geestelijke volksgezondheid wordt door deze nalatigheid bedreigd. Wij eisen,” aldus nog steeds onze voorzitter, „dat het onnadenkende publiek behoorlijk wordt ingelicht, dat hier van boerenbedrog sprake is. Er zijn mensen, die na het zien van zoiets denken: er is iets...”

licht vele soorten ziekten wegvagen; de stand van het bed zou de beslapers van alle ongemakken afhelfen en hun eigenlijk het eeuwige leven moeten geven en zo kan ik wel doorgaan. Een zekere dr. Samuels „geneest” nog altijd „kanker” al mag hij zelf geen praktijk uitoefenen. Maar de diagnose mag niet met behulp van een biopsie worden gesteld — dan zou men de patiënten

KWAKZALVERS ONDER ARTSEN

schaden. De laatste tijd is nogal geschreven over een middel, dat vaatziekten zou genezen. (Namelijk Vasolastine. Zie ook het Maandblad tegen de Kwakzalverij, september 1966 — red. Maandblad). Een objectief onderzoek kon de geclaimde werking nooit vaststellen; maar de verdedigers van het spul zeggen, dat zo'n onderzoek alleen resultaten kan opleveren, als hun normen worden aangelegd.

Misschien is het psychologisch verklaarbaar, dat het nog wel eens dezelfde dokters zijn die verschillende ongewone behandelingen toepassen. Celtherapeuten staan soms nogal positief tegenover de pogingen om met H3 volgens Aslan de ouderdom te weren. Misschien is voor hen de kuur volgens Simeons ook eerder aanvaardbaar dan voor mij.

OM HET KORT te maken, vervolgt de bedoelde medische medewerker: het lijkt me volkomen ondoenlijk om elke „eigen” therapie te laten testen door een onpartijdige commissie. De eis, dat de uitvinders dan maar eerst met een gecontroleerd bewijs moeten komen vind ik reëel. Waar blijven we als elke bewering door een onderzoek op niet-waar-zijn moet worden onderzocht? Verhalen, alleen gestaafd door foto's en bevestigingen van patiënten zijn van nul en gener waarde. Ik twijfel bijvoorbeeld niet aan de successen van dr. Simeons. Maar hij is overtuigd van de rol, die placentair hormoon hierbij speelt. Ik neig er toe wel aan het spuitje maar niet aan de inhoud daarvan te geloven.

Nog één opmerking over de kwakzalvers. Hoewel ik, zoals ik al zei, geloof in de goede trouw van de meeste artsen, die „ongewone” methoden volgen, blijft helaas het feit bestaan, dat er onder de artsen kwakzalvers voorkomen of onder de kwakzalvers artsen als u dat liever wilt. En alweer helaas zijn juist zij het, die graag pronken met

publicaties welke in het buitenland een grond van wetenschappelijkheid hebben verworven.

De praktijken van zulke lieden leggen hun vaak geen windeieren. Uitkijken is wel de boodschap — ik zag in mijn omgeving te veel narigheid, veroorzaakt door een „collega”, die werkte volgens Samuels, Aslan en wat al niet meer, besluit de medische medewerker van het Algemeen Handelsblad.

Zorg en bescherming

IN ONS VORIG nummer maakten wij melding van de splitsing van het directoraat-generaal van de volksgezondheid van het ministerie van sociale zaken en volksgezondheid in twee directoraten-generaal. Het ene omvat de gezondheidszorg, het andere de gezondheidsbescherming.

Wat valt nu onder het directoraat-generaal voor de gezondheidszorg, waarvan dr. R. J. H. Kruisinga aan het hoofd staat?

Het zijn:

intra- en extra-murale gezondheidszorg;
medische beroepen en -opleidingen;
geestelijke volksgezondheid;
revalidatie.

Onder gezondheidsbescherming (directeur-generaal dr. J. Spaander) vallen:

milieu-hygiëne;
toezicht op geneesmiddelen en levensmiddelen;
kernenergie en stralenbescherming.

Onder het ministerie ressorteren voorts de volgende instellingen: de rijksinstituten voor de volksgezondheid (Bilthoven-Utrecht), voor de Drinkwatervoorziening (Den Haag), voor Geneesmiddelenonderzoek (Leiden), de Rijkskweekschool voor Vroedvrouwen te Rotterdam en de Rijkspsychiatrische inrichtingen te Eindhoven en Grave.

BEGROTING 1967

De op de ledenvergadering van 26 november j.l. goedgekeurde begroting 1967 van de Vereniging tegen de Kwakzalverij ziet er als volgt uit:

	Uitgaven	Inkomsten
Contributies		f 7.500,—
Abonnementen		„ 500,—
Rente		„ 500,—
Maandblad	f 6.000,—	
Kleine kosten	„ 50,—	
Vergaderingen	„ 500,—	
Secretariaat	„ 500,—	
Reorganisatie	„ 1.000,—	
Incassokosten	„ 100,—	
Onvoorziën	„ 500,—	
Saldo		„ 150,—
	f 8.650,—	f 8.650,—

Mevr. Timmerman gaat in trance

De 200 aanwezigen waren sprakeloos

ONLANGS GAF L. RHIJNSBURGER in De Typhoon (Zaandam) een verslag van „een avondje bij spiritisten in Wormerveer”. Wormerveer — ja zelfs in de nuchtere Zaanstreek wordt dit voor de geestelijke volksgezondheid zo gevaarlijke spel beoefend. Een „spel” overigens dat op navrante wijze getuigt van de intrinsieke eenzaamheid van de mens. En deze overweging beneemt ons toch wel enigmatische de lust om ons te vermaken met deze spiritische vertoning.

HIER VOLGT HET RELAAS IN „DE TYPHOON”. Plaats van handeling: „Het eigen gebouw” aan de Wandelweg in Wormerveer. Zestig, voor het grootste deel vrouwelijke, leden van de plaatselijke afdeling van de Ned. Vereniging van Spiritisten, bijeen ter gelegenheid van Allerzielen, volgen gespannen de verrichtingen van de 71-jarige mevrouw Timmerman-Kat uit Zaandam. Zij is na een korte meditatie in „trance” gegaan. Van een stellige een tuil met bloemen pakkend, vraagt ze: „Van wie is deze ruiker?” Een der dames steekt haar hand op.

MEVROUW TIMMERMAN:

„Dit vaasje is uit liefde voor allen neergezet, zeker?”

De andere vrouw knikt instemmend.

„Maar toch wel speciaal voor één persoon, is het niet?”

Opnieuw knikt de ander instemmend.

„Voor iemand die zeker nog niet lang „over” is.

„Mijn moeder is pas heel kort „over,” antwoordt de vrouw.

„Uw moeder is afgehaald,” zegt zij, „door 'n manspersoon. Kunt u dat plaatsen? Het is al een wat oudere man. Kunt u dat plaatsen?”

De aangesprokene knikt: „Dat is denk ik mijn vader,” zegt ze.

„Uw ouders hebben een sterke uitstraling, maar u bent ook goed. Uw uitstraling is goed,” aldus mevrouw Timmerman. „Ik zal u eens wat zeggen,” vervolgt ze, „u moet dit bosje bloemen delen. Heeft u een foto van uw moeder? En van uw vader ook? Dan moet u bij elke foto enkele van deze bloemen in een vaasje zetten. Zult u daar goed aan denken, als u thuis komt?”

Terwijl ze zich al bukt om een ander vaasje bloemen te pakken, gaat ze plotseling weer rechtop staan en zegt: „Uw moeder zegt ook nog, dat u de hartelijke groeten moet hebben.”

Zo pakt mevrouw Timmerman het ene vaasje na het andere en zegt telkens weer namen van andere personen tegen mensen, die het vaasje voor in de zaal hebben geplaatst. Soms onderbreekt zij even en vraagt in het algemeen aan de aanwezigen, of hun de naam van Marie, of Alie of Dirk iets zegt.

Een enkele maal gaat er een geroezemoes op als mevrouw Timmerman iets treffends „ziet” of „hoort.” Zo vraagt zij aan een van de vrouwen of

zij de naam Anna kan „plaatsen”. De aangesprokene vrouw blijkt zelf Anna te heten. Even later vraagt zij weer of zij ook de naam Jacob kan „plaatsen”. Jacob blijkt de naam van haar echtgenoot te zijn, van wie mevrouw Timmerman kennelijk terecht — te oordelen naar de reactie van de andere vrouw — zegt dat hij niets voelde voor bijeenkomsten als deze.

ALS ONGEVEER DE helft van het aantal geplaatste bosje bloemen van de stellige gehaald is, waarschuwt een der aanwezigen dat het tijd is om op te houden. Mevrouw Timmerman houdt vrijwel onmiddellijk op. Nadat zij zich eerst nog met de hand over haar slaap heeft gewreven, kondigde zij aan dat op 21 november een Zaanse avond gehouden zal worden, waarvoor afdeling Wormerveer ook uitgenodigd is. Tot slot laat de voorzitter Lied 136 „Als het laatste uur zal komen” zingen.

Na afloop geeft iedereen iedereen een hand en babbelt men nog wat na. Een dame vertelt ons, dat mevrouw Timmerman reeds 71 jaar is en nog elke ochtend op de fiets stapt om naar het zwembad te gaan. Tijdens het gesprek blijkt dat deze dame zich eveneens min of meer beschouwt als „medium”. Ook zij had meermalen ervaren, dat zij helderziende was. Zij was dan ook daardoor in contact gekomen met de spiritisten, hoewel zij verklaarde geen echte spiritiste te kunnen zijn. „Ik twijfel nog al eens aan de echtheid van wat er allemaal plaats vindt,” zegt ze.

De heer Rhijnsburger haalt in zijn artikel hierna nog iets aan uit het boek van prof. dr. W. H. C. Tenhaeff, over „Het Spiritisme,” waarin deze vaststelt, dat het optreden van het merendeel van de zogenaamde mediums, de trance-sprekers te verklaren is door normale natuurverschijnselen, door normale „bezetenheid”, zoals prof. Tenhaeff meermalen bij zijn studie en proefnemingen heeft ervaren.

TIJDENS DE JAARLIJKSE gezamenlijke vergadering van de Plattelandsvrouwen uit Doniawerstal en Joure in „De Brug” te Joure, hebben de ruim 200 aanwezige dames een goede les gehad, vertelt De Friese Koerier. Zij zullen zich niet laten beetnemen door misleidende advertenties van paragnosten en helderzienden.

Deze wijsheid werd hun bijgebracht door de heren J. van Urk (Urkas), en inspecteur J. W. Gosker, die bekend is van de tv als inleider van Veilig Verkeer.

De heer Gosker hield een verhandeling over para-psychologie en telepatie. Daarna gaf de heer Van Urk een voorbeeld van zijn kunnen op dat gebied. En die waren vele. Hij liet sterke staaltjes zien van gedachtenlezen en helderziendheid. De aanwezigen waren sprakeloos.

Het was dan ook wel een ontgoocheling toen de heer Gosker vertelde dat het allemaal „nep” en „boerenbedrog” was en dat het optreden van de beide heren alleen maar bedoeld was als waarschuwing tegen degenen die zich tot een consult bij een paragnost laten verleiden.

Helderzienden zijn er niet, zei de heer Gosker, en de praktijk heeft bewezen dat door de consulten huwelijken zijn vernield en chantage vaak het gevolg er van is.

Maar behalve prof. Tenhaeff heeft ons nieuwe bestuurslid nog een andere tegenstander: Klaas Dijkstra uit Hilversum, die kans zag het dagblad De Gooi- en Eemlander te vergasten op het volgende ingezonden stuk:

„Politie-inspecteur Gosker schijnt alles op alles te zetten om met geraffineerde goocheltrucs niet alleen laag- maar ook hoogbegaafden min of meer te imiteren, als „bedriegers” te „ontmaskeren” en zo aan de kaak te stellen tot vermaak van volle zalen op sensatie belust publiek. Hij schijnt er zich echter niet van bewust te zijn dat hij een gevaarlijk spel speelt tegen hogere machten onder invloed waarvan supranormaal begaafden staan. Het komt me voor dat hij in de eerste plaats zichzelf begoochelt en eens voor een ontstellende ontgoocheling komt te staan.”

Politie doet inval bij Vacupan

EEN DERTIGTAL KLANTEN van Vacupan, de tandheelkundige inrichting aan de Claes de Vrieselaan in Rotterdam, zagen onlangs op een ochtend rond tien uur hoe de politie het volledige instrumentarium van het bedrijf naar buiten droeg. Opnieuw had de politie bij het bedrijf, dat in één dag tanden en kiezen trekt en een kunstgebit plaatst, een inval gedaan.

Door de jaren heen sinds 1956, hebben de beheerders van het Rotterdamse instituut (gelieerd met Evipan, een soortgelijke inrichting) moeilijkheden met de Justitie gehad. Verschillende malen werden zij veroordeeld op grond van artikel 436 van het Wetboek van Strafrecht, het „uitoefenen van een beroep, waarvoor de wet een toelating vereist“.

De patiënten, die zich bij de inval in de wachtkamer bevonden, werden naar huis gestuurd, terwijl de instrumenten en zelfs de stoelen uit het pand werden gehaald. Zij kregen echter de boodschap dat zij des middags tegen half drie terug konden komen. De behandeling zou dan worden voortgezet.

Een loze bewering was dit niet zonder meer: zouden de beheerders van het bedrijf een erkende tandarts vinden, die ter dekking van de zaken aan de Claes de Vrieselaan aanwezig zou willen zijn, dan kon de praktijk worden voortgezet.

Tegen de 24-jarige tandtechniker J. C. T. is proces-verbaal opgemaakt. Hij was op het ogenblik dat de politie het pand aan de Claes de Vrieselaan betrad bezig met het nemen van kaakafdrukken, waarvoor hij niet de bij de wet vereiste vergunning bezit.

De politie ontmoette nogal wat vertoewardiging bij de in de wachtkamer zittende patiënten. Daarbij waren mensen uit Den Haag, Amsterdam, Groningen en verschillende andere plaatsen. Voor enkele van hen was het bezoek aan Vacupan een dringende zaak: zij hadden, vertelt het Vrije Volk, last van hevige kiespijn.

Wereldberoemd..

Een aantal bewoners van de Willem de Zwijgerstraat en de Koningslaan in Utrecht heeft bezwaarschriften ingediend tegen het plan van B. en W. om de gronden, die tussen de rijksweg 22 en de Adriaan van Ostadelaan liggen, tot openbare weg te bestemmen. De paragnost Gerard Croiset is een van hen.

Hij wijst er in zijn bezwaarschrift op dat de Willem de Zwijgerstraat mede door zijn werk wereldberoemd is geworden. In een documentaire van de Amerikaanse televisie was dit stukje Utrecht uitgebreid te zien. De herenhuizen worden ook beschreven in boeken over Croiset.

De zichzelf psychoscopische diagnost noemende Gerard Croiset schrijft B. en W. tenslotte, dat „gezien zijn internationale samenwerking met politie, wetenschap en andere instanties“ zijn adres niet weg is te denken.

RECLAME GEGISPT

DE TE AMSTERDAM gevestigde commissie tot handhaving van de Nederlandse code voor het reclamewezen heeft na behandeling van de betreffende zaak geconstateerd dat een honinghandel in Den Haag door het verspreiden van een folder in september 1965 de bepaling van de Nederlandse code voor het reclamewezen heeft overschreden. In deze folder werd aan de zg. Prosana-honing een geneeskrachtige werking toegeschreven.

De commissie heeft besloten tot openbaarmaking van deze conclusie omdat zij overtuigd is van de noodzaak dat in reclame-uitingen de belangen van de volksgezondheid worden gerespecteerd en dat bij het publiek geen valse verwachtingen worden gewekt.

HOMOEOPATHIE

HET ONDERWERP „GOEDE en gevaarlijke methoden in de geneeskunde“ zal onder auspiciën van de medische faculteitsvereniging te Groningen op een aantal lezingen worden behandeld. Tijdens de te Utrecht gehouden ledenvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij deed de voorzitter, de heer A. P. N. de Groot hiervan mededeling. Het had hem getroffen, dat in de najaarsserie de heer A. van 't Riet, homeopaat, zal optreden met het onderwerp „Waarom een patiënt homeopatisch benaderen? Het homeopatisch benaderen van een patiënt is in feite niet-wetenschappelijk benaderen van de patiënt, stelde de voorzitter van onze vereniging vast. „Ik zou wel eens een homeopatisch arts een appendicitis met D 12 zien genezen!“. En verder: „De homeopatische huisarts is medisch-ethisch al niet zoals het hoort“. De heer A. van 't Riet is privaat-docent aan de Vrije Universiteit te Amsterdam; hij is als arts in Den Haag gevestigd.

Voor dezelfde medische faculteitsvereniging zal op 2 februari optreden de heer Gerard Croiset, magnetiseur te Utrecht. Hij zal spreken over „De invloed van mijn paragnostisch vermogen op mijn taak als genezer“. De lezingenreeks wordt gehouden ter bevordering van het „gezond medisch denken“. In de serie zal ook nog een zeer bekend arts optreden, die indertijd het probleem van de paranormalen heeft behandeld in Medisch Contact, namelijk dr. H. Festen. Hij zal spreken over „De kwakzalver en het geweten van de arts“.

Herhaaldelijk heeft ons Maandblad reeds gewezen op de reclamemethoden van de betreffende honinghandel, die ook nog stuifmeel en z.g. Koninginnegelei (Royal Jelly) aanpreeft. In het nummer van februari 1966 schreef prof dr. C. den Hartog voor ons naar aanleiding hiervan een artikel „Stuifmeel als voedingsmiddel“. Stuifmeel is noch geneesmiddel, noch voedingsmiddel“, concludeerde prof. Den Hartog (red. Maandblad).

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buiten, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.